

BIJLAGE BIJ DJZ/BR 635/10

MAP 1

HFD ST 3
Noor 20

M. 3

Inkubator

MEMORANDUM

cc.: Piv. DGPZ

Van: Chef DVB

Datum: 17 februari 1998

Aan: M via DVN, DAM, DJZ, DGPZ en S

Kenmerk: DVB/NN-68/98

Onderwerp: Informele notitie met een overzicht van resoluties van de Veiligheidsraad inzake Irak in verband met de juridische basis voor een militaire operatie. Verzoek van de Ministerraad van 13 februari 1998

Bijgevoegd is een opsomming van Resoluties van de Veiligheidsraad en passages daaruit die van belang zijn bij de beoordeling of gewapend ingrijpen tegen Irak een nadere resolutie van de Veiligheidsraad zou behoeven. Indien U akkoord gaat, zal deze notitie als stuk voor de Ministerraad worden verspreid.

Conclusie

1. Er is geen specifieke Resolutie die thans expliciet militair ingrijpen autoriseert.
2. Er is een formeel staakt-het-vuren, dat van kracht is geworden door de aanvaarding door Irak van de voorwaarden van Resolutie 687.
3. De enige verwijzing naar gebruik van militair geweld zou kunnen worden gevonden in een elliptische verwijzing in Resolutie 687 (die onder andere UNSCOM en een staakt-het-vuren instelt), die 'Affirms' Resolutie 678, die geweld autoriseerde voor de bevrijding van Koeweit 'and to restore international peace and security in the area'. In para 33 van Resolutie 687 wordt verklaard dat na officiële notificatie van Irak dat het de de voorwaarden van deze Resolutie 687 aanvaardt, een formeel staakt-het-vuren effectief zou zijn.
 - Resolutie 678 machtigt geweld om Irak uit Koeweit te verdrijven en 'to restore international peace and security in the area'.
 - Resolutie 686 stelt dat deze resolutie nog steeds geldig is.
 - Resolutie 687 bevestigt dat eerdere resoluties blijven gelden, en noemt daarbij expliciet ook Resolutie 678.
 - Sinds die tijd is er één resolutie (707) die in de preambule (!) verklaart dat er sprake is van een 'material breach of its acceptance of the relevant provisions of that resolution (namelijk 687) which established a cease-fire and provided the conditions essential to the restoration of peace and security in the region. Met andere woorden naleving van de voorwaarden voor een staakt-het-vuren is een

essentiële conditie voor het herstel van vrede en veiligheid in de regio. Als Irak die voorwaarden schendt, dan schendt het essentiële voorwaarden voor het herstel van vrede en veiligheid in de regio.

- Verder zijn er meerdere resoluties die Irak veroordelen voor niet naleving van zijn verplichtingen onder Resolutie 687.

4. De diverse verklaringen van de Veiligheidsraad of 'Presidential Statements' hebben bij de beoordeling geen juridische status. Zij zijn immers vaak het gevolg van het feit dat er in de Veiligheidsraad geen consensus mogelijk was tussen de P-5 voor een resolutie.

⑤

Resoluties van de Veiligheidsraad

1. 660 (2/8/90): Eist onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van Irak uit Koeweit.
2. 678 (29/11/90): Machtigt staten 'to use all necessary means' (dus ook gewapende actie) om Irak te dwingen Res. 660 uit te voeren en 'to restore international peace and security in the area'.
3. 686 (2/3/90): Bevestigt dat onder andere Res. 660 en 678 volledig blijven gelden. De Res. heeft met name betrekking op Iraakse wapens in Koeweit en verklaart expliciet dat para 2 van Res. 678 ('use all necessary means') blijft gelden.
4. 687 (3/4/1991): Bevestigt dat de eerdere resoluties blijven gelden. Resolutie 687 is de basis voor het werk van UNSCOM en het IAEA en stelt dat zodra Irak verklaart dat het de bepalingen van 687 aanvaardt, een formele staakt het vuren effectief zal zijn tussen Irak en Koeweit en de coalitie-staten die samenwerkten in het kader van Res. 678 ('all necessary means').
5. 707 (15/8/91): 'In de preambule staat: Affirming further that the aforementioned failures of Iraq constitute a material breach of its acceptance of the relevant provisions of that resolution (bedoeld is Resolutie 687) which established a cease-fire and provided the conditions essential to the restoration of peace and security in the region.'

Veroordeelt Irak's ernstige schendingen van Res. 687 en eist dat Irak zich houdt aan zijn internationaalrechtelijke verplichtingen.
6. 715 (11/10/91): Eist van Irak dat het onvoorwaardelijk meewerkt met UNSCOM.
7. 1060 (12/6/96): Betreurt de weigering van Irak UNSCOM bepaalde toegang te verlenen, hetgeen een 'clear violation' is van Res. 687, 707 en 715.
8. 1115 (21/6/1997): Veroordeelt Irak vanwege weigering UNSCOM toegang te verlenen als 'clear and flagrant violation' en spreekt van een 'firm intention' additionele maatregelen op te leggen indien Irak zijn verplichtingen niet naleeft.

9. 1134 (23/10/97): Veroordeelt Irak vanwege zijn weigering UNSCOM toegang te verschaffen. Besluit dat dergelijke weigeringen samen te werken (met UNSCOM) 'constitute a flagrant violation of SC-resolutions 687, 707, 715, 1060 en neemt nota van het feit dat UNSCOM niet in staat was te adviseren dat Irak Resolutie 1115 naleefde.
10. 1137 (12/11/97): Veroordeelt opnieuw Irak's weigering samen te werken met UNSCOM en stelt beperkte sancties in (reisbeperkingen voor bepaalde Iraakse officieren en ambtenaren). Ook: Expresses the firm intention to take further measures as may be required for the implementation of this resolution.

(5)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Bestandnaam / Referentienummer : WAS1152 / P11843
Datum/tijd verwerking : 08/05/02 - 07.17

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DGO DMV DPV DCZ DVE TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
DJZ IOB

DJE DUBAI

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB
KAI KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RYF ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WEN

@#/
~~SECRET~~

Van Ambassade Washington

Aan DGPZ, DAM, DWH

C.c. MO-distributie

Datum 7 mei 2002

Betreft VS/Irak

Bericht

Had afgelopen dagen gesprekken inzake Irak met Deputy Assistant
Secretary for Near Eastern Affairs op State, en met
Director and Special Adviser to the President
op de NSC. Releveer uit deze gesprekken het volgende.

1. Inspecties/WMD

A + B

A + B

2: Regime change

2 Zoals ook door Secretary Powell afgelopen weekend op televisie
5 uiteengezet, is "regime change" in Irak het doel van deze
Administratie. Tegelijkertijd maakten alle gesprekspartners
duidelijk dat een aanval op Irak niet nog dit jaar zijn beslag
zou krijgen.

A + B

Conclusie

Een militaire actie avant de Congresverkiezingen in november lijkt inmiddels zo goed als uitgesloten. Tevens begint zich een consensus te ontwikkelen over de wijze waarop "regime change" in Irak vorm zou moeten krijgen. Het "werkplan" voorziet dan in elk geval in de mobilisatie van grote hoeveelheden grondtroepen, waarbij de vraag open is of het uiteindelijk nodig zal zijn deze in te zetten. Dit betekent overigens niet, dat er inmiddels bij de President een blauwdruk zou liggen, echter wel dat

er inmiddels actief nagedacht wordt over hoe die blauwdruk er eventueel uit zou moeten zien. Het is opvallend dat, naarmate een mogelijk actie in Irak dichterbij komt, de binnenlandspolitieke argumenten duidelijker dan voorheen op de voorgrond treden. Buitenlandspolitiek wordt er eerder van gedoogsteun gesproken dan van "coalition building". De lessen van Afghanistan lijken hier te zijn dat een coalitie een relatief begrip: first the mission, than the coalition.

310

Hoofdstuk 5

NOBT 2

~~DE VERBODEN OVERHEID~~

nr 25

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filensam / Referentienummer : WASI203 / P16439
Datum/tijd verwerking : 22/06/02 - 08.14

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M T S PLVS PS DGPZ DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC TFICC ESG DVL DIRDVB DIRDAM
DIRDWH

S: CFM. ADRES

@#/
~~Beveiligd~~

Van Ambassade Washington

Aan DGPZ, Dir.DAM (allen persoonlijk)

C.c. Dir.DWH, Dir.DVB, CdP Ankara, CdP Amman, CdP Londen, CdP
Kopenhagen, CdP Berlijn (allen persoonlijk)

Datum 21 juni 2002

Betreft VS/Irak/Regime change & Iraakse oppositie

Essentie

- Plannen voor regime change in Irak nog immer op de tekentafel, maar indruk bestaat dat breed scala van opties, inclusief de militaire, parallel wordt uitgewerkt en wellicht toegepast.
- Geintensiverde steun aan en samenwerking met Iraakse oppositie. Conferentie wordt nog steeds beoogd, doch over het karakter ervan (meer of minder politiek) moet een besluit nog vallen. Besluitvorming lijkt te wachten op zekerheid over locatie.

Bericht

Aan gesprekken met *J* (plv. Directeur Northern Gulf Affairs op State) en Ben Miller (Directeur Irak op de NSC) kan het volgende worden ontleend.

a. Regime change

Ofschoon inmiddels genoegzaam bekend is dat de doelstelling van deze Administratie is om een "regime change" in Irak te bewerkstelligen, blijven de kaken nog steeds stevig op elkaar wanneer het gaat om de wijze waarop en op welk moment dit zijn beslag zou moeten krijgen. Leden van de Administratie - of het nu de President is tijdens een optreden voor de Brotherhood for Carpenters and Joiners of the Vice-President tijdens een fundraiser voor een Republikeinse Congreskandidaat - zorgen er in hun publieke toespraken voor dat niemand aan de vastberadenheid ten aanzien van Irak kan gaan twijfelen. Keer op keer wordt de dreiging die uitgaat van een samenspannen tussen staten die massavernietigingswapens ontwikkelen en

~~DE VERBODEN OVERHEID~~

~~CONFIDENTIAL~~

terroristische groeperingen benadrukt.

Op de NSC werd opnieuw bevestigd dat de President nog geen concrete aanvalsplannen op zijn bureau heeft liggen ter fiatting, maar werd wel bevestigd dat door de betrokken "agencies" (gedacht moet worden aan vooral Pentagon, State, NSC, CIA) aan dergelijke plannen wordt gewerkt en dat de President inderdaad, als gemeld in een Washington Post artikel van 16 juni (per e-mail toegegaan aan DAM e.a.), enkele maanden geleden een zgn. "intelligence order" had getekend voor de CIA, waarmee toestemming is gegeven een breed scala aan opties te onderzoeken om het regime van Saddam Hoessein ten val te brengen middels een "covert operation".

A + B

b. Oppositie

Zowel op State als op de NSC werd bevestigd dat er op het hoogste niveau een concreet besluit is genomen om de contacten met de Iraakse oppositie te intensiveren (ref. hgg. Washington Post artikel).

A + B

~~CONFIDENTIAL~~

082190 018 3 199 4

A + B

Kommentaar

De duidelijke lijn die de VS heeft ingenomen ten aanzien van regime change in Irak, heeft uiteraard de nodige consequenties voor de betekenis die, in elk geval door parlement en media, aan een conferentie van de Iraakse oppositie zal worden toegekend. Dat gezegd zijnde, lijkt het er echter op dat men over het karakter van de conferentie pas een besluit wil nemen als er een geschikte locatie is gevonden. Waarschijnlijk wordt toch gevoeld dat het gastland een "say" zal willen hebben in wat zich precies tijdens zo'n conferentie kan en mag afspelen. Aan VS-kant bestaat zeker de hoop dat een nieuw Nederlands kabinet deze zaak op zich zal willen nemen. Verneem t.z.t. gaarne of deze kwestie de belangstelling van de nieuwe regering heeft.

B + D

HFOST 5
noot 2

~~DE VERBODEN~~

nr. 26

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI227 / P18560
Datum/tijd verwerking : 18/07/02 - 17.31

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DES DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO DWH
DJE IOB

DJE DUBAI

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB
KAI KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WEN

@#/
~~DE VERBODEN~~

Van Ambassade Washington

Aan DWM

C.c. MO-distributie, DAO, DWH/NM

Datum 18 juli 2002

Betreft VS / Bezoek Franse Minister / Midden-Oosten

Aan briefing door Franse Ambassademedewerker over het bezoek van de Franse Minister de Villepin aan Washington kan het volgende worden ontleend.

De Villepin sprak op 11 juli met Vice-President Cheney, Secretary of State Powell en National Security Advisor Rice. Het Midden-Oosten vormde hoofdonderwerp van alle gesprekken

Israel-Palestijnen

A+B

E

Irak

Volgens Rice lagen er geen aanvalsplannen voor Irak op het bureau van de President, doch "it was time to act".

noch
2
1/15

A + B

Iran

E

Afghanistan

E

Midden-Oosten algemeen

E

Irak

De Administratie, en in het bijzonder het Pentagon, overschatte de wereldwijde populariteit van de VS.

Bij aanvang van een interventie zouden de Arabische rangen zich onmiddellijk sluiten.

De lekken naar de pers over een mogelijke interventie waren mogelijk bedoeld om tegenstanders van een interventie in diskrediet te brengen.

7
B

11089 5
2007 9

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

11089 5
2007 9

Filenaam / Referentienummer : WAST252 / P20097
Datum/tijd verwerking : 08/08/02 - 18.16

Nr. 33

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ NRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ
IOB

DJE DUBAI

S: CFM ADRES

@#/
~~BZ Vertrouwelijk~~

~~BZ Vertrouwelijk~~

1312. 5
Ontbreekt !!

~~BZ Vertrouwelijk~~

Van Ambassade Washington

Aan DGPZ, DPZ, DVB, DAM, DWH, DVN

C.c. MO-distr., NAVO-distr., Def./DS en DAB, AZ/KMP

Datum 8 augustus 2002

Betreft VS - Irak

Samenvatting:

9
5

Militair ingrijpen tegen Irak krijgt steeds meer aandacht. De Administratie intensiveert diplomatieke contacten. Militaire planning is in gang en Bush wordt gebriefd. Over uitgelekte militaire planning kan nog geen betrouwbaar oordeel worden gegeven. Hoorzittingen in de Senaat om info te vergaren, de positie van het Congres te markeren en het publiek te informeren. Militair ingrijpe kan vooralsnog rekenen op meerderheid in Congres en onder bevolking Door zijn vele uitspraken over 'regime change' wordt van Bush uitzicht op adequate actie verwacht.

Bericht:

De mogelijkheid van militair ingrijpen ten aanzien van Irak komt steeds duidelijker naar voren in het Amerikaanse publieke debat en de media.

Dit wordt veroorzaakt door:

- I. de berichtgeving over contacten van de Administratie met enkele relevante actoren in de regio;
- II. het uitlekken van informatie over militaire planning;

III. de hoorzittingen die de Senaat afgelopen week over het thema is begonnen.

ad I. Amerikaanse contacten in de regio

De Administratie is bezig de diplomatieke contacten inzake Irak te intensiveren en publiek te maken. Recentelijk bracht de tweede man van het Pentagon, Deputy Secretary Wolfowitz, een bezoek aan Ankara dat in dit teken stond en sprak President Bush uitgebreid met de Jordaanse koning Abdullah over Irak (rnc 243 en 246). Deze week wordt in Washington een delegatie van Irakese oppositionele organisaties (CMM, INA, SCIRI, KDP, INC en PUK) ontvangen ter bevordering van hun onderlinge samenwerking en afstemming met de VS.

Diplomatieke contacten zullen na het augustusreces worden geintensiveerd. President Bush kondigde gisteren aan dat "of course, we'll consult with our friends and allies". Vice-President Cheney merkte gisteren op dat "the international community will have to come together in some fashion and figure out how we're going to have to deal with this growing threat." Volgens een zegsman op State kunnen missies van Amerikaanse functionarissen naar Europa worden verwacht.

II. Uitlekken van informatie over militaire planning

Amerikaanse media berichten de laatste weken over allerlei militaire planning omtrent ingrijpen in Irak en discussies daarover binnen de Administratie. Diverse scenario's doen de ronde, met wisselende nadruk en invalshoek (aanvang met invasie vanuit buurlanden of juist aanvang met aanval op de centrale besluitvormingsknopen in Bagdad, nadruk op grondtroepen of juist op luchtaanvallen, etc.).

Volgens sommige bronnen duidt het lekken op verschil van mening binnen de militaire leiding over de vorm van ingrijpen, of op een conflict waarbij enkele politieke gezagsdragers (Secretary of Defense Rumsfeld, Dep. Sec. of Defense Wolfowitz, Vice-President Cheney en delen van de Witte Huis-staf), zouden staan tegenover de militaire top en de politieke leiding van State (o.l.v. de oud-militair Powell). Het lekken van informatie kan er volgens een andere lezing op duiden dat sceptici binnen de Administratie het pleit tegen massief ingrijpen aan het verliezen zijn en via de media hun gelijk trachten te halen. Weer anderen menen dat de diverse gelekte plannen een vorm van geplande desinformatie betreffen.

Over de validiteit van diverse uitgelekte plannen valt nog geen gefundeerd oordeel te geven. Vanuit de Administratie wordt als enige betrouwbare bron gewezen op publieke uitspraken van de President zelf (rnc 243). Deze geeft telkens aan voorstander te zijn van 'regime change', maar tevens dat hem nog geen formeel advies inzake de vorm ervan heeft bereikt en hij alle opties overweegt.

Duidelijk is dat militaire planning in gang is en dat al diverse malen (laatstelijk op 5 dezer door Gen. Franks) briefings over diverse opties aan President Bush zijn verstrekt. De belangrijkste buitenlandadviseur van Bush' vader,

~~SECRET~~

heeft gewaarschuwd tegen de weerslag die invasie van Irak zou kunnen hebben op de regio en daarmee op de 'war on terrorism'. Ook meende hij dat de VN er bij Irak op zou moeten aandringen om onaangekondigde inspecties te aanvaarden. Bagdad zou dat uiteraard kunnen weigeren, maar dat zou de VS een 'casus belli' geven waarover het volgens ~~de~~ nog niet echt beschikt.

III. Hoorzittingen in de Senaat

Afgelopen week zijn in de Senaat hoorzittingen over Irak begonnen. Deze worden na het augustus-reces voortgezet. Mogelijk volgen soortgelijke hoorzittingen in het Huis van Afgevaardigden. De hoorzittingen beogen de volgende doelen:

- vergaren van informatie;
- markeren van de positie van het Congres;
- verantwoording vooraf aan kiezers.

Ad a. Info vergaren

Aan de hoorzittingen werd deelgenomen door diverse deskundigen, maar tot nu toe niet door vertegenwoordigers van de regering. De formele getuigenissen zijn U toegegaan (t.a.v. DPZ, DAM, DVB en DWH). Aan de hoorzittingen kunnen de volgende indrukken worden ontleend:

- allen waren het erover eens dat Saddam een majeure dreiging vormt;
- een meerderheid was van mening dat de mogelijkheden voor omgaan met die dreiging d.m.v. VN-inspectieregimes en vormen van 'containment' zijn uitgeput. Oud-NSA ~~de~~ gaf wel aan dat het opstellen van een robuust VN-inspectieregime kon helpen de diplomatieke en publieke focus te verleggen van Washington naar Bagdad: Saddam zou dan moeten aantonen wat hij tegen een dergelijk regime zou blijven hebben. Butler benadrukte dat Irak al jaren in strijd handelt met het internationaal recht door VNVR-resoluties niet na te komen;
- ontmanteling van Iraakse (faciliteiten voor) massavernietigingswapens werd door een aantal deskundigen niet als afdoende beschouwd, daar een 'knowledge base' in Irak aanwezig blijft die op den duur kwaadwillend kan worden ingezet door een regime waarvan de negatieve intenties bekend zijn;
- het unieke negatieve karakter van het regime-Saddam Hoessein in de regio werd door een aantal getuigen benadrukt. Alhoewel sommigen ingingen op banden tussen Al-Qaeda/Osama bin Laden en het regime in Bagdad (o.a. tijdens OBL's verblijf in Khartoem tot 1996), bleef bewijs over een relatie tussen 11 september en Saddam 'circumstantial'. Sommigen gaven aan dat veiligheidsdiensten in een besloten hoorzitting wellicht nadere gegevens zouden kunnen verstrekken;
- ~~de~~ maakte zich het meeste zorgen over de mogelijkheid dat Saddam nucleaire capaciteit zou ontwikkelen;
- over de vorm van militair ingrijpen verschilden de meningen. Een deskundige indruk maakte onafhankelijk expert en oud-Pentagon-medewerker ~~de~~ met zijn schets van de kracht en zwakte van de Iraakse krijgsmacht en zijn conclusie dat niet te licht moest worden geoordeeld over de massiviteit waarmee dient te worden ingegrepen;
- velen wezen erop dat 'regime change' langdurig commitment vergt van de VS, Europa en de internationale gemeenschap t.a.v. een proces van 'nation-building' in Irak op militair, civiel,

institutioneel en economisch terrein, waarschuwde een Iraaks-Amerikaanse deskundige. Zij schatte het risico van uiteenvallen van Irak overigens als gering in;

- waarschuwde tegen het onderschatten van de weerslag op de regio en van het belang van voortgang t.a.v. het Israelisch-Palestijnse conflict;

- verwezen werd naar het belang van het verkrijgen van steun van bondgenoten. Britse regeringssteun werd gevestigd geacht, die van andere Europese partners leek minstens enigszins terughoudend. Diverse getuigen benadrukten het belang van diplomatieke consultaties en verwachtten dat zodra duidelijk is dat de VS voldoende in staat en vastberaden is om doorslaggevend in te grijpen, voldoende coalitiegenoten zullen worden opgepikt. Berger beaamde dat macht als magneet kan werken, doch bleef pleiten voor opbouw van legitimiteit. Een specifieke VN-resolutie achtte hij nuttig, maar niet noodzakelijk. O.a.

wees erop dat steun van enkele landen in de regio noodzakelijk zou zijn, als militaire basis (o.a. Turkije) of voor het beschikbaarstellen van het luchtruim voor overvliegen (Saoedi-Arabië).

Ad b. Positie Congres

Zowel Democraten als enkele Republikeinen zien graag een vorm van autorisatie door het Congres vooraleer tot ingrijpen wordt overgegaan. Diverse leden van Senaat en Huis van Afgevaardigden hebben inmiddels resoluties ingediend die aandringen op Congressionele autorisatie. Daarover moet nog worden gestemd.

De Administratie zou ingrijpen in Irak kunnen baseren op een Senaatsresolutie van 14 september 2001. Deze autoriseert "all necessary force" tegen hen die "planned, committed or aided" de aanvallen van 11 september. In een dergelijk geval dient er echter een verband te worden aangetoond tussen de aanvallen van 11 september en het regime in Bagdad. Tot dusver beschikt de Administratie kennelijk niet over voldoende overtuigende gegevens.

Het is ook mogelijk dat de regering kiest voor goedkeuring van het Congres in een vorm zoals die destijds voor Desert Storm is gekozen, inhoudende een stemming over een resolutie op verzoek van de President. Bush stelde gisteren dat "we will continue to consult with Congress", zonder echter toe te zeggen een goedkeurende resolutie aan het Congres te zullen verzoeken.

Ad c. Verantwoording aan kiezers

De hoorzittingen beoogden ook het afleggen van verantwoording vooraf aan de kiezers. Een dergelijke majeure operatie, met alle bijbehorende risico's en mogelijk vergaande gevolgen voor de VS en de rest van de wereld, vergt dat kiezers vooraf goed worden geïnformeerd, aldus diverse senatoren. Voor de regering Bush helpen de hoorzittingen tegelijkertijd om de geesten van de politiek-bestuurlijke elite en het publiek voor een ingrijpen rijp te maken.

Alles wijst erop dat ingrijpen tegen Saddam vooralsnog op steun van een meerderheid van de Amerikaanse bevolking kan rekenen. Volgens een Gallup-peiling van 26 juni jl. i.o.v. CNN en USA

5
13
'Rolling Document' inzake de problematiek die is verbonden aan de dreiging die uitgaat van de massavernietigingswapens in het bezit van Irak .

Dit document is op verzoek van plv. DGPZ door DAM opgesteld op basis van de bijdragen van de meest betrokken directies van het departement. De bedoeling is dat het regelmatig wordt bijgesteld. Een verkorte versie (zonder de bijlagen) werd al voorgelegd aan M in het kader van zijn voorbereiding op de meest actuele dossiers.

Dit is de volledige versie, bijgesteld op 8 augustus 2002, t.b.v. de 'brainstorm' van 9 augustus 2002 onder leiding van M (achtergrondinformatie).

DAM/GO

INLEIDING

Sinds de invasie van Koeweit en de daaropvolgende Golfoorlog staat Irak hoog op de internationale agenda's, waarbij de VN een centrale rol speelden. Sinds het aantreden van de regering Bush en vooral sinds 11/9 heeft met name de Amerikaanse opstelling ten opzichte van Irak cruciale veranderingen ondergaan. De VS legt een band tussen de strijd tegen het terrorisme en het vermoedelijke bezit en de bewezen bereidheid van Irak – een 'rogue state' - tot gebruiken van massavernietigingswapens (MVW). De aanhoudende weigering van Irak om met de VN samen te werken op het gebied van ontwapening heeft – in het licht van de sinds 11 september bewezen terroristische dreiging – de perceptie van de dreiging die van Irak uitgaat doen toenemen. Derhalve lijkt in de Amerikaanse visie een aanpak van dit regime een noodzaak te zijn geworden.

In de jaren negentig speelde het Irak dossier zich grotendeels in de VN Veiligheidsraad af. Resoluties betreffende het sanctie-regime beoogden het ontwapenen van Irak. Verder leidde de verslechtering van de humanitaire situatie tot de invoering in 1996 van het zgn. "olie-voedsel" programma, dat ondanks een strikte controle van im- en exporten van en naar Irak, een leniging van de humanitaire nood van de Iraakse bevolking mogelijk maakte. SH is voor de druk van het sanctieregime evenwel nooit bezweken. Voor Nederland staat het veiligheidsprobleem voorop, zonder de humanitaire dimensie te verwaarlozen.

Al voor 11/09 stond het Irak dossier hoog op de agenda van VS president Bush, die de vermoede ontwikkeling van MVWs door een gevaarlijk regime niet wilde dulden en te kennen gaf dat SH "wel zou merken wat er zou gebeuren" indien hij tegenover de VR resoluties weigerachtig bleef. De terroristische aanslagen van 11/9 hebben deze opstelling versterkt. In de "Axis of evil" speech is de band gelegd tussen terrorisme en het bezit van MVWs door onverantwoordelijke regimes, en sindsdien is door de VS-regering de mogelijkheid van een aanval op Irak en het streven naar "regime change" bij herhaling als optie genoemd. Een definitief besluit terzake lijkt nog niet te zijn genomen.

Hoewel dus vooralsnog onzeker blijft of de VS inderdaad tot actie gericht op 'regime change' zal overgaan, is deze notitie in de eerste plaats bedoeld om de Nederlandse opstelling in het geval van een dergelijke actie voor te bereiden. In de Tweede Kamer en tijdens zijn reis naar de VS medio april 2002 heeft minister Van Aartsen verklaard dat Irak een gevaar is voor de Nederlandse democratie. Volgens de VS rechtvaardigt het gevaar van een "rogue state" die MVW bezit, een aanval op Irak. Moet Nederland dit standpunt volgen? In beginsel menen zowel de EU als Nederland dat de diplomatieke weg bewandeld moet worden om te bereiken dat Irak volledig voldoet aan de eisen van de internationale gemeenschap.

Thans is in de Nederlandse visie "regime change" niet aan de orde. Echter, indien de VS tot een aanval op Irak overgaat zal Nederland – mede in het licht van de transatlantische banden – zijn positie moeten overwegen, waarbij politieke - en zelfs materiële - steun aan het Amerikaanse optreden op voorhand niet uitgesloten kunnen worden. Wat zou de juridische onderbouwing van een dergelijke positie kunnen zijn? In ieder geval zal Nederland zich uitspreken voor het behoud van de territoriale integriteit van Irak, o.a. teneinde de regionale stabiliteit te waarborgen. Ook op binnenlandspolitiek vlak zullen er gevolgen zijn: kamervragen over de juridische onderbouwing van een aanval en invloed op het Nederlandse asielbeleid (o.a. mogelijke toename van vluchtelingen zowel in de regio als in Nederland).

1) IRAK

A. Het probleem: Saddam Hoessein en MVW

Saddam Hoessein: Zoals in vele Arabische landen is er in Irak geen sprake van democratie. Saddam Hoessein (SH) is een bedreiging voor zijn eigen volk, voor de regio, voor de westerse wereld. Hij is een autocratische leider die zijn volk door terreur in bedwang houdt. Mensenrechten worden op grote schaal geschonden en veiligheidsdiensten en militairen voeren de meest wrede acties uit. Minderheden of onderworpen delen van de samenleving – Koerden in het Noorden en Shi'ieten in het Zuiden- worden gediscrimineerd en zelfs van hun land verdreven. SH heeft bewezen bereid te zijn chemische (en vermoedelijk biologische) wapens te gebruiken tegen eigen bevolking, zoals in de Anfal operatie van 1988, en tegen buurlanden, zoals tegen Iran. Hij is bovendien een bedreiging voor de regionale stabiliteit aangezien hij reeds twee oorlogen heeft ontketend: met Iran en met Koeweit. De vrees dat Saddam Hoessein over MVWs beschikt en deze ter beschikking van terroristische organisaties als Al Qaida kan stellen, was ongetwijfeld de belangrijkste grond voor president Bush om Irak op te nemen in zijn 'Axis of Evil' rede.

MVWs: De aanwezigheid van MVWs in Irak en de bewezen bereidheid van het Iraakse regime om deze in te zetten was voor de VN een belangrijke reden om na de Golfoorlog een wapeninspectieregime (UNSCOM, UN Special Commission) in te stellen. In de loop van 1998 werd door Irak de samenwerking met UNSCOM opgeschort en na 'Desert Fox' in december 1998 beëindigd. Als opvolger van UNSCOM werd in 1999 UNMOVIC (UN Monitoring, Verification and Inspection Commission) in het leven geroepen. UNMOVIC is er nog niet in geslaagd om de voormalige activiteiten van UNSCOM in Irak voort te zetten en heeft nog geen toegang tot Irak gekregen. Wel hebben in maart, mei en juli op hoog niveau besprekingen plaatsgevonden tussen Irak en de VN over de terugkeer van wapeninspecteurs naar Irak, die echter geen Iraakse concessies hebben opgeleverd. Voortzetting van de besprekingen is nog niet afgesproken.

Irak heeft vermoedelijk ondanks de activiteiten van UNSCOM nog de beschikking over aanzienlijke voorraden niet geavanceerde, maar wel doeltreffende biologische wapens en mogelijk chemische wapens. Indien het aan de juiste materialen kan komen, zou Irak bovendien, met buitenlandse steun, binnen vijf jaar een eenvoudig nucleair wapen kunnen produceren. Inzake capaciteiten op het gebied van MVWs (onderzoek, productie, overbrengingsmiddelen en opslag) heeft UNSCOM destijds een goed beeld kunnen schetsen. Aangezien inspecties een aantal jaren niet meer hebben plaatsgevonden is dit beeld echter vervaagd. Vastgesteld is dat Irak gelogen heeft over de hoeveelheden MVW's die het bezit, en vermoed wordt dat Irak nog over aanzienlijke voorraden biologische en mogelijk chemische wapens beschikt (zie annex 1, stand van zaken MVWs).

B. De opties: VN inspecties of "regime change"

Er worden twee mogelijkheden overwogen om het "probleem Irak" tot een oplossing te brengen: de diplomatieke weg (eis van volledige samenwerking met de VN), en een "regime change". Er doen zich een aantal opties voor:

1. De diplomatieke weg: Iraakse samenwerking met de VN is altijd gebrekkig geweest. Sinds 1998 en operatie "Desert Fox" weigert Irak elke medewerking. Het voornaamste doel van de

internationale gemeenschap en de VN is de vernietiging van het Iraakse MVW arsenaal en de beëindiging van Iraakse MVW programma's. Daarnaast eist de internationale gemeenschap volledige medewerking van Irak op alle gebieden (o.a. ook de kwestie van Koeweitse krijgsgevangenen, zie II A.). De toenemende dreiging van een VS aanval op Irak blijkt SH te hebben bewogen de dialoog met de VN opnieuw aan te gaan. Zo hebben reeds drie ontmoetingen plaatsgevonden tussen SGVN Annan en de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Naji Sabri (zie II B.). Er is echter geen reële vooruitgang geboekt en het voornaamste doel van Irak bij het voeren van de gesprekken lijkt tijd rekken te zijn. Bovendien zou het toelaten van wapeninspecties onder VN voorwaarden vermoedelijk de VS niet geruststellen en niet afdoen aan de Amerikaanse wens tot "regime change" (zie III).

2. *'Regime change'*: Ofschoon de Amerikaanse president herhaaldelijk heeft benadrukt dat alle opties open zijn, lijkt het omverwerpen van het regime van SH sinds het aantreden van president Bush de voorkeur van de VS-regering te hebben. Over timing en de manier waarop deze "regime change" uitgevoerd dient te worden bestaat er onenigheid, o.a. tussen State Department en Pentagon. Er bestaan twee opties: een interne coup of militair optreden dat op zichzelf drie mogelijke scenarios omvat.

-Interne "coup" met VS steun: Met logistieke en financiële steun van de VS (CIA) zouden Iraakse (ex) militairen een coup kunnen plegen. President zou enkele maanden geleden een zgn. "intelligence order" hebben getekend voor de CIA, waarmee toestemming is gegeven een breed scala aan opties te onderzoeken om het regime van Saddam Hoessein ten val te brengen middels een "covert operation". Gezien o.a. de zeer efficiënte Iraakse veiligheidsdiensten is de kans van slagen van deze optie gering.

-Militair optreden:

(a) "Afghanistan look-alike" scenario. Luchtaanvallen op strategische militaire doelen (inclusief eenheden van de republikeinse garde en de Baath-partij), ondersteunen van de binnenlandse oppositionele strijdkrachten van PUK, KDP en SCIRI, ondermeer door inzet van special forces. Door vele deskundigen is opgemerkt dat dit scenario niet opgaat voor Irak. De oppositie is te zwak en verdeeld. De verhouding tussen SH en de Iraakse oppositie is fundamenteel anders dan die van Taliban en Noordelijke Alliantie.

(b) Focussen op SH en strategische plaatsen: Deze optie houdt een krachtige, maar zeer gefocuste militaire actie, specifiek gericht op SH in, om hem en zijn naaste omgeving te treffen en strategische posities (mobiele SCUD-sites, faciliteiten voor massavernietigingswapens, vliegvelden, olievelden) in te nemen, c.q. te vernietigen. Hevige luchtaanvallen op de republikeinse garde en de structuren van de Baath-partij zouden worden uitgevoerd. Deze optie is waarschijnlijk te afhankelijk van een cumulatie van zaken die goed moeten gaan, waar bovendien (te) veel onzekere factoren en risico's aan vastzitten.

(c) Invasie: Deze optie zou een grote militaire macht vergen (ongeveer 200.000-300.000 troepen, 700-1000 vliegtuigen, 1-5 carrier groups). Hiervoor is een voorbereidingstijd van drie tot zes maanden nodig voor de opbouw van troepen en inlichtingen in de regio. Logistieke en politiek-diplomatieke steun van omringende landen is onontbeerlijk. Hevige luchtaanvallen op strategische doelen zullen vooraf moeten gaan aan de invasie.

Deze optie kent eveneens vele nadelen: kans op aanzienlijke verliezen aan Amerikaanse zijde, gebruik van MVWs tegen Amerikaanse troepen, kosten en duur van de operatie, groot risico van politieke problemen met en binnen de Arabische wereld. Bovendien vereist het een snelle aanpak van SH en strategische (mobiele) doelen teneinde "rare sprongen van een kat in het nauw" te vermijden. Een invasie en de opvolgende bezetting zullen grootschalige

consequenties hebben en een langdurig Amerikaans commitment vereisen. Deze optie heeft echter ook de grootste kans op succes. Mede door militair overwicht van de VS in de lucht zal een invasie door de Iraakse strijdkrachten niet weerstaan kunnen worden.

C. Grondslag voor militair optreden

Het besluit om militair op te treden is in beginsel een politiek besluit. Een juridische grondslag is desalniettemin van belang, zowel voor de VS als voor de bepaling van het Nederlands standpunt t.a.v. een aanval. De VS menen dat militair optreden juridisch gegrondvest kan worden op het recht van zelfverdediging en politiek gerechtvaardigd is door het niet nakomen door Irak van VR-resoluties. Indien de Iraakse weigering tot samenwerking aanhoudt vergroot dit deze politieke rechtvaardiging. Van belang is dat reeds in 1998 Nederland steun heeft uitgesproken voor operatie Desert Fox en VS en VK bombardementen op Iraakse doelen.¹ Ook toen belemmerde Irak de inspecties van UNSCOM stelselmatig. Wel is een invasie met daaropvolgende "regime change" van een andere dimensie dan bombardementen.

Vele landen hebben reeds aangegeven een aanval op Irak zonder nadere VR-resolutie stellig te veroordelen. In de huidige situatie is er echter geen VR-resolutie te verwachten met een expliciet mandaat voor militair optreden. Een dergelijke resolutie zal waarschijnlijk stuiten op een veto van de RF en China en mogelijk van Frankrijk. Steun voor een dergelijke resolutie is bovendien afhankelijk van tal van omstandigheden, waaronder de ontwikkelingen inzake het MO-conflict. Overigens hebben de VS al aangegeven ook zonder nadere VR-resolutie tot actie te zullen overgaan (zie III)A.). Juridische basis voor unilateraal Amerikaans militair optreden tegen SH lijkt echter mager (zie annex 3).

D. Irak na Saddam Hoessein

Het is vrijwel onmogelijk exact te voorspellen welke situatie zou ontstaan indien het regime van SH ineens zou storten. Wel kunnen een aantal mogelijke scenario's geschetst worden.

Saddam-opvolging: Gezien de huidige situatie is dit een onwaarschijnlijk scenario. Echter in geval van overlijden of aftreden van SH zou zijn jongste zoon Qusay hem kunnen opvolgen. Deze vertoont vergelijkbare dictatoriale karaktertrekken als zijn vader en heeft in de loop der jaren een trouw netwerk weten op te bouwen, o.a. onder sommige veiligheidsdiensten. Een "saddam-achtig" regime, met alle reeds bestaande veiligheidsrisico's, zou aldus worden voortgezet.

Het uiteenvallen van Irak: Zowel in het geval van aftreden of dood van SH als in het geval van een VS militaire actie, zal de interne stabiliteit van Irak op de proef gesteld worden. In grote lijnen bestaat Irak uit drie ethnische en/of religieuze delen: Noord-Irak is Koerdisch, Centraal Irak is Arabisch Soennitisch, Zuid-Irak is Shi'itisch. Verder telt Irak o.a. Christelijke, Assyrische en Turkmeense minderheden. Indien er geen centrale autoriteit meer aanwezig is, bestaat het risico dat het land uiteenvalt, en deze gebieden wellicht voor onafhankelijkheid kiezen. Dit zou vergaande gevolgen hebben voor de gehele regio. Met name Turkije (wegens eigen Koerdische problematiek) en Saoedi-Arabië (bang voor de Iraanse invloed op de Shi'itische bevolking) maken zich hier ernstige zorgen om. Bovendien zijn alle Arabische

¹ Wel was de Nederlandse woordvoering bij Nederlandse steun voor operatie Desert Fox zeer voorzichtig over de vraag naar de juridische basis.

landen om arabisch-nationalistische redenen hevig gekant tegen Turkse en/of Iraanse expansie in Irak. Een dergelijk “doem scenario”, dat de hele Golf en Midden-Oosten regio zou destabiliseren, is echter niet onvermijdelijk, aangezien de Iraakse ethnische groeperingen zich thans uitspreken voor behoud van de Iraakse staat, wellicht in een federale vorm. Indien mogelijk is het wenselijk om voorafgaand aan een “regime change” met de betrokken partijen duidelijke afspraken te maken, om een Joegoslavië scenario te vermijden.

Afghanistan scenario: Dit scenario is te verkiezen boven andere scenario's, maar is moeilijk realiseerbaar. Verondersteld wordt dat, op het moment dat SH het veld ruimt, een verenigde en door het Iraakse volk gesteunde (interim) regering aantreedt. Deze zal met steun van het Westen een democratiseringsproces in gang zetten. De huidige in het buitenland gevestigde Iraakse oppositie is echter verdeeld en nauwelijks gesteund door het Iraakse volk. De VS hebben te kennen gegeven dat zij aan dit scenario werken, o.a. middels onderhandelingen met de verschillende Iraakse oppositie partijen en het organiseren van een conferentie voor de Iraakse oppositie die eventueel in Europa plaats zou vinden (zie annex 2, de Iraakse oppositie).

Irak onder internationaal toezicht: Dit scenario (tevens onderdeel van bovengenoemd scenario) kent meerdere problemen, m.n. de langdurige aanwezigheid van Amerikaanse troepen in de regio. VN-troepen naar het land sturen tijdens een overbruggingsperiode is aldus wenselijk maar vereist een VN-mandaat, hetgeen problematisch wordt als VS (en eventueel VK) zonder VN toestemming Irak aanvalt.

Conclusie

De dreiging die Irak voor de internationale gemeenschap en de stabiliteit in het Midden-Oosten vormt, moet aangepakt worden. Nederland geeft thans de voorkeur aan een diplomatieke oplossing. Indien de VS tot een aanval besluiten, zal Nederland mogelijk vooraf geraadpleegd worden, waarbij om steun verzocht zal worden. De rechtsbasis voor een dergelijk aanval is problematisch. Indien bestaande VRresoluties al een rechtsbasis geven, is deze flinterdun en het “recht op zelfverdediging” als rechtsgrondslag komt pas in beeld indien sprake is van een gewapende aanval van de kant van Irak (zie annex 3). Desalniettemin is het wenselijk dat Nederland zoals in 1998 deze steun zal geven. Nederland (en VS e.a.) zal duidelijk moeten maken dat het doel van de actie het Iraakse regime en de MVWs is. Ook moet dan duidelijk worden gemaakt dat er veel aan is gelegen om het Iraakse volk humanitaire nood te besparen. De Iraakse territoriale integriteit zal behouden moeten worden en concrete afspraken zullen moeten worden gemaakt teneinde het uiteenvallen van Irak te vermijden en juist een positief “Afghanistan scenario” te bevorderen.

II) De discussie in de VN

A. Iraakse verplichtingen inzake MVWs en terugkeer inspecteurs

Op grond van VR-resolutie 687 (1991) dient Irak onvoorwaardelijk MVWs en ballistische raketten met bereik boven 150 km te vernietigen en af te zien van gebruik, ontwikkeling en verkrijging daarvan, alsmede in te stemmen met wapeninspecties. Irak heeft de inspecties van VN (UNSCOM) op verscheidene manieren belemmerd en na de bombardementen van VS/VK in 1998 niet meer toegelaten. Omtrent de terugkeer van inspecteurs bepaalt VR-resolutie 1284 (1999) onder meer dat Irak de UNMOVIC teams onmiddellijke, onvoorwaardelijke en onbeperkte toegang moet verlenen tot alle gewenste gebieden, faciliteiten, uitrusting, bescheiden en transportmiddelen.

UNMOVIC en IAEA zijn gereed om hun werkzaamheden in Irak uit te voeren. Binnen 60 dagen na aanvang van hun werkzaamheden in Irak stellen zij een werkprogramma op bestaande uit ten eerste implementatie van een versterkt voortdurend monitoring- en verificatiesysteem en ten tweede vaststelling van de 'key disarmament tasks' die Irak moet voltooien om te voldoen aan hierboven genoemde verplichtingen uit VR-resolutie 687. In het geval van volledige medewerking van Irak conform de VR-resoluties kunnen UNMOVIC en IAEA in een jaar hun rapporten aan de VR presenteren waarin wordt vastgesteld dat Irak heeft voldaan aan de 'key disarmament tasks' en dat het versterkt voortdurend monitoring- en verificatiesysteem volledig operationeel is.

De VR heeft zijn intentie uitgesproken om na ontvangst van dergelijke rapporten, afhankelijk van de zorgvuldige uitwerking van effectieve financiële en overige operationele maatregelen om te verzekeren dat Irak geen verboden zaken verkrijgt, de sancties (behoudens wapenembargo) voor een hernieuwbare periode van 120 dagen op te schorten. Opheffing van de sancties (behoudens wapenembargo) is gekoppeld aan het besluit van de VR dat Irak heeft voldaan aan alle eisen betreffende MVWs. Het opheffen of opschorten van de sancties zonder dat Irak voldoet aan de vereisten in de VR-resoluties, zou het Iraakse regime belonen voor zijn halsstarrige weigering algehele openheid van zaken te geven inzake MVWs.

B. Gesprekken tussen VN en Irak over terugkeer van de inspecteurs

In maart en mei en juli 2002 zijn er gesprekken geweest tussen Irak en de VN over de terugkeer van de inspecteurs. Alhoewel er in mei voor de eerste maal sinds het vertrek van de inspecteurs in 1998 gesprekken tussen ontwapeningsexperts van beide zijden zijn geweest, heeft Irak tot nu toe niet veel meer gedaan dan het stellen van vragen en eisen. Voorzover die vragen niet door het secretariaat en UNMOVIC konden worden beantwoord, heeft SGVN de vragen doorgestuurd naar de VR die niet heeft geantwoord (VS en VK blokkeren een mogelijk antwoord). SGVN wil de gesprekken op korte termijn afronden. Volgens hem is het hoofddoel van deze gesprekken een spoedige implementatie van de toepasselijke VR-resoluties (o.a. terugkeer inspecteurs) zonder het opschorten of opheffen van de sancties. Na de derde ronde onderhandelingen in Wenen op 3 en 4 juli jl. is de dreiging van een aanval vanuit de VS via diverse lekken in Amerikaanse kranten toegenomen. Wellicht als reactie hierop heeft de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Naji Sabri op 1 augustus een brief aan SGVN gestuurd, waarin Irak de VN (en o.a. de voorzitter van UNMOVIC Hans Blix) uitnodigt voor verdere besprekingen in Bagdad. Op 5 augustus heeft SGVN het voorstel in

eerste instantie afgewezen en heeft om verdere verduidelijking van de Iraakse voorstellen gevraagd.

C. Inhoud Irak sanctieregime (“smart sanctions”)

Per 30 mei 2002 bestaat het sanctieregime voor Irak uit een verbod op uitvoer van goederen uit Irak, behoudens olie en bijbehorende financiële transacties, en uit een verbod tot invoer in Irak van wapens en mogelijk militair toepasbare goederen (dual-use) zonder goedkeuring van het Irak sanctiecomité. In een recente wijziging van het “oil for food” programma (resolutie 1409 van 14 mei jl.) is de invoer in Irak uitgebreid. Alle goederen behoudens verboden militaire goederen en zgn. “dual use” goederen, die op een “Goods Review List” voorkomen, kunnen zonder expliciete goedkeuring van het Irak sanctiecomité in Irak ingevoerd worden. Naast de uitbreiding van de goederen die naar Irak mogen is de aanvraagprocedure voor invoer in Irak veranderd.²

De recente wijziging wordt met reden omschreven als de grootste wijziging van het “oil for food” programma sinds de invoering ervan in 1995. De wijzigingen maken het voor het Iraakse regime moeilijker om de zwarte piet van de humanitaire toestand aan het Irak sanctiecomité en lidstaten daarvan (i.h.b. de VS) toe te spelen. Indien de bestaande “HOLDS” (2.140 contracten ter waarde van USD 5,2 miljard) volgens planning in 60 dagen onder de nieuwe procedures kunnen worden afgedaan, is het Sanctiecomité en m.n. de VS (voorlopig) bevrijd van het verwijt dat zij de humanitaire goederenstroom blokkeren.

Met de wijzigingen is het bereiken van “smart sanctions” gedeeltelijk geslaagd.³ Zij slagen er echter niet in alle (inofficiële) inkomsten van het SH regime te voorkomen. Zo zijn er bijvoorbeeld geen maatregelen ter uitbanning van de wijdverspreide smokkel. Verder gebruikt het regime de verkoop van olie en de inkoop van humanitaire goederen onder het ‘oil for food’ programma om met de terugkoppeling van gecreëerde marges inkomsten te genereren die voor militaire doelstellingen kunnen worden gebruikt.⁴ Sommige onderwerpen zijn niet opgelost, b.v. investeringen in de olie-industrie en een zgn. “cash component”.

² UNMOVIC en IAEA hebben een grotere rol toegewezen gekregen, er is een beroepsmogelijkheid tegen het besluit in eerste aanleg van UNMOVIC en IAEA, het Irak sanctiecomité oordeelt uitsluitend over de onderdelen van aanvragen die volgens UNMOVIC en IAEA goederen van de Goods Review List bevatten, de status ‘HOLD’ bestaat niet meer, bestaande ‘HOLDS’ worden afhankelijk van achtergrond direct teruggestuurd aan indiener (met mogelijkheid om opnieuw in te dienen) of binnen 60 dagen afgehandeld conform nieuwe procedure.

³ De Iraakse bevolking wordt zo veel mogelijk ontzien doordat nagenoeg alle goederen mogen worden geïmporteerd terwijl militaire goederen verboden blijven en het regime officieel geen inkomsten kan genereren ter aanwending voor militaire doelstellingen.

⁴ Bij de inkoop van humanitaire goederen spreekt Irak met de leverancier een koopprijs af die hoger ligt dan de gewone marktprijs van die leverancier onder de voorwaarde dat de leverancier deze toeslag via inofficiële kanalen retourneert aan Irak terwijl de hoge koopprijs wordt voldaan uit de VN escrow rekening. Deze handelwijze is zelfs zo geïnstitutionaliseerd dat Irak bankgaranties voor deze verboden retournering vraagt aan de leverancier.

III) DE OPSTELLING VAN DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP

A. De VS

Zoals reeds vermeld is het grootste zorgpunt van de VS t.a.v. Irak de bewezen geachte ontwikkeling van MVWs en de gebleken bereidheid van SH deze daadwerkelijk in te zetten. Daarnaast heeft "regime change" sinds het aantreden van de regering Bush in januari 2001 de Amerikaanse aandacht gehad.⁵

11/09 heeft beide kwesties urgenter gemaakt. Een directe link tussen de aanslagen en Irak is tot op heden niet gelegd. Desondanks heeft de VS het beleid verscherpt uit vrees doel te kunnen worden van nieuwe aanslagen waarbij MVWs gebruikt zouden kunnen worden. Deze zouden afkomstig kunnen zijn uit staten - zoals Irak - die over deze wapens beschikken en niet terugdeinzen deze te verspreiden.⁶

In december 2001 heeft de regering Bush Irak gesommeerd zo spoedig mogelijk wapeninspecteurs terug te laten keren, en anders de ernstige gevolgen te aanvaarden. In zijn "State of the Union" herhaalde President Bush deze waarschuwing. Sindsdien doet de gedachte opgang dat het potentiële gevaar van Irak voldoende reden is voor actie. Binnen de betrokken Amerikaanse departementen wordt actief nagedacht over hoe "regime change" zou moeten worden bewerkstelligd en op welke wijze het regime van SH zou moeten worden opgevolgd. Daarnaast wordt stilgestaan bij de vraag of het al dan niet noodzakelijk is een internationale coalitie te vormen en bij de gevoeligheden in de Midden Oosten regio. Tot slot zijn binnenlandspolitieke overwegingen van belang.

Het sanctieregime: De VS heeft sterk gepleit voor de op 14 mei jl. ingevoerde negatief geformuleerde "goods review list". Waar het de beteugeling van het Iraakse gevaar betreft leeft desondanks bij de Amerikaanse regering scepsis over de effectiviteit van dit vernieuwde sanctieregime. Ondanks verscherpte exportcontroles zal Saddam Hoessein volgens de VS toch de beschikking krijgen over voor wapenprogramma's benodigde goederen.

Wapeninspecties: In beginsel dringt de VS aan op een terugkeer van wapeninspecteurs en steunt daarin de SGVN en UNMOVIC. Tegelijkertijd zou dit niet afdoen aan de Amerikaanse wens tot "regime change". Dit standpunt reflecteert eveneens de twijfels die bestaan aan de bereidheid van Irak om mee te werken aan inspecties.

"Regime change" (hieronder wordt uitgegaan van een militaire aanval): Legitimatie van optreden. De VS heeft te kennen gegeven dat het feit dat Irak zich al jaren onthoudt van naleving van de betreffende VR resoluties voldoende rechtvaardiging oplevert voor preventieve militaire actie tegen Irak. Washington heeft laten weten niet van plan te zijn om voorafgaand aan een eventuele actie een nieuwe resolutie van de VR na te streven. De ernst van de dreiging is volgens de VS zodanig dat zonder VN legitimatie opgetreden kan worden (zie annex 3).

⁵ De 'haviken' in de regering menen dat 'de klus van 1991' dient te worden afgemaakt, maar het is een breed gedragen gevoel binnen de regering dat het Iraakse volk, de regio en de wereldgemeenschap beter af zijn zonder Saddam Hoessein.

⁶ Irak figureert op de Amerikaanse lijst van "state sponsors of terrorism".

Contact met minderheden in Irak en oppositie groepen buiten Irak. De VS heeft contact met de Koerdische partijen in Noord Irak, vertegenwoordigers van het Shi'ietisch verzet en met verschillende Iraakse oppositie partijen. De VS is er voorstander van dat de Irakezen zelf verantwoordelijkheid nemen voor een nieuwe regering na Saddam Hoessein waarbij de stem van de in Irak woonachtige bevolking zwaar moet wegen (zie annex 2). VS tracht al maanden een bijeenkomst van de Iraakse oppositie te organiseren, zo mogelijk in Nederland.

Het verband met het Midden Oosten Vredesproces en steun in de regio: Het standpunt van de Amerikaanse regering lijkt te zijn dat de huidige situaties met betrekking tot het Palestijns–Israëliësch conflict en Irak elkaar wel beïnvloeden,⁷ maar actief handelen met betrekking tot het ene conflict betekent geen stilstand ten aanzien van het andere probleem. Matiging van het beleid ten aanzien van Irak is geen optie.⁸ Met de Congresverkiezingen in het vooruitzicht blijft de connectie van Irak en het Midden-Oosten conflict voor Bush een delicate zaak. Op beide agenda's moet tegelijkertijd voortvarend en voorzichtig worden gehandeld.

Coalitievorming in de regio en Europa: De Amerikaanse regering lijkt niet (meer) van plan om actief een coalitie op te bouwen maar zal trachten gedoogsteun voor acties te verkrijgen. De VS heeft aangegeven bereid te zijn alleen Irak aan te pakken, maar rekent op steun van het VK en uiteindelijk ook van Turkije en Koeweit. Saoedi-Arabië wordt bewerkt, maar op openlijke en actieve steun wordt niet gerekend.

Timing: De timing van een gewapende operatie is van meerdere factoren afhankelijk: de voorraad precisiewapens moet worden aangevuld, de militaire actie in Afghanistan is nog niet beëindigd en vereist voorlopig het nodige aan materieel en troepen, en de binnenlandse politiek krijgt voorlopig prioriteit. Eind november vinden Congresverkiezingen plaats waarin de regering Bush een meerderheid in de Senaat wenst te behalen en deze in het Huis van Afgevaardigden wenst te behouden. Grote buitenlandse risico's zullen derhalve worden gemeden terwijl een grootschalige actie tegen Irak ingrijpende gevolgen zal hebben: de sociale en economische gevolgen van de oproep van reservisten en slachtoffers aan Amerikaanse zijde. Daarentegen zou een succesvolle aanpak van Irak doorslaggevend kunnen zijn voor de herverviering van Bush in 2004, een andere reden om acties bij voorkeur later in zijn ambtsperiode te laten plaatsvinden.

B. Europa

Onder de landen van de Europese Unie lopen de meningen t.a.v. Irak uiteen. Zo heeft de Britse Premier Tony Blair reeds in februari laten doorschemeren dat het VK vermoedelijk een VS aanval op Irak militair (actief) zou steunen. Nadat de Franse en Duitse ministers van

⁷ Voorafgaand aan de escalatie van de situatie in de bezette gebieden in april jl. is de VS begonnen met een diplomatiek offensief in de regio waaruit de VS afleidden dat de betrokken landen officieus niet afwijzend staan tegen een optreden tegen Irak, maar dit publiekelijk niet kunnen toegeven. Vice President Cheney bezocht 11 Arabische landen om deze te polsen over steun bij een mogelijke aanpak van Irak. De officiële reactie van de betrokken landen was dat geen steun zou worden verleend zolang de VS zich niet actief zou inzetten voor een oplossing van het Israelisch-Palestijns conflict. De escalatie in het Midden-Oosten en de hernieuwde actieve opstelling bij het conflict heeft niet tot gevolg gehad dat de VS minder aandacht geeft aan Irak. Sommige Amerikaanse commentatoren geloven dat hard optreden tegen Irak zelfs een definitieve doorbraak zou kunnen bewerkstelligen in het vredesproces. De Palestijnen zouden een steunpilaar kwijt raken. Commentatoren en leden van de regering menen dat de nu kritische Arabische landen zich dan achter de VS zouden opstellen.

⁸ De President kan zich dat ook niet veroorloven. Van rechterzijde binnen de Republikeinse partij krijgt hij al het verwijt dat hij zijn "political clearness" ten aanzien van "good and evil" kwijt raakt nu hij niet op alle punten Premier Sharon steunt in diens strijd tegen de "terroristische" Palestijnse Autoriteit.

Buitenlandse Zaken Védrine en Fischer felle kritiek hadden geleverd op de "State of the Union" is van beider uitspraken later afstand genomen door president Chirac en kanselier Schröder. Beide landen zijn bezorgd over een mogelijke aanval op Irak en moeten rekening houden met een bevolking die zich zal verzetten tegen steun aan een aanval. Geen van beide landen heeft zich evenwel duidelijk uitgesproken tegen een aanval. Zij hebben wel voorkeur voor een diplomatieke oplossing van het probleem Irak geuit en tot "voorzichtigheid" gemaand.

De EU heeft op 21 mei jl. een gezamenlijke verklaring afgelegd ten aanzien van Irak waarin zij de dialoog tussen de VN en Irak verwelkomt en Irak oproept samen te werken met de VN door VN wapeninspecteurs toe te laten. Tevens verwelkomt de EU de invoering van resolutie 1409 en spreekt zij haar bezorgdheid uit over de aanwezigheid van MVWs in Irak.

C. Arabische landen

Alle Arabische landen, alsmede de Arabische Liga en GCC, zijn bezorgd over een mogelijke aanval van de VS op Irak en verzetten zich in het openbaar tegen een aanval. De voornaamste rede voor deze opstelling is de vrees voor een felle reactie van lokale bevolkingen en een destabilisatie van de hele Midden-Oosten en Golf regio. Arabische landen benadrukken in eerste instantie de noodzaak om het Irak probleem op een vreedzame manier op te lossen, d.w.z. via de VN. Zij hebben Irak dan ook herhaaldelijk opgeroepen samen te werken met de VN en wapeninspecteurs toe te laten.

Het is niet duidelijk hoe Arabische landen daadwerkelijk tegen het VS-beleid van "regime change" aankijken. In officiële reacties wijzen zij een omverwerping van het regime van Saddam Hoessein van de hand, maar volgens sommige kringen in de VS maken zij in informele contacten duidelijk een verandering van bewind in Bagdad te steunen.⁹ Tijdens zijn rondreis in het Midden-Oosten in maart jl. zou vice-president Cheney voornamelijk te horen hebben gekregen dat de VS een oplossing moet bevorderen in het Palestijns-Israëlijs conflict alvorens actie te ondernemen in Irak.

Saoedi-Arabië: In geval van een VS aanval op Irak lijkt de (passieve) steun van het KSA, evenals de steun van Turkije, noodzakelijk. Het land heeft zich echter ten stelligste verzet tegen een aanval en heeft aangekondigd zijn grondgebied niet ter beschikking van VS troepen te stellen. De belangrijkste Amerikaanse basis bevindt zich op Saoedisch grondgebied. Het KSA vreest zowel de interne (het Midden-Oosten conflict houdt reeds de gemoederen onder de Saoedische bevolking bezig) als de regionale destabilisatie die een tweede conflict in de regio teweeg zal brengen. Tevens vreest het Soennitische land dat de Iraakse Shi'itische meerderheid een belangrijke rol zal toevallen in het nieuwe Irak. Bovendien lijkt het KSA zijn hoop te vestigen op de hervatte dialoog tussen VN en Irak. Het heeft SH dan ook opgeroepen wapeninspecteurs toe te laten. Tegelijkertijd heeft het KSA erop gewezen dat binnen de regio niet alleen Irak, maar ook Israël beschikt over MVW.

Ondanks verbeterde betrekkingen tussen beide landen, m.n. sinds de Arabische Top van Beiroet, lijkt het KSA nog weinig vertrouwen te hebben in het regime van SH. Uiteindelijk zal het KSA zijn vrees voor interne destabilisatie afwegen tegen het belang van zijn bondgenootschap met de VS.

⁹ Arabische landen maken al jaren een onderscheid tussen het Iraakse regime en de Iraakse bevolking.

D) Overige landen: Iran, Turkije en Rusland

Iran: Ondanks de grote vijandigheid tussen Iran en Irak heeft Iran zich herhaaldelijk tegen een aanval op Irak uitgesproken. Deze positie komt enerzijds voort uit vrees voor regionale destabilisatie en een toename van Amerikaanse invloed in de regio, en anderzijds uit vrees als een van de drie "as van het kwaad"-landen een volgend doelwit van de Amerikaanse strijd tegen het terrorisme te worden. De positie van Iran is echter dubbelzinnig: het land heeft de banden met Irak versterkt (o.a. door een aantal wederzijdse officiële bezoeken), waardoor het zich tegen de VS heeft afgezet, en tegelijkertijd heeft het zich coöperatief getoond in Afghanistan. Bovendien heeft Iran, evenals de meeste Arabische landen, Irak opgeroepen zich internationaal coöperatief op te stellen zodat de regionale stabiliteit gewaarborgd blijft.

Turkije: Turkije is bezorgd over een mogelijke aanval van de VS op Irak. Turkije kan het zich echter niet veroorloven tegenstander te zijn gelet op zijn afhankelijkheid van de VS en van andere NAVO-bondgenoten. In deze netelige positie lijkt het land tijd te rekken en nog geen standpunt te willen bepalen.

In de houding van Turkije t.o.v. Irak spelen mede op basis van de ervaring tijdens en na de Golfoorlog¹⁰ meerdere overwegingen een rol: de territoriale integriteit van Irak¹¹; economische belangen¹²; de bilaterale relatie Turkije-Irak¹³.

De toekomst van Irak is medebepalend voor de toekomst van Turkije, aldus de heersende visie in Turkije. Alle politieke partijen hebben zich uitgesproken tegen een operatie in Irak. De President en de Premier hebben dit ook in contacten met de VS aangegeven. De Amerikanen hebben echter de steun van Turkije nodig, o.a. om gebruik te kunnen maken van de Turkse luchtmachtbasis Incirlik.

Dat neemt niet weg dat Turkije heeft aangegeven militair te zullen interveniëren indien de Koerden in Noord-Irak teveel autonomie verwerven, mocht Irak uiteenvallen. In dat geval is ook militaire actie door Iran overigens geenszins uit te sluiten.

Rusland: De Russische Federatie houdt vast aan politieke dialoog om uit de impasse inzake Irak te raken. De RF is van mening dat dialoog tussen de VN en Irak voorrang heeft, evenals de terugkeer van wapeninspecteurs. Een militaire operatie met als doel omverwerping van het regime in Irak is wat de RF betreft niet aan de orde. Moskou acht een dergelijke operatie onwenselijk en zet vraagtekens bij de haalbaarheid ervan. De hervatting van de onderhandelingen tussen Irak en de SGVN, het voortdurend conflict in het Midden-Oosten alsmede de operaties in Afghanistan die langer duren dan werd voorgesteld, zijn factoren die

¹⁰ Turkije behoorde tot de coalitie van overwinnaars maar heeft tegelijkertijd zwaar te lijden gehad van deze oorlog: het land claimt a.g.v. de sancties \$ 40 miljard mis te hebben gelopen in handel, alsmede instabiliteit van het aan Turkije grenzende Noord-Irak met alle gevolgen van dien voor Turkije.

¹¹ Turkije vreest een onafhankelijk Koerdistan met mogelijk risico van afsplitsing van Zuid-Oost Turkije. Tegelijkertijd probeert Turkije zijn toekomstige rol in Noord-Irak zeker te stellen via de daar aanwezige Turkmene.

¹² De handel met Irak is de afgelopen jaren toegenomen. Dat geldt zowel voor de illegale handel als de officiële handel. Zo bezocht onlangs een handelsmissie van 300 man Bagdad en is de spoorlijn naar Bagdad vorig jaar heropend. Daarnaast vreest Turkije voor de impact van een aanval op het toerisme en het investeringsklimaat.

¹³ Premier Ecevit is één van de weinige leiders die een persoonlijke relatie onderhoudt met Saddam Hoessein. Ecevit behoorde tot de eersten die na de Golfoorlog Irak bezochten (maar niet als Premier).

IV) Nederland

Het regime van Irak is één van de meest dictatoriale ter wereld. Niet alleen worden in eigen land de mensenrechten op grote schaal geschonden, maar Saddam Hoessein heeft al tot twee maal toe een regionale oorlog ontketend. Hij heeft ook zijn bereidheid getoond chemische wapens daadwerkelijk te gebruiken, eerst tegen Iran en vervolgens tegen de eigen bevolking (Koerden). De terugkerende ambities op het gebied van MVWs vormen een ernstig risico zowel voor de regionale stabiliteit als in wijder verband. Hoewel daarvoor tot nu toe geen aanwijzingen zijn, kan de mogelijkheid van samenspannen met terroristische groeperingen op NBC-gebied niet worden uitgesloten. Het is met name hierom dat de VS zich - terecht - ernstig zorgen maken. Een regimewisseling zou zeker gewenst zijn.

De vraag of Nederland een regimewisseling met militaire middelen althans in politieke zin zou kunnen steunen, is moeilijker in abstracto te beantwoorden. De eerste prioriteit blijft de terugkeer van de inspecteurs en onbeperkte toegang tot het hele grondgebied. Zonder de vrees voor een militaire interventie is het onwaarschijnlijk dat SH concessies zal doen en alleen al daarom kan het nodig zijn een militaire dreiging overeind te houden, los van de vraag of uiteindelijk tot daadwerkelijke inzet wordt overgegaan.

Indien de VS uiteindelijk zou concluderen dat militair ingrijpen de enige weg is, ligt het in de rede dat Nederland, gezien de transatlantische band en de tot nog toe gevolgde harde lijn m.b.t. Irak en MVWs, hen politiek – en mogelijk ook materieel - daarin steunt. Het ligt in ieder geval voor de hand dat Nederland - en ook hier dringt zich een parallel met Afghanistan op - actief bijdraagt aan de politieke en economische wederopbouw van het land na afloop. Nederland zou in consultaties met de VS en de meest betrokken bondgenoten ook het belang kunnen benadrukken van het politieke spoor naast het militaire spoor. Het gaat er immers om vrede en stabiliteit in Irak en in de regio als geheel te scheppen.

Nederland zou er verder op kunnen aandringen dat in consultaties met Iraakse oppositiepartijen en voorafgaand aan een aanval afspraken worden gemaakt. Zo zal vanaf het begin door de VS en eventuele bondgenoten (publiekelijk) duidelijk moeten worden gemaakt dat de internationale gemeenschap de territoriale integriteit van Irak wenst te behouden, dat de soevereiniteit van Irak gerespecteerd zal worden, dat sancties zullen worden opgeheven wanneer is voldaan aan de doelstelling van de betreffende VR-resoluties, dat humanitaire en economische hulp geboden zal worden (m.n. in de wederopbouw fase), uitlopend op reïntegratie van Irak in de internationale gemeenschap. Het nieuwe Iraakse regime zal tevens aan bepaalde eisen moeten voldoen: medewerking met de VN, democratiseringsproces in gang zetten (voor zover mogelijk), respect voor mensenrechten (en ook op dit gebied medewerking met de VN), herbevestiging van de soevereiniteit van Koeweit.

De Nederlandse regering zal zich op het binnenlandspolitiek vlak ook moeten voorbereiden m.n. op twee punten. Zo zullen er vermoedelijk (zoals in 1998) kritische vragen uit de Tweede Kamer komen, m.n. wat betreft de juridische onderbouwing van een aanval en de humanitaire crisis die in Irak (en buurlanden) zal ontstaan. Tevens valt een mogelijke toename van vluchtelingen uit Irak (zowel in de regio zelf als in Nederland) te verwachten, hetgeen invloed zal hebben op het Nederlandse asielbeleid (zie annex 4).

het welslagen van een militaire operatie hachelijk maken. Daarnaast is Moskou niet duidelijk welk regime het regime van Hoessein zou kunnen vervangen. Een Koerdisch of Shi'itisch regime zou op veel weerstand in de regio stuiten. Een combinatie van machthebbers vereist een zekere vorm van democratie maar met deze staatsvorm heeft men in de regio nog maar weinig ervaring. Meest voor de hand liggende optie is voor Rusland dan ook de huidige structuur in stand te houden met enkele veranderingen in de top.

Conclusie

Ofschoon de meeste betrokken landen zich officieel nog verzetten tegen een aanval op Irak is het maar de vraag in hoeverre deze landen, m.n. de Europese landen, sommige Arabische landen en Turkije, een dergelijke opstelling zullen bestendigen. Aangezien de meeste regeringen SH liever zien verdwijnen, ligt het in de lijn der verwachtingen dat de VS uiteindelijk hun gang kunnen gaan. Wel vormt de reactie van Arabische en Islamistische bevolkingen een onzekere en potentieel destabiliserende factor.

ANNEX 4 – ASIEL EN MIGRATIE

Kern

Het in Nederland gevoerde asielbeleid ten aanzien van Irak wordt grotendeels bepaald door de veiligheids- en mensenrechtensituatie in Irak. Daarnaast speelt het beleid van andere Europese landen een rol in de bepaling van het nationale asielbeleid voor Irak. Het buitenlandsbeleid is nauw verbonden met het binnenlands beleid. Schattingen van de omvang van de Iraakse bevolking in Nederland lopen uiteen van 40.000 tot 70.000 personen. De instroom van asielzoekers uit Irak behoort in een aantal landen, waaronder Nederland, Duitsland, Zweden, het VK en Denemarken tot de top-5 van instroom landen.

Een verandering van de situatie in Irak, hetzij door een aanval van de VS, hetzij door een regime verandering op andere wijze teweeg gebracht, kan directe consequenties hebben voor het huidige toelatings- en terugkeerbeleid voor Irak. Naast de economische situatie vormen bovenal de algemene veiligheidssituatie en de onzekere toekomst de belangrijkste redenen voor de migratiestroom uit Irak naar het westen

Huidige stand van zaken asiel- en migratiebeleid Nederland

In het Nederlandse asielbeleid wordt Noord-Irak door Justitie als relatief veilig beoordeeld. Uitgeprocedeerde asielzoekers afkomstig uit Noord-Irak kunnen terugkeren naar Noord-Irak. Terugkeer naar Centraal-Irak is in het algemeen niet aan de orde, vanwege de situatie in Centraal-Irak. Tot voor kort werd aangenomen dat een afgewezen asielzoeker uit Centraal-Irak een verblijfsalternatief had in Noord-Irak. Echter, onlangs hebben de Noord-Iraakse partijen aangegeven dat Centraal-Iraakse asielzoekers die willen terugkeren niet langer toegelaten zullen worden tot Noord-Irak. De Noord-Iraakse partijen gaven daarbij aan dat het Nederlandse toelatings- en terugkeerbeleid niet los gezien kan worden van de politieke ontwikkelingen in Irak.

Overwegingen

B

B
10

ANNEX 1 - HET IRAAKSE WAPENARSENAAL

A. Biologische wapens:

Na vier jaar ontkennen van het bestaan van een biologisch wapen programma, moest Irak in 1995 onder druk van UNSCOM bevindingen toegeven dat het beschikte over 30.000 liter biologische agentia (ondermeer anthrax, botulisme en aflatoxinen), ondermeer in geprepareerde raketkoppen en vliegtuigbommen. UNSCOM was van mening dat de door Irak aangegeven voorraden slechts een derde van het geheel betroffen. UNSCOM en UNMOVIC gaan er vanuit dat Irak zijn voorraad biologische wapens dus niet geheel vernietigd heeft en dat gedurende de tijd dat geen inspectie aanwezig was Irak naar alle waarschijnlijkheid weer biologische wapens heeft geproduceerd. Irak is partij bij het Biologische Wapens Verdrag.

B. Chemische wapens:

Er bestaat een gegrond vermoeden dat Irak niet de juiste aantallen van de in de oorlog tegen Iran gebruikte chemische munitie heeft opgegeven. Het verschil tussen de officiële en de officieuze cijfers bedraagt 6000 stuks. Daarnaast heeft Irak na 'Desert Fox' weer een aantal faciliteiten opgebouwd die gebruikt kunnen worden (of snel omgezet kunnen worden) voor de productie van chemische wapens. Irak heeft de laatste jaren ook veel 'dual use' goederen ingevoerd, die aangewend kunnen worden voor de productie van mvw's. ER bestaan gegronde vermoedens om te veronderstellen dat Irak thans een aanzienlijk arsenaal tot zijn beschikking heeft. Het zou hierbij gaan om de chemische stoffen Tabun, Sarin, Mosterdgas en VX, waarvan een gedeelte militair geoperationaliseerd is. Het arsenaal zou kwalitatief gezien niet heel geavanceerd zijn, maar kwantitatief voldoende zijn om veel schade aan te richten. Irak is geen partij bij het Chemisch Wapen Verdrag.

C. Nucleaire wapens:

Irak had voor de Golfoorlog een aanzienlijk nucleair programma gekoppeld aan een ICBM (Intercontinental Ballistic Missile)-programma. Tussen de Golfoorlog en 'Desert Fox' hebben IAEA inspecteurs en UNSCOM alle (hun bekende) elementen van dat programma verwijderd of vernietigd. Irak heeft echter nog steeds de expertise in huis om een dergelijk programma snel weer op te starten. De verdenking bestaat dat Irak deze expertise nog steeds aanwendt voor de niet direct aan splijtstof gerelateerde componenten van een nucleair wapen. Over het vermogen van Irak om geheel zelfstandig tot de productie van splijtstoffen geschikt voor kernwapens over te gaan wordt getwijfeld. Naar verwachting zou Irak echter vijf jaar nodig hebben om met buitenlandse hulp een installatie te bouwen die nucleair materiaal kan produceren voor militaire doeleinden. Mocht Irak op andere wijze aan voldoende 'weapon-grade' splijtstof komen dan kan dat traject in kortere tijd worden afgelegd. Irak heeft het CTBT (Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty) niet getekend. Irak is echter wel partij bij het Non-Proliferatieverdrag (NPV) en IAEA-inspecties vinden nog steeds plaats t.a.v. de gedeclareerde materialen.

D. Overbrengingsmiddelen:

Afgezien van bommenwerpers, artillerie en sproeifaciliteiten, beschikt Irak over productie-mogelijkheden voor raketten die een afstand tot 150 kilometer kunnen overbruggen. Deze faciliteiten kunnen snel worden omgebouwd voor de productie van lange afstands-raketten. Mocht Irak erin slagen de Noord-Koreaanse Taepo Dong-2 of No Dong raket aan te kopen, dan heeft Irak daarmee een overbrengingsmiddel dat een potentiële bedreiging voor de VS vormt. Ook heeft Irak twee SRMB (Short Range Ballistic Missile) programma's die hen in staat stelt de technologische ontwikkeling die mede van belang is voor lange afstands-raketten verder te ontwikkelen (Al-Samoud/ Ababil-100). Daarnaast heeft Irak genoeg technologische kennis in huis (van de SCUD en Taepo Dong-1 raketten) om ook met de beschikking over alleen de motoren van de Taepo Dong-2, binnen enkele jaren een eigen raket bouwen met dezelfde capaciteit. Onduidelijk is over hoeveel SCUD-raketten Irak nog beschikt, wel duidelijk is dat een aantal Al-Hussein raketten met een bereik van 650 kilometer (Israël) nog operationeel zijn. Daarnaast heeft Irak een eigen UAV (Unmanned Aerial Vehicle)-project opgezet. Het nut van UAV's voor militair effectieve overbrenging van mvw's lijkt echter beperkt. Het

kan voorts niet uitgesloten worden dat Irak een aantal kruisraketten heeft kunnen aankopen van China of Frankrijk in de periode voor de Golfoorlog. Deze raketten kunnen net als de UAV's dienen als overbrengingsmiddel. Het MTCR (Missile Technology Control Regime) is een samenwerkingsverband tussen landen die de export van (dual use) goederen, kennis en technologieën, geschikt voor de fabricage van raketten, aan landen als Irak wil tegengaan (en Irak is dus uiteraard geen lid van MTCR). Irak is evenmin betrokken bij de voorbereidingen op het tot stand brengen van een zo breed mogelijk gesteunde politiek bindende internationale gedragscode tegen de proliferatie van ballistische raketten (ICOC).

ANNEX 2

Washington Post, 12 mei 2002

Talks With Iraqi Opposition Intensify

By Alan Sipress

Senior U.S. officials have been stepping up discussions with Iraqi opposition groups, including several newly prominent in U.S. thinking, as the Bush administration proceeds with plans for toppling Iraqi President Saddam Hussein.

In one unpublicized meeting, a U.S. team, including a senior CIA official, met secretly in Germany last month with Massoud Barzani and Jalal Talabani, leaders of two Kurdish parties based in northern Iraq that allied with the United States after the Gulf War in 1991, according to sources familiar with the session.

The meeting, which one source said was also attended by retired Gen. Wayne A. Downing, the White House's deputy national security adviser for combating terrorism, was one in a series Downing and other officials have held with Iraqi exiles as the administration tries to determine what role they can play in any attempt to oust Hussein.

The meetings are part of an effort by the Bush administration to develop ties with opposition groups in addition to the Iraqi National Congress, a London-based umbrella organization that for a decade has been at the center of U.S. policy toward Iraq. But even as it expands its contacts with Iraqi exiles, the administration is deeply divided over which groups to court and how helpful they could be in any move against Hussein.

With a military strike in Iraq now not envisioned until at least next winter, the differences over the opposition groups add an element of confusion to the administration's policy despite President Bush's stated objective of "regime change" in Baghdad. Heightening the uncertainty is the unproven capability of many Iraqi opposition groups.

The meeting in Germany last month dealt with the military and intelligence capabilities of the Kurdish parties and the Kurds' insistence on U.S. guarantees for their protection if they come under attack by Hussein's forces, sources said. When Kurdish forces rose against Hussein after the Gulf War with the expectation of U.S. backing, they were brutally crushed. The two parties now control northern Iraq in an uneasy partnership under the protection of the "no-fly" zone patrolled by U.S. and British aircraft.

Two months ago, Downing also held a pair of meetings with a delegation of Iraqi exiles who claim to have strong ties with elements of Hussein's military and in the country's central provinces, long the backbone of his support. Participants in the meeting with the recently formed Iraqi National Movement said it focused on what role these exiles could play, for instance how many active military officers they can call upon, and ended with Downing encouraging them to continue broadening their contacts.

The unpublicized meetings provide a rare glimpse at the influential but largely unreported role Downing has assumed since he joined the White House after Sept. 11 to head its counterterrorism efforts. The former commander of all U.S. Special Operations forces, Downing has long been plotting how to oust Hussein and previously served as the mentor and leading advocate for the Iraqi National Congress.

A White House official declined to confirm any meetings held by Downing. The official said, "We intend to continue our discussions with various groups and individuals who are working toward a free and democratic Iraq."

Different elements of the administration have been promoting different groups. While the State Department has proposed convening a conference in Europe of Iraqi exiles, including many outside the INC framework, the INC has sought to hold its own conference in Washington and claims the tacit support of the Pentagon. Both gatherings have been delayed.

Military planners are looking at a possible invasion of Iraq that could involve several roles for the Iraqi opposition, according to sources familiar with the review. These include gathering intelligence on Iraqi army units and Hussein's development of chemical, biological and nuclear weapons. Opposition groups could also establish contact with Iraqi commanders to persuade them not to fight, assign local militia to work with U.S. Special Forces and provide a staging ground, especially in northern Iraq.

Administration planners are also exploring the option of encouraging elements of the Iraqi military to mutiny against Hussein, with U.S. military assistance, sources said. This would rely heavily on networks established by opposition groups inside Hussein's security forces.

Under either scenario, U.S. officials would like to see opposition groups positioned to help take over running Iraq if Hussein is ousted. Administration officials say they want to avoid Iraq splintering into ethnic regions, a prospect that deeply worries U.S. allies in the area, notably Turkey and Saudi Arabia.

A key piece in the administration's thinking remains the Iraqi National Congress, the U.S.-funded organization headed by Ahmed Chalabi, who is based in London. As the administration has increasingly focused on the idea of a U.S. invasion of Iraq, the INC has recast the role it sees for itself. Rather than fielding a rebel army that would carry the brunt of the combat, INC officials now envision helping to coordinate airstrikes and forming an interim administration in areas freed from Hussein's control.

The INC, which has strong support in the Pentagon and among influential lawmakers, has sought to maintain its central place by lobbying against administration efforts to build a broader front of opposition forces. Chalabi enlisted his government backers to help delay the State Department conference, which would have brought together exiles to discuss how to govern Iraq and provide public services after Hussein is gone.

Some key policymakers under Defense Secretary Donald H. Rumsfeld remain devoted to the INC and have kept other dissident groups and figures at a distance, arguing that these contacts will dilute the opposition. But Pentagon officials have met with representatives of the Kurdish parties, especially Talabani's Patriotic Union of Kurdistan, which continue to hold INC membership. Barham Salih, head of the PUK's regional government in northern Iraq, saw Rumsfeld while visiting Washington last month.

State Department and CIA officials remain skeptical of Chalabi's leadership, saying he has failed to make the INC an inclusive organization. They have been seeking to cultivate other prominent Iraqis with ties to the military and the ruling Sunni Arab elite.

"We've really broadened our scope of contacts," a State Department official said. "We are not trying to replace the INC. . . . We are trying to move outside it, beyond it."

The INC announced this month it had suspended broadcasts on its television station, Liberty TV, which beams programming into Iraq, because the State Department failed to provide funding. State Department spokesman Richard A. Boucher said that \$15 million has already been given to the INC and that money for broadcasting was held up because of problems with the group's accounting procedures.

INC officials also said they were disappointed the State Department has not signed an agreement providing money for the group's proposed conference of military officers in Washington.

Sharif Ali Bin Al Hussein, a member of the INC leadership council, said the administration seems to have frozen most of its support for his group until a decision is taken on how to confront Iraq. But he said he was confident that the INC would play a central role.

"The INC will be the principal interlocutor with the Americans on this issue," he said. "The INC is the best vehicle to bring the opposition together. There are no other alternatives."

The CIA, in particular, remains dubious about the INC's potential. The agency continues to support yet another longtime opposition group, the Iraqi National Accord, headed by Ayad Alawi that has been involved in U.S.-backed covert operations inside Iraq, including an unsuccessful coup attempt in 1996. The CIA has urged the group to widen its contacts and make common cause with other opposition strains, according to sources.

Iraqi opposition groups themselves are becoming more independent of the Iraqi National Congress. For about a year, representatives of four major groups have been meeting weekly in London to coordinate efforts to resist Hussein and plan for governing the country after his demise. This informal arrangement, known as the Group of Four, is significant because the four groups have at one time or another been major participants in the INC but have now decided to meet outside that framework.

The meetings, which have been welcomed by U.S. diplomats, rotate among the offices of the four groups: Talabani's Patriotic Union of Kurdistan, Barzani's Kurdistan Democratic Party, Alawi's Iraqi National Accord and the Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq.

The group arose from casual conversations among the groups' London representatives about the role that opposition forces could play in governing a post-Saddam Hussein Iraq, Alawi said.

"The Group of Four is not interested in creating a new outfit," Alawi said. "It's a group of real forces that are inside Iraq and have healthy relations with each other."

The planning became more urgent after the Sept. 11 attacks, when opposition leaders concluded that the United States was becoming increasingly serious about ousting Hussein.

"These four groups are the core of the Iraqi opposition," said Mohammad Sabir, the PUK representative in Washington. "These consultations are very necessary because we are the four groups operating inside Iraq."

The administration has also been working to enlist anti-Hussein elements with contacts among Arab military officers and tribes, especially in four central Iraqi provinces that remained loyal to the Iraqi president during a 1991 uprising immediately after the Gulf War.

Iraq's population is primarily divided among Arabs and Kurds and, within both these groups, Sunni and Shiite Muslims. Although Shiites are in the majority, the Sunnis located largely in the center of the country represent Hussein's main support and the toughest community for the opposition to penetrate.

The Iraqi National Movement, recently formed from a merger of two other groups, claims to include prominent Sunni and Shiite Arabs with a particular emphasis on the central provinces.

Downing first met leaders of the group at their request during a short meeting at the Willard Inter-Continental Hotel in Washington in late February. Joined by his assistant Linda Flohr, an expert on

Iraq and a CIA veteran, Downing held more extensive discussions with the group a day later in private offices in Georgetown.

Downing spoke with the Iraqis about practical issues, such as how many military officers inside Iraq were believed to be loyal to the group, what kind of equipment they had and what training they would need.

The Iraqis said Downing specifically asked whether the Iraqi National Movement was willing, despite the bad blood, to work with the Iraqi National Congress. Mudhar Shawkat, one of the leaders responded, "General, absolutely we are willing to work with the INC. There's no reason why not."

As the meeting ended, Hatem Mukhlis, another leader, shook Downing's hand and appealed to him to keep in mind the best interests of the Iraqi people. "Please look out for the plight of the Iraqi people. Don't let them get hurt again as they have already been," Mukhlis recalled saying. He said Downing squeezed his hand tighter and said he was "going to do everything he could not to hurt the Iraqis again."

The group reached tentative agreement with the State Department late last month to receive several hundred thousand dollars every three months for organizing activities.

After joining the Bush administration last year, Downing sought to broaden his opposition contacts, said Gen. Najib Salhi, leader of a group called the Iraqi Free Officers Movement.

Downing's willingness to open discussions with opposition figures outside the INC framework is significant because he has long been one of its leading advocates. As a consultant to the organization before joining the Bush administration, Downing developed a military plan for the INC involving the establishment of "liberated" enclaves inside Iraq backed by U.S. Special Forces and air power.

5
15

Memorandum

ter beslissing

Aan M
Van Wnd. DAM A19/8
Via plv. GPZ en S
C.c. DWH, DVB, DPZ, DJZ, DVL

Datum 19 augustus 2002

Kenmerk DAM - 381 / 02

nr 36

Betreft Irak: Nederlandse positie

Aanleiding

Er is al geruime tijd sprake van een aanhoudende stroom van berichten dat de VS militaire actie tegen Irak overweegt. E.e.a. was al aanleiding voor Kamervragen. Mede in het licht van deze ontwikkelingen in het Irak-dossier werd onder Uw leiding 9 augustus jl. een 'brainstormsessie' gehouden. U verzocht daarna n.a.v. het besprokene elementen voor een Nederlandse positie op te stellen, mede t.b.v. het 30 en 31 augustus te Elsinore te houden 'Gymnich-overleg', waar deze kwestie aan de orde kan komen.

Gevraagd besluit

In te stemmen met in de bijlage opgenomen elementen voor een Nederlandse opstelling, tevens m.o.o. eventuele woordvoering terzake (m.u.v. de voorlaatste 'bullet': het gestelde inzake het MO-conflict en de opstelling van de buurlanden).

Kern/samenvatting

Uitgangspunten voor een Nederlandse positie zijn:

- OK
1. De dreiging die van Irak/Saddam Hoessein uitgaat is reëel;
 2. Het antwoord daarop moet gebaseerd zijn op de diverse **resoluties van de VR** m.b.t. Irak;
 3. Eerste prioriteit is daarbij terugkeer van de **inspecteurs**, pas daarna komt de mogelijkheid van militair optreden tegen Irak aan de orde (waarover de VS op dit moment overigens nog geen besluit heeft genomen);
 4. De bestaande VR-resoluties bieden voor militair optreden naar Nederlandse mening een voldoende (overigens niet/omstreden) **juridische basis**; dat geldt evenwel niet voor "regime change";
 5. Het gaat echter niet alleen om een juridische, maar evenzeer om een **politieke afweging** (en vanzelfsprekend een militaire, maar dat is allereerst een zaak van de VS zelf), daarbij is de positie van de **buurlanden** van cruciaal belang;
 6. Naar Nederlandse opvatting is mede in dat licht een actieve VS-inzet om een politieke oplossing voor het **Israëlisch-Palestijns conflict** te bevorderen van groot belang;
- M9
2004/10

- 1007 56
1008 8
7. Nederland acht daarom ook, in het geval van VS militair optreden tegen Irak, een **VR-resolutie politiek wenselijk**, hoewel juridisch niet absoluut noodzakelijk.
8. Nederland hecht zeer aan **intensieve consultatie met de VS** in de komende maanden, zowel bilateraal als in NAVO-verband, en parallel daaraan een nauwe EU-afstemming.
- 1009 15
1010 5

Toelichting

Irak behoort tot de zeer weinige landen die massavernietigingswapens (MVW) ooit werkelijk ingezet hebben, nl. chemische wapens in de oorlog tegen Iran en tegen de eigen – Koerdische – bevolking. De wapeninspecties door de VN (UNSCOM), die aan Irak werden opgelegd als onderdeel van het overeengekomen ‘staakt het vuren’ na de Golfoorlog, hebben aan het licht gebracht dat Irak ver was gekomen met programma’s ter verwerving van Chemische, Biologische en Nucleaire MVW. Door het gedwongen vertrek van de inspecteurs in 1998 is het niet kunnen komen tot de vereiste “full disclosure” van zowel bezit als uiteindelijke vernietiging van de MVW van Irak. Hoewel het regime beweert geen MVW meer te bezitten wordt dit door de VN niet geaccepteerd zonder bevestiging door een klaarstaand team van wapeninspecteurs (thans UNMOVIC geheten), dat evenwel door Irak niet wordt toegelaten. Het land blijft dan ook onderhevig aan zware economische sancties.

Na de gebeurtenissen van 11 september heeft de VS d.m.v. de ‘State of the Union’-rede van president Bush een verband gelegd tussen de strijd tegen het terrorisme en de dreiging die uitgaat van onverantwoordelijke regimes in het bezit van MVW. Boven aan de lijst van de drie onder de zgn. ‘As van het kwaad’ genoemde landen staat Irak (naast Iran en Noord-Korea). De uitspraken die de VS-autoriteiten sindsdien hebben gedaan, hebben dit land inmiddels op het hoogste niveau gecommitteerd tot het bewerkstelligen van een zgn. ‘regime change’ in Irak. Over de vorm daarvan, noch de in te zetten middelen, heeft de VS evenwel tot dusver uitsluitel gegeven.

Aanvankelijk werd met ‘regime change’ bedreigd indien Irak zou volharden in zijn weigering de wapeninspecteurs toe te laten. Inmiddels lijkt de VS op te schuiven naar de positie dat alleen ‘regime change’ een effectief middel is om de dreiging van de Iraakse MVW te bezweren. De VS heeft een verband gelegd tussen de noodzaak van ontwapening van het land en de onmogelijkheid dit doel te bereiken zolang Saddam Hoessein aan de macht is.

Door o.m. Brent Scowcroft is erop gewezen dat een aanval op Irak het einde zou kunnen betekenen van de coalitie tegen het internationale terrorisme. Bij de vorige Golfoorlog was sprake van een internationale coalitie, waaraan de belangrijkste Arabische landen, m.n. Saoedie-Arabië, deelnamen. Thans geven alle landen van de regio te kennen een aanval op Irak op dit moment af te wijzen, gezien het risico van interne destabilisatie door de reactie van de “Arab street”. Dit in het licht van de perceptie dat de VS thans niet voldoende doet om de escalerende situatie van het MO-conflict het hoofd te bieden.

Een bijzondere overweging bij het beoordelen van eventueel militair optreden is voorts de juridische basis daarvan. In grote lijnen kan gesteld worden dat het bestaande corpus aan VR-resoluties (onder Hoofdstuk VII), waarbij Irak geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft, voldoende basis biedt. Dit was al het standpunt van de NL regering ten tijde van de operatie 'Desert-Fox' in 1998.

Feit is dat Irak geheel of gedeeltelijk niet voldoet aan 23 van de 26 op Irak van toepassing zijnde VR-resoluties. Niettemin is de juridische basis niet volstrekt onaanvechtbaar. Dit geldt al wanneer slechts sprake zou zijn van militair optreden gericht op het afdwingen van uitvoering door Irak van deze resoluties, die in hoofdzaak de ontmanteling van het Iraakse arsenaal aan massavernietigingswapens betreffen. De vraag wordt o.m. gesteld wat thans de doorslaggevende factor is bij het verlaten van het door de internationale gemeenschap sinds 1998 (vertrek van UNSCOM) gevoerde beleid van 'containment' van de dreiging die uitgaat van het vermoede bezit door Irak van MVW. Het antwoord daarop is: Saddam Hoessein is ongetwijfeld doende zijn capaciteiten op het vlak van MVWs (verder) te versterken. Kortom, voortduren van de huidige impasse is niet mogelijk. Dan nog blijft het eerste antwoord op die constatering: terugkeer van de inspecteurs.

Een militaire actie die wordt voorgesteld als materieel gericht op 'regime change', waarbij de ontmanteling van de Iraakse MVW hoogstens een legitimerend effect zou lijken, ligt volkenrechtelijk veel moeilijker. Het verdient dan ook aanbeveling dat Nederland uit blijft gaan van de noodzaak van de ontmanteling van de Iraakse MVW. In die benadering zou 'regime change' een mogelijk gevolg van militaire actie kunnen zijn, niet een doel. Een dergelijke actie moet worden gemotiveerd door de vaststelling dat dit land in gebreke blijft de relevante VR-resoluties na te leven.

Het zou dan ook politiek wenselijk zijn indien een aparte VR-resolutie tot stand zou kunnen komen, nadat voor de laatste keer is vastgesteld dat Irak niet tegemoet komt aan de eisen van de VN, hoewel zo'n resolutie juridisch strikt genomen niet onontbeerlijk is.

Beide overwegingen, te weten de dimensie van het MO-conflict en de wenselijkheid van een VR-resolutie, werden door U 14 dezer onder de aandacht van de Amerikaanse ambassadeur gebracht.

Bijlagen

1. Iraakse massavernietigingswapens: elementen voor een Nederlandse positie

Opgesteld door

Rv D

Iraakse massavernietigingswapens: elementen voor een Nederlandse positie

- Nederland onderkent dat van het vermoede bezit door Irak van massavernietigingswapens, in het licht van de ervaringen met het regime van Saddam Hussein, een onmiskenbare dreiging uitgaat voor de bevolking van Irak, de landen van de regio van het Midden Oosten en de internationale veiligheid.
- Voor dit probleem dient de internationale gemeenschap een oplossing te vinden. Nederland hecht daarbij aan nauwe afstemming met de EU-partners en zet in op een oplossing op basis van de relevante VN VR-resoluties. In concreto gaat het daarbij om de onvoorwaardelijke terugkeer van de wapeninspecteurs.
- Pas als deze weg onverhoopt mocht doodlopen op de tot dusver gebleken hardnekkige weigering van Saddam Hussein uitvoering te geven aan de eisen van de internationale gemeenschap, kan militair optreden met het doel de naleving van de relevante VR-resoluties af te dwingen aan de orde komen, zoals door de VS wordt overwogen.
- Nederland verwelkomt de door de VS uitgesproken bereidheid in dat geval vooraf te consulteren en stelt vast dat door de VS terzake nog geen besluit is genomen.
- Belangrijke overweging bij een dergelijk besluit is ook de opstelling van de buurlanden; mede in verband daarmee hecht Nederland groot belang aan een actieve Amerikaanse inzet om voortgang te boeken bij een oplossing van het Israelisch-Palestijns conflict.
- Nederland heeft een sterke voorkeur voor het totstandbrengen van een specifieke VR-resolutie, die politiek wenselijk, evenwel juridisch niet onontbeerlijk is.

++++++

From:
 Sent:
 To:
 Cc:
 Subject:
 Mondav. 05 August 2002 12:49 PM
 Irak documenten

Beste collega's,

Met dank voor jullie medewerking doe ik jullie hierbij een kopie van de Irak documenten die M op 24 juli zijn toegegaan toekomen. De nota is een verkorte versie van het rolling-document dat voortdurend aan de hand van de laatste ontwikkelingen wordt aangepast.

Jullie commentaar is uiteraard zeer welkom.

Ik wijs jullie erop dat het een strikt vertrouwelijk document betreft, dat jullie persoonlijk ter informatie wordt toegestuurd en vertrouw erop dat jullie hier rekening mee houden.

Met vriendelijke groet,

(DAM/GO)

13/8 gebelot met → overlegje van bijeenkomst op g/d met M.
 bijeenkomst de Hoop Scheffer

not 16
2/25 5

- * goed optellen, de weg zoeken.
- * vragen van des → is wenselijk. → hierop mitthe
 → Politiek wenselijk, juridisch met noodzakelijkheid.
- * we moeten niet over regime change praten, alleen wapenspect
- * conferentie van geachtste Iraakse oppositie.

Wel zandige tek beschrijving stellen etc., maar:
hoe kan je dan volhouden dat je met op regime change aanhoort?

Vk: Irak staat nog steeds achter raam VS
maar krijgt steeds meer kritiek van binnenland

not 16
2/25 5

VN-oplossing is 1ste keus
Stufje voor Agumisch wordt voorbereid.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484324/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

101 53

DATUM/TIJD : 09/12/02 - 15-19
REFERENTIENUMMER : wasu075/x125

gs m s plus ps dgpz plvdgpz dirdvb

Minuut geparafeerd door: [redacted]
Redactie : dvb

@#/
~~SECRET~~

Van DVB

Aan Washington

C.c. ankara, athene, boedapest, berlijn, brussel amb, brussel pv, eu, brussel pv navo, kiev, kopenhagen, lissabon, londen, luxemburg, madrid, moskou, oslo (mede voor reykjavik), ottawa, parijs amb, praag, rome, straatsburg pv, warschau, wenen amb, def/cds/dab

Datum 9 december 2002

Betreft Bezoek Undersecretary of State Grossman: Irak

Samenvatting

Over het verzoek bij te dragen aan de planning ten behoeve van de voorbereidingen op mogelijk militair optreden in Irak vond nader overleg plaats met Dep. SOS Grossman. Tijdens dat overleg heeft M geïndiceerd te verwachten dat de MR een principe bereidheid te kennen zou geven ten aanzien van het Amerikaanse verzoek.

Bericht

Op 5 dezer is met de onderminister van Buitenlandse Zaken Grossman gesproken over het verzoek dat de Verenigde Staten hebben gericht aan de Nederlandse regering om bij te dragen aan de planning ten behoeve van de voorbereidingen op mogelijk militair optreden in Irak. Mede in het licht van het bezoek van Grossman heeft het kabinet op 6 dezer gesproken over het Amerikaanse verzoek.

Door de VS is andermaal bevestigd dat de druk op Irak dient om te bewerkstelligen dat wordt voldaan aan hetgeen is gesteld in resolutie 1441. Het doel van resolutie 1441 is ontwapening. Dat is tevens de positie van de regering, en in dat kader wordt het Amerikaanse verzoek dan ook geplaatst.

wasu075

Dit document is verspreid door de Dienst voor de Inlichtingen van de Nederlandse Regering. Het is niet toegestaan dit document te kopiëren, te verspreiden of openbaar te maken. Het is de verantwoordelijkheid van de afzender van dit bericht te zorgen dat de afzender hiervan in kennis wordt gesteld. Het is de verantwoordelijkheid van de afzender van dit bericht te zorgen dat de afzender hiervan in kennis wordt gesteld.

Handwritten notes:
P. Sprenghart
Retour
AAO
Stij
2) me plvd
3) (C)

Het Amerikaanse verzoek aan Nederland richt zich in eerste instantie op overvliegvergunningen en dergelijke, en op planning inzake ondersteunende en defensieve taken. Daarnaast wil de VS met Nederland in contact blijven over eventuele aanvullende taken.

Tijdens het gesprek heeft M aangegeven te verwachten dat het kabinet bereid zou zijn aan het Amerikaanse verzoek gehoor te geven, waarbij hij nadrukkelijk stelde dat:

- over de modaliteiten eerst nog overleg zou moeten plaatsvinden tussen Nederlandse en Amerikaanse militairen, alvorens een beginselbereidheid wordt omgezet in een meer concrete committering;
- het ook dan gaat om voorlopige planning, niet om het daadwerkelijk ter beschikking stellen. Daarover zal een apart zelfstandig besluit door Nederland moeten worden genomen, mede op basis van een eigen oordeel of er sprake is van zgn. material breach door Irak;
- de beginselbereidheid zich vooralsnog alleen uitstrekt tot de genoemde ondersteunende en defensieve taken.

M gaf verder aan te streven naar brede parlementaire steun voor een positieve reactie op het Amerikaanse verzoek en achtte het rijdpad van de VS van essentieel belang, met name in het licht van de nationale besluitvorming ter zake.

Under Sec Grossman, die voor zijn gesprek met M met de fractieleiders van de politieke partijen had gesproken, deelde mee dat de VS met het opbouwen van een brede coalitie de druk op Irak wilde maximaliseren. Grossman liet weten dat de VS geen volledige onthulling van Irak verwachtte op 8 december a.s. en gaf aan dat de VS weliswaar streefde naar een tweede Veiligheidsraadresolutie, maar genoeg autoriteit had om tot actie over te gaan. Material breach door Irak betekende echter niet onmiddellijk een oorlog. Het ging ook om het gedrag van Irak ten aanzien van de inspecties. Hij benadrukte het belang van alle elementen van het verzoek aan Nederland, maar stelde dat de VS zeker ondersteunende en defensieve capaciteiten van Nederland nodig had. De VS respecteerde de soevereine positie van de Nederlandse regering in het licht van uiteindelijke besluitvorming ter zake.

De Kamer zal zo snel mogelijk worden geïnformeerd over het op 6 dezer te bepalen standpunt van het Kabinet terzake.

BZ 75 +*

[Handwritten signature]

worden geantwoord, tenzij aan bepaalde punten in
 door het Bureau Berichten tevens worden ver-
 ar, mag linker onderbord bevestigd (het ex. telefoon, te
 worden opgegeven.
 worden geantwoord, tenzij aan bepaalde punten in
 door het Bureau Berichten tevens worden ver-
 ar, mag linker onderbord bevestigd (het ex. telefoon, te
 worden opgegeven.

01

INHOUDSOPGAVE DOSSIER BEZOEK M AAN WASHINGTON 6 EN 7 FEBRUARI 2003

I. Programma

II. Spreekpunten

III. Achtergrondnotities

1. Irak
2. OVSE
3. Midden-Oosten
4. Noord-Korea
5. Afghanistan
6. Cyprus/Turkije
7. Venezuela
8. 'Majors List' (passief)
9. Capita Selecta EU - VS

IV. Verslagen bezoek aan Washington september 2002

VISIT NETHERLANDS MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS AND DELEGATION TO
 WASHINGTON, DC
 6 - 7 FEBRUARY 2003

TIME	ACTIVITY	LOCATION	PARTICIPANTS	REMARKS
THURSDAY, 6 FEBRUARY				
15.05 uur	Aankomst Delegation Vluchtnr. UA 946 Vertrek naar Westin Fairfax 2100 Massachusetts Avenue, NW	Dulles International Airport	Delegatie <ul style="list-style-type: none"> • Minister Jaap de Hoop Scheffer; • DGPZ Hugo Siblesz; • TF OVSR Daan Everts • DVL; • PSII 	Afhalen luchthaven: Ambassadeur Van Eenennaam + AZ Note: Stas Van der Knaap wordt afgehaald door PivCdP + DEFMA
17.00 uur	Receptie Nederlandse journalisten	Residentie	<i>Delegatie (t.b.c.)</i> + medewerkers ambassade	
19.00 uur	Werkdiner	Residentie	Delegatie CdP + PivCdP +	Interne voorbespreking bezoek <i>TF OVSE: eigen programma</i>

FRIDAY 7 FEBRUARY				
08.30 uur	Ontbijt	Westin Fairfax Hotel, apart zaaltje gereserveerd	Delegatie	Interne voorbespreking - zonder medewerkers ambassade; gelegenheid voor contact met Den Haag (nb. codemappen door verbindingssambtenaar verzorgd) <i>TF OVSE: eigen programma</i> NB. check-out Hotel
10.10 uur	Vertrek State Department			
10.30 uur 11.00 uur	Bijeenkomst SoS Powell (+ tete-a-tete aangevraagd)	State Department	<p>Nederland: M + DGPZ + DVL + PS II <i>TF OVSE: wellicht eigen programma?</i></p> <p>CdP + (verslag)</p> <p>VS: SoS Powell + Ambassador Sobel + Ambassador Minnekes + DAS Bradtke + Netherlands Desk Officer + Private Secretary SoS Powell</p>	<p>Thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Irak; • ISAF; • MO; • OVSE • a.o.b. <p>Photo-op voor aanvang van bijeenkomst in Treaty Room</p> <p>Note: Stas Van der Knaap spreekt van 09.45-10.15 op Pentagon met US Aldridge over JSF (PlvCdP in delegatie)</p>

11.15 uur	Ontmoeting pers	Buiten State Department	M + DVL	Uitnodiging gaat uit naar Nederlandse en VS pers; SoS Powell naar verwachting niet aanwezig
12.00 uur	Vertrek naar Hill / NSC			
12.00 uur 15.15 uur	I Bijeenkomst met leden CongresCie OVSE zaken (Helsinki Comité) en/of II Bijeenkomst met NSA Rice, dept.NSA Hadley en/of III Gesprek Met VS journalist (suggestie: Jim Hoagland)	Huis / Senaat NSC Residentie	M + DGPZ + TF OVSE (+ DVL + PS II) CdP + D (verslag) M + DGPZ CdP + D (verslag) M + DVL	Thema: • OVSE Thema's: • Irak • a.o.b. Thema's: t.b.c.
15.15 uur	Vertrek naar Dulles International Airport Vluchtnr. UA 946 (vertrek 17.55 uur)		Delegatie CdP + D	Note: Stas Van der Knaap vliegt eveneens met UA 947 terug naar Nederland.

Spreekpunten actief

IRAQ / SPEAKING NOTES

- NL believes that everything possible must be done to disarm Iraq peacefully and so avoid war.
- Iraq must cooperate actively. The burden of proof lies on Iraq. Time is running out.
- If – and only if – Iraq proves by active cooperation that serious inspections are possible, the inspectors must be given more time.

Security Council

- NL believes Iraqi crisis must be resolved through UN channels and through full implementation of resolution 1441.
- Implementation of 1441 allows use of force as a last resort.
- NL hopes US will keep following UN path as it has done since September.
- NL strongly favors a second resolution mandating the use of force, even though it is not legally necessary.
- Such a resolution is politically of great importance. Would give great political legitimacy to military intervention.

European Union

- NL attaches great importance to a united European position regarding Iraq.
- EU has been unified on support for 1441 and on the need for Iraq to actively cooperate with inspectors. NL believes this helps to put pressure on Iraq and so serves the purpose of the dismantlement of Iraq's WMD. Clearly there are divisions as well, notably on the question of the duration of further inspections and on the possible use of force.
- In principle NL agrees with the content of the letter sent by 8 European countries.
- NL decided not to sign letter because it believes that the letter inadvertently accentuated the EU division on Iraq rather than our significant convergence of views, and so might lessen the pressure on Iraq.
- In addition, the Dutch position on Iraq was already known and remains the same.

FUTURE OF IRAQ

- NL attaches great importance to ensuring a stable future in Iraq.
- To that end the Netherlands' priority is safeguarding Iraq's territorial integrity and stability in the region.
- Not less important is fact that Iraq will as soon as possible have to comply with all relevant UN resolutions.
- Concerning possible need for humanitarian and reconstruction aid, NL favours a major role for the UN.
- NL will, in case of need, provide support for humanitarian aid. However too early to commit.
- Regarding US request for NL contribution to international stabilisation force, NL government will take decision in due course.
- Regarding oil sector, NL believes that situation of "level playing field" should be created for the private sector, which we trust is also US approach.

US REQUEST FOR CONTRIBUTION FROM THE NETHERLANDS

- Full access, basing and overflight are of course no problem for us.
- The Dutch Cabinet has decided to agree to the deployment of theater missile defenses (Patriots) in Turkey, subject to a request by the Turkish authorities (which we have not yet received).
- Today the Cabinet will discuss other elements of your request (one Disaster Assistance Response Team, naval and maritime assets currently participating in operation Enduring Freedom, F-16s currently participating in operation Enduring Freedom, securing and disabling of Iraqi WMD facilities).
- [The Netherlands government will form its own judgement on material breach.]
- P.M. Decision in NATO Council about NATO planning on Thursday 6/2

OSCE - Afghanistan

E

E

OSCE - Moldova

E

E

OSCE - New threats in the 21st century

E

OSCE - Anti-Semitism

E

E

OSCE - Central Asia

E

OSCE - Combating terrorism

E

OSCE - Chechnya

E

Middle East

E

North Korea

E

Afghanistan/ISAF

E

Cyprus

E

Turkey

E

Venezuela

E

Spreekpunten passief

'Majors List' - drugs/XTC

E

E

1. Irak

Veiligheidsraad

Op 5 februari gaf SoS Powell inlichtingen aan de VR over de inbreuken van Irak op de VR-resoluties (zie aparte aantekening). Op 14 februari is er een briefing van Blix in de VR gepland. Wellicht wordt Blix gevraagd eind februari nogmaals een briefing te verzorgen. Sinds de briefing van Blix van 27 januari is de VR slechts eenmaal (op 29 januari) in informele consultaties bijeen geweest om die briefing te bespreken. De VR-leden hielden toen alle opties open. In hoofdlijnen waren de posities van de 15 VR-leden, gegroepeerd naar strengheid, als volgt: VS, VK, Spanje en Bulgarije menen dat er sprake is van "(further) material breach"; Guinee, Kameroen, Chili en Angola stellen dat Irak beter moet meewerken en dan kan misschien meer tijd voor inspecties worden gegeven; Frankrijk, Rusland, China, Mexico, Pakistan menen dat er meer tijd voor inspecties nodig is, maar dat Irak beter moet meewerken; Duitsland en Syrië menen dat de inspecties zonder meer moeten doorgaan. In deze posities is voorafgaande aan de presentatie van SoS Powell geen verandering gekomen.

De VS diende nog geen voorstel voor een verder besluit door de VR in. Het VK dat sterke voorkeur heeft voor een tweede resolutie, heeft hiervoor bij monde van Premier Blair bij VS gepleit. Voorafgaande aan de presentatie van Powell lijkt de VS (nog) niet over de benodigde negen voorstemmen te beschikken om een resolutie aanvaard te krijgen (voorzover er geen veto wordt uitgesproken). Na zijn presentatie zal Powell een voor een de leden van de VR spreken (waarvan 12 door hun ministers van BZ vertegenwoordigd worden). Het werk aan de tweede resolutie zou mogelijk half februari beginnen. VS is afkerig van wekenlange onderhandelingen (zoals in geval van 1441). Elementen voor een –hoogstwaarschijnlijk korte– tweede resolutie zijn: vaststelling "further material breach" gebaseerd op zich herhalende bewijzen van "non cooperation"; mandaat voor militaire aanval (wijze van formulering daarvan staat nog open).

Naar verluidt (HMA Washington) zal Frankrijk, indien het tot een tweede resolutie komt, geen veto uitspreken. Echter, het besluit over de verdere gang van zaken is in Parijs nog niet genomen en bij monde van President Chirac pleit Frankrijk nog steeds voor de voortzetting van de wapeninspecties. Het acht het vooralsnog te vroeg voor een tweede resolutie (Chirac zou nog niet overtuigd zijn van een "casus belli").

Europese Unie

Sinds de conclusies van de RAZEB op 27 januari heeft de EU te maken gehad met twee belangrijke ontwikkelingen: de brief van 8 de en het voorstel van het Grieks voorzitterschap om een demarche uit te voeren bij de Iraakse autoriteiten. Tijdens de RAZEB werd van alle kanten het belang benadrukt van Europese eengezindheid. Duidelijk was dat de komende weken cruciaal zouden zijn. Een aantal Ministers sprak van overtuigend bewijs tegen Irak dat het onvoldoende meewerkte aan de uitvoering van VR-resolutie 1441. Tot op de dag van vandaag is echter geen sprake van Europese eensgezindheid in de VR. De vier Europese leden van VR (VK en Spanje enerzijds, Frankrijk en Duitsland anderzijds – waarbij de uiteindelijke houding van Frankrijk nog niet duidelijk is) zijn immers nog steeds verdeeld o.a. over de wenselijkheid van een tweede resolutie en een evt. militaire ingreep (zie ook VR achtergrond).

De brief van de 8 is op veel kritiek van niet ondertekenende EU-partners gestuit - en in sommige ondertekenende landen van het Parlement cq. de bevolking. Tegelijkertijd heeft een aantal niet-ondertekenaars waaronder Frankrijk en Nederland, aangegeven het in beginsel eens te zijn met de boodschap van de brief. De brief is bij monde van VK/Blair door de ondertekenaars uitgelegd als een manier om additionele druk op Irak uit te oefenen. Voor anderen toont hij de verdeeldheid van Europa en verzwakt hij daardoor de druk op Irak. Vanuit Washington is gebleken dat VS bezorgd was over het feit dat Nederland de brief niet heeft ondertekend. Nederland vond het onnodig om mede te ondertekenen: de Nederlandse positie inzake het belang van de VNVR, over de politieke wenselijkheid van een nieuwe resolutie, maar ook over het grote belang van blijvende druk op Saddam Hoessein is bekend. Daarnaast was Nederland van mening dat de verklaring de Europese verdeeldheid zou verscherpen.

Op 5 februari zal het Grieks voorzitterschap – na twee dagen overleg via COREU berichten – een demarche uitvoeren bij Iraakse autoriteiten in New York, Brussel en Athene. Vzschap is zich bewust van de zorgen van sommige partners (o.a. NL en VK) en is voornemens daarom o.a. krachtig te benadrukken dat de VN (en niet de EU) het kanaal van communicatie voor Irak is en blijft. De overeengekomen boodschap (toegevoegd) zal ook publiek worden

gemaakt. De EU hoopt hiermee de druk op Irak te doen toenemen en nogmaals duidelijk te maken dat Irak actiever moet samenwerken met de VN/inspecties.

Rapportage Blix en El-Baradei

Essentie: De rapportage van de heren Blix en El Baradei bevat een aantal ernstige elementen. Het is duidelijk dat Saddam Hoessein onvoldoende pro-actieve samenwerking biedt die nodig is voor de inspecteurs om hun werk goed te doen. Zorgwekkend is te noemen dat er zelfs sprake lijkt te zijn van een toename van het aantal belemmeringen.

Eveneens zorgwekkend is dat de belangrijkste vragen waarmee de inspecteurs hun werk aanvingen nog onbeantwoord zijn, en dat van Irakese zijde niets in het werk wordt gesteld om het vinden van bevredigende antwoorden te bespoedigen.

Deze zorg wordt verder nog gevoed door de concrete vondsten die zijn gedaan. Daardoor lijkt zich wederom hetzelfde patroon af te tekenen dat er destijds uiteindelijk voor heeft gezorgd dat UNSCOM zijn werkzaamheden niet kon afronden.

Tot slot moet worden opgemerkt dat het hier gaat om de eerste rapportage van de heren Blix en El Baradei, en dat het nog te vroeg is voor een definitief oordeel. De inspectieteams worden nog steeds uitgebreid, en de inspecties gaan voort. Tegelijkertijd wordt steeds duidelijker dat als het bewind in Bagdad niet snel zijn koers bijstelt en actief gaat meewerken aan het succes van de inspecties, iedere volgende vondst van de inspecteurs het karakter zal blijven houden van een toevalstreffer. Daarmee worden de openstaande vragen niet beantwoord, maar wordt de onzekerheid daaromtrent juist verder aangewakkerd.

Achtergrond: De rapportage van Blix en El-Baradei op 27 januari:

Conform Veiligheidsraadresolutie 1441 verzorgden Uitvoerend Voorzitter Blix van UNMOVIC en Directeur-generaal El-Baradei van het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) op 27 januari een briefing voor de Veiligheidsraad (VR) over de eerste 60 dagen van de inspecties.

Medewerking op logistiek terrein (co-operation on process):

De logistieke medewerking die Irak aan de inspectieteams verleent werd door de heren Blix en El Baradei als redelijk goed gekwalificeerd. Zo werd toegang verkregen tot alle faciliteiten die zij wensten te inspecteren, en werd hulp geboden bij de oprichting van het UNMOVIC hoofdkwartier in Bagdad en het 'fieldoffice' in Mosul. Niettemin werden ook punten van zorg genoemd. Zo heeft Irak geweigerd de veiligheid te garanderen van overvluchten van U-2 vliegtuigen, die UNMOVIC zouden kunnen helpen door fotomateriaal van verdachte installaties te maken. Resolutie 1441 voorziet expliciet in dergelijke vluchten. Verder is er sprake van recente incidenten waardoor inspecteurs worden gehinderd. Er heeft bijvoorbeeld een aantal demonstraties en 'public outbursts' plaatsgevonden rond geïnspecteerde plaatsen. Volgens Blix is het moeilijk voorstelbaar dat zoiets in Irak gebeurt zonder dat de overheid daartoe de aanzet geeft.

Medewerking op inhoudelijk terrein (co-operation on substance):

Paragraaf 9 uit VR resolutie 1441 draagt de Irakese overheid op actief mee te werken aan de inspecties, niet alleen op logistiek terrein. Van een inhoudelijke, pro-actieve medewerking, waarbij Irak op eigen instigatie bewijzen voor ontwapening levert, is volgens Blix en El-Baradei evenwel geen sprake. Zowel Blix als El-Baradei gaven aan dat er na de rapportage van Irak op 7 december 2002 nog diverse openstaande vragen zijn, met name op het chemische en biologische vlak. Irak weigert bevredigende antwoorden te geven.

Ook op andere terreinen ontbreekt actieve samenwerking. Alle wetenschappers die tot nog toe zijn benaderd (11 door UNMOVIC en 3 door IAEA) hebben geweigerd zonder aanwezigheid van Irakese waarnemers te spreken. Ondanks toezeggingen van de Irakese regering de wetenschappers aan te moedigen tot privé interviews is hierin geen verandering opgetreden.

Blix rapporteerde dat door de gebrekkige informatievoorziening van Irakese zijde nog belangrijke vragen zijn blijven open staan:

- Irak beweert dat het de VX voorraden heeft vernietigd, maar UNMOVIC beschikt over indicaties van het tegendeel;
- Op grond van de huidige documentatie moet worden geconcludeerd dat nog ongeveer 6500 chemische bommen worden vermist, die ongeveer 1000 ton aan chemisch materiaal zouden bevatten;
- Irak heeft nog niet duidelijk gemaakt wat er is gebeurd met ongeveer 8500 liter anthrax, terwijl er aanwijzingen zijn dat Irak meer dan die hoeveelheid heeft geproduceerd;
- Irak heeft een hoeveelheid van 650 kg 'bacteriological growth media' niet in het rapport opgenomen, waarmee eveneens anthrax zou kunnen worden gemaakt;

Naast deze openstaande vragen worden door Blix en El Baradei ook concrete bevindingen gerapporteerd:

- De Al-Samoud 2 en de Al Fatah raket zijn getest tot een maximum van 183 resp 161 km (de grens voor Irak ligt bij 150 km). Irak heeft recent nog 380 raketmotoren geïmporteerd voor de productie van de Al Samoud 2 raket.
- De onlangs gevonden chemische raketkoppen blijken recent naar die bunker verplaatst, in een periode dat Irak dergelijke wapens niet meer had mogen hebben. Volgens Blix is dit mogelijk het 'topje van een ijsberg'.
- De inspecteurs hebben een laboratoriumhoeveelheid thiodiglycol gevonden, een voorloper voor het maken van mosterdgas;
- Irak heeft een belangrijk document onvolledig ingediend en daarbij de nummering van de pagina's veranderd om dit te verdoezelen.
- In de privé woning van een Irakese wetenschapper werden drieduizend pagina's documentatie aangetroffen, waarvan veel betrekking had op laserverrijking van uranium.

El-Baradei gaf aan tot nu toe geen bewijzen te hebben dat Irak zijn nucleaire programma had gereactiveerd. Hij zei bij blijvende Iraakse pro-actieve medewerking nog een aantal maanden nodig te hebben om een afgerond oordeel te kunnen geven ten aanzien van de nucleaire activiteiten van Irak.

Conclusies rapportages Blix en El-Baradei op 27 januari:

- De logistieke samenwerking met Irak (verlenen van toegang) is voldoende;
- Van inhoudelijke, pro-actieve samenwerking is onvoldoende sprake;
- Irak beweert dat het de VX voorraden heeft vernietigd, maar UNMOVIC beschikt over indicaties van het tegendeel;
- Er is documentatie op basis waarvan geconcludeerd kan worden dat Irak nog ongeveer 6500 chemische bommen kan hebben, die ongeveer 1000 ton aan chemisch materiaal zouden bevatten;
- De onlangs gevonden chemische raketkoppen zijn recent verplaatst, in een periode derhalve dat Irak de chemische raketkoppen niet meer had mogen hebben. Volgens Blix is dit mogelijk het 'topje van een ijsberg';
- De inspecteurs hebben op een andere locatie een laboratoriumhoeveelheid thiodiglycol gevonden, een voorloper voor het maken van mosterdgas;
- Irak heeft nog niet duidelijk gemaakt wat er is gebeurd met ongeveer 8500 liter anthrax die het zegt te hebben geproduceerd en vernietigd. Er zijn aanwijzingen dat Irak zelfs meer dan die hoeveelheid heeft geproduceerd en mogelijk nog bezit;
- Irak heeft een hoeveelheid van 650 kg 'bacteriological growth media' niet gedeclareerd. Hiermee zou eveneens 5000 liter anthrax kunnen worden gemaakt;
- Het is nog onduidelijk hoever Irak is gevorderd met de ontwikkeling van raketten met een reikwijdte van meer dan de toegestane 150 km. De Al Samoud 2 en de Al Fatah raket zijn getest tot een maximum van 183 resp. 161 km. Irak heeft recent nog 380 raketmotoren geïmporteerd voor de productie van de Al Samoud 2 raket;
- Er zijn aanwijzingen dat Irak een document onvolledig heeft ingediend en de nummering van de pagina's heeft veranderd om dit te verdoezelen
- In de privé woning van een Irakese wetenschapper werden drieduizend pagina's documentatie aangetroffen, veel met betrekking tot laserverrijking van uranium.
- Interviews met wetenschappers hebben tot nu toe alleen plaatsgevonden onder aanwezigheid van Irakese waarnemers;
- Blix en El-Baradei hebben Irak opgeroepen pro-actiever informatie te geven over 'vergeten' wapens en productiefaciliteiten, het opsporen van 'ontbrekende' documenten, het noemen van geschikte personen voor, en het toestaan van geloofwaardige interviews;

- Vermoedelijk zullen Blix en El-Baradei op 14 februari een volgende briefing geven.

Amerikaanse verzoeken aan Nederland

Stand van Zaken

Op 28 januari demarcheerde de tweede man van de Amerikaanse ambassade h.t.s. over een aantal specifieke verzoeken van Washington m.b.t. de voorbereidingen voor mogelijke Nederlandse ondersteunende en/of defensieve bijdragen aan een eventueel militair optreden tegen Irak.

Op 29 januari is van de VS een gespecificeerd verzoek ontvangen voor een Nederlandse bijdrage aan de militaire planning met betrekking tot de Irak-crisis. Dit verzoek omvatte:

A

In de Ministerraad van 31 januari jl. is voorwaardelijk besloten de drie gevraagde Patriot-systemen ter beschikking te stellen voor Turkije. Een formeel Turks verzoek geldt daarbij vanzelfsprekend als voorwaarde. Aangezien het gaat om defensieve middelen, op verzoek van een bondgenoot, kon dit besluit genomen worden vooruitlopend op een eigen oordeel over "material breach" door Irak.

De andere elementen van het Amerikaanse verzoek zullen vrijdag 7 februari a.s. voor besluitvorming aan de Ministerraad worden voorgelegd.

Achtergrond

Op 21 november reeds hebben de VS een verzoek gericht aan de Nederlandse regering om bij te dragen aan de planning ten behoeve van een mogelijk militair optreden voor het geval Irak niet of onvoldoende meewerkt aan de uitvoering van resolutie 1441. In eerste aanleg werd gedacht aan:

A

In de brief aan de Kamer van 6 december is gemeld dat de Nederlandse regering heeft besloten in beginsel positief te reageren op het Amerikaanse verzoek betreffende het verlenen van overvliegvergunningen, het faciliteren van doorvoer over Nederlands grondgebied, alsmede voor de planning voor de genoemde ondersteunende en defensieve taken. Een besluit tot feitelijke ter beschikkingstelling zal mede genomen worden op basis van een eigen oordeel over 'material breach' door Irak.

Alvorens de beginselbereidheid zou worden omgezet in een meer concreet aanbod voor planningsdoeleinden, en overgegaan zou worden tot gereedstelling, zou nader overleg moeten plaatsvinden tussen Nederlandse en Amerikaanse militairen over de precieze modaliteiten.

Op 16 en 17 januari heeft nader overleg plaatsgevonden tussen Nederlandse en Amerikaanse militairen in Tampa over de precieze modaliteiten van het Amerikaanse verzoek

Op 21 januari verzocht de VS via de Amerikaanse ambassade h.t.s. de Nederlandse regering om assistentie bij de ontmanteling van massavernietigingswapens in Irak door middel van de inzet van Nederlandse NBC-capaciteiten.

“Post-Saddam Irak”

Regime change is weliswaar geen doel van de internationale gemeenschap, maar een militaire ingreep in Irak zou (bijna) onvermijdelijk machtswisseling met zich mee brengen. De VS - en m.n. State Department - is geruime tijd bezig met voorbereidingen voor een Irak na een eventuele val van Saddam Hoessein. De afgelopen weken/maanden wordt in de VS tevens nagedacht over de eventuele rol van de internationale gemeenschap en van de Irakezen zelf. In de VN buigen de humanitaire organisaties zich –zonder daar al te veel ruchtbaarheid aan te geven- over de humanitaire consequenties van een oorlog. Voor het overige houdt de VN en de rest van de internationale gemeenschap, ondanks een oproep van de VS, zich verre van voorbereidingen op een internationale rol in een “post-Saddam Irak”. Deze terughoudendheid is gebaseerd op de overweging dat men een oorlog wenst te voorkomen en dat voorbereidingen op een machtswisseling de geloofwaardigheid van deze inzet zouden ondergraven. Daarnaast is het voor het grootste deel van de internationale gemeenschap belangrijk te onderstrepen dat de toekomstige inrichting van Irak primair een zaak is van de Irakezen zelf.

Uiteindelijk – met of zonder militair optreden, met of zonder tweede VR-resolutie - zal de VS – o.a. omdat het het grootste gedeelte van de militaire inspanning zal leveren - de centrale rol spelen bij de vorm die de internationale betrokkenheid t.z.t. zal innemen. De essentiële invloed van anderen zal vooral gebaseerd zijn op hun financiële gewicht. Een militaire presentie zal al snel negatieve reacties binnen de bevolking oproepen.

verfijnd als in het Westen, maar niet ongevaarlijk. CW-capaciteit nu al beschikbaar op tactisch niveau.

Achtergrond:

Algemeen:

- Volgens Wolterbeek heeft UNMOVIC eigenlijk tot nu toe goede resultaten geboekt gelet op de beschikbare capaciteit. Deze capaciteit is echter niet voldoende om het succesvol op te nemen tegen het Iraakse verbergingsmechanisme (6000 man groot, geleid door SSO, direct ressorterend onder Saddam Hussein). Irak werkte (en werkt nu waarschijnlijk) succesvolle inspecties op alle mogelijke wijzen tegen. Blix rapporteerde daar eveneens over. "Grote" ontdekkingen zijn derhalve onwaarschijnlijk;
- Irak vervoert op grote schaal containers met productiemateriaal door het land. De bewegingen worden voorzover mogelijk gevolgd door satellieten. Dit is ook taak van U2 vliegtuigen, die derhalve essentieel zijn voor de werkzaamheden van Blix. Zonder dat is hij "ziende blind".
- Blix krijgt van VS alleen de informatie waar hij om vraagt. VS geeft geen inlichtingen uit eigen beweging in verband met gevaar voor lekken.
- Golfoorlog en UNSCOM hebben veel materiaal voor nucleaire en chemische wapenprogramma's vernietigd, maar veel 'dual use material' is niet vernietigd en kan nog altijd worden ingezet door Irak.. Inschatting Wolterbeek is dat Irak nog altijd beschikking heeft over 'key elements' van zijn wapenprogramma's. Als inspecties het land nu zouden verlaten en sancties zouden worden opgeheven, dan kan Irak zijn programma's zeer snel hervatten; De verschillende Irakese wapenprogramma's zijn '1e generatie programma's': technologisch gezien niet zo verfijnd als in het Westen, maar niet ongevaarlijk;

*(Fost 7
Nov 2002)*

B + D

B + D

Training leger VS van in Nederland woonachtige Irakezen

In de uitzending van het televisieprogramma Netwerk van 3 februari j.l. werd gewag gemaakt van de voornemens van de VS buiten Irak woonachtige Irakezen te trainen t.b.v. een eventueel militair ingrijpen in Irak. De training, die in Hongarije plaatsvindt, richt zich op civiele taken (tolk, gids). Hieronder zouden zich 35 in Nederland woonachtige Irakezen bevinden waarvan een deel over een Nederlands paspoort beschikt en een deel in de asielpprocedure zit.

- Er zijn vermoedens dat Irak actief uranium heeft getracht te bemachtigen (VK rapport) dan wel reeds de beschikking heeft over licht verrijkt uranium uit Brazilië (uit verslag Irakese overloper).

Biologisch en Chemisch:

- Anthrax is voor Irak zeer makkelijk te maken (aanwezig in natuurlijke vorm, veiligheidsvoorschriften laboratoria laag);
- Irak heeft geen geïmporteerde 'bacterial growth media' nodig, omdat het dit in voldoende mate zelf kan maken.
- Irak heeft duidelijk gewerkt aan Camelpox en heeft mogelijk het zuivere pokkenvirus tot zijn beschikking;
- Ten aanzien van VX is bekend dat Irak over een zuivere variant hiervan beschikt.
- Irak beschikt over sproeimechanismen (een aangepaste drop-tank onder een L-29 trainingsvliegtuig en een F-1 straaljager) om VX en Anthrax te verspreiden;
- Tenminste 23 containers met productiemateriaal biologische chemische wapens zijn zoek.

Raketprogramma

- materiaalopgave is altijd onvolledig gebleken. In ieder geval 2 SCUDS nog in Irakees bezit. Onduidelijk in hoeverre nog inzetbaar.
- Irak had de capaciteit om in ieder geval 5 'launchers' voor ballistische raketten te maken.
- Grote hoeveelheden mortiergranaten die van chemische lading kunnen worden voorzien.

Training leger VS van in Nederland woonachtige Irakezen

In de uitzending van het televisieprogramma Netwerk van 3 februari j.l. werd gewag gemaakt van de voornemens van de VS buiten Irak woonachtige Irakezen te trainen t.b.v. een eventueel militair ingrijpen in Irak. De training, die in Hongarije plaatsvindt, richt zich op civiele taken (tolk, gids). Hieronder zouden zich 35 in Nederland woonachtige Irakezen bevinden waarvan een deel over een Nederlands paspoort beschikt en een deel in de asielprocedure zit.

Bij navraag bleken noch de IND noch Justitie het bericht te kunnen bevestigen. Evenmin was bekend om welke personen het zou gaan. Het Bureau Bijzondere Zaken van de IND heeft speciale aandacht voor de kwestie.

Nederlandse nationaliteit

Irakezen met een Nederlands paspoort verliezen de Nederlandse nationaliteit niet indien zij aan een militaire training deelgenomen hebben. Het deelnemen aan gevechtshandelingen in vreemde krijgsmacht is op dit moment ook geen reden voor verlies van de Nederlandse nationaliteit. Met ingang van 1 april 2003 verandert de situatie enigszins: indien een bipatride persoon vrijwillig in dienst getreden is bij een vreemde krijgsmacht die gevechtshandelingen pleegt tegen Nederland of een bondgenootschap waar Nederland deel van uitmaakt, dan verliest deze de Nederlandse nationaliteit.

Erkende vluchtelingen / Asielzoekers

Houders van een verblijfsvergunning kunnen met een vluchtelingenpaspoort naar Hongarije reizen.

In principe is het asielaanvragers niet toegestaan Nederland uit te reizen. Personen die zich in de asielprocedure bevinden kunnen alleen bij hoge uitzondering, in geval van humanitaire nood, in aanmerking komen voor een reisdocument. Voor personen in de asielprocedure bestaat een wekelijkse meldplicht. De asielprocedure wordt afgesloten indien de aanvrager zich herhaaldelijk niet meldt.

IRAK POST-SADDAM HOESSEIN

Inleiding

1. Hoewel de kans op een vreedzame oplossing van de Irak crisis nog steeds aanwezig is, neemt de kans dat het tot een militaire optreden tegen Irak komt de laatste weken duidelijk toe (rapport Blix, State of the Union). Daarbij komt ook de mogelijkheid van een "regime change" in Irak naderbij, ofwel t.g.v. dat militaire optreden ofwel t.g.v. een interne coup tegen Saddam Hoessein, dan wel een vrijwillige ballingschap van Saddam Hoessein (het minst waarschijnlijke scenario). "Regime change" is op zichzelf geen doelstelling van de internationale gemeenschap (wel van de VS) maar het is ondenkbaar dat als het eenmaal komt tot een militair operatie, Saddam Hoessein na afloop aan de macht zou blijven. In de schaduw van het internationale debat over een militaire interventie in Irak richt de aandacht zich daarmee ook op de toekomst van Irak, op de rol daarbij van de internationale gemeenschap en van de Irakezen zelf, op het lot van de Irakese bevolking en op de effecten van een militaire interventie en "regime change" voor de regio. (Op dit laatste punt zal in deze aantekening overigens nauwelijks worden ingegaan).

2. De gedachtevorming over de consequenties van deze scenario's is de afgelopen maanden bijna uitsluitend een zaak geweest van de VS, met het VK nog enigszins in de rol van "sparring partner". In de VN buigen de humanitaire organisaties zich wel –zonder daar al te veel ruchtbaarheid aan te geven- over de humanitaire consequenties van een oorlog, maar voor het overige houdt de VN, zoals de rest van de internationale gemeenschap, zich verre van serieuze gedachtevorming over, en voorbereiding op, een internationale rol in een Irak "post-Saddam Hoessein", op grond van de overweging dat inzet is een oorlog te voorkomen en voorbereiding op een Irak post-SH de geloofwaardigheid van die inzet zou ondergraven en dikwijls ook dat de toekomstige inrichting van Irak primair een zaak van de Irakezen zelf moet zijn.

3. Hoe dan ook -of een militair optreden tegen Irak nu wel of niet de steun van de Veiligheidsraad heeft- zal de VS de centrale rol spelen bij de vormgeving van de internationale betrokkenheid bij een Irak post-SH, omdat de VS in beide gevallen verreweg het grootste gedeelte van de militaire inspanning zullen leveren. De invloed van anderen zal vooral gebaseerd zijn op hun financiële gewicht. De gedachtevorming in de VS is weliswaar intensief, maar heeft nog niet tot eenduidige conclusies geleid. Enerzijds omdat veel van het verloop van de ontwikkelingen zal afhangen (zal het al of niet tot een snelle overwinning komen? zal voor afronding van de militaire campagne door een binnenlandse coup ten val worden gebracht? zullen de interne spanningen in Irak tot een burgeroorlog leiden?) anderzijds omdat de hoofdrolspelers in de Washington- zoals het Pentagon en het State Department- het op een aantal belangrijke punten niet eens zijn.

Desalniettemin zal hierna, op basis van de beschikbare informatie, getracht worden een beeld te schetsen van de vragen, problemen en risico's die aan de orde zijn. Hier en daar zal een mogelijke Nederlandse betrokkenheid worden aangeroerd, maar deze aantekening is niet bedoeld om een afgewogen totaalbeeld te geven van een dergelijke betrokkenheid. Gehoopt wordt wel dat zij de aanzet zal geven tot een nadere gedachtevorming en standpuntbepaling terzake. Hiervoor zijn in de laatste paragraaf een aantal aanbevelingen gedaan.

Doelstellingen

4. Centrale doelstelling van resolutie 1441 is de beëindiging van Irak's (pogingen tot) ontwikkeling en verwerving van massavernietigingswapens en ballistische raketten. Daarnaast verlangen deze, en andere, VR-resoluties van Irak dat het geen bedreiging meer vormt van zijn buurlanden en de internationale vrede en veiligheid, en dat het een eind maakt aan zijn steun voor het internationale terrorisme. Daarnaast respectering van de mensenrechten en van de rechten van minderheden. Deze doelstellingen vormen vanzelfsprekend ook deel van de Amerikaanse (en Britse) agenda, maar voor Washington omvat deze meer: een maatschappelijke en politieke hervorming van Irak, met democratisering als "catch word", hoewel dat in de Irakese context een zeer ambitieus begrip is. (Deze hervormingsdoelstelling is overigens een van de redenen van de onrust bij de machthebbers in Irakese Arabische buurstaten, die vrezen voor de uitstraling van een overhaast en vergaand hervormingsproces in Irak naar hun eigen landen.) Daarnaast zal het lenigen van de humanitaire nood -nu al aanzienlijk, maar na een militaire campagne nog groter- onderdeel van de post-SH agenda zijn, net als de economische reconstructie van Irak: herstel van de fysieke en economische infrastructuur, in het bijzonder van de olie-industrie.

Cruciaal, zowel tijdens een militair conflict, als in een proces van politieke hervorming, is tenslotte het behoud van Irak's territoriale integriteit en interne stabiliteit. De Irakese bevolking is o.a. langs etnische en religieuze lijnen verdeeld, en het land -product van de vredesregelingen na de Eerste Wereldoorlog- is in de 80 jaar van zijn bestaan bijeen gehouden door (soms zeer gewelddadige) regimes. Het uiteenvallen van het land zou de stabiliteit in de hele regio bedreigen.

(Bijlage I bevat een beschrijving van de religieuze en etnische groeperingen en tegenstellingen in Irak).

Scenario's

5. De wijze waarop, en de mate waarin, deze diverse doelstellingen bereikt zullen worden zal waarschijnlijk sterk afhangen van verloop van de militaire campagne. Het meest waarschijnlijke scenario is een grootscheepse militaire campagne tegen Irak, leidend tot een bezetting van het land. In dit scenario zal zeker sprake zijn van een diepgaande internationale betrokkenheid bij de naoorlogse situatie, ook omdat een dergelijke grootscheepse campagne misschien ernstige gevolgen zal hebben op humanitair vlak en voor de infrastructuur.

6. Als Saddam Hoessein in het begin van deze campagne (of zelfs daarvoor) door een interne machtsgreep ten val zou worden gebracht, zal de VS geconfronteerd worden met een functionerende Irakese regering, die dan hoogstwaarschijnlijk wel een autoritair karakter zal hebben. Dit is het scenario dat vermoedelijk de leiders en dikwijls ook de bevolkingen in de buurlanden het beste zal bevallen omdat het de onmiddellijke stabiliteit het beste zal dienen. Het schrikbewind van Saddam en zijn clan maakt het echter zeer moeilijk een (potentiële) kandidaat in Irak te identificeren, die zich zou kunnen of willen opwerpen als nieuwe leider. In de VS wordt wel gesproken over een (ex) militair uit het Irakese leger, maar het is niet bekend of Washington inderdaad een of meer kandidaten op het oog heeft. Ook in dit scenario zal de VS een nieuwe Irakese regering een aantal niet onderhandelbare eisen voorleggen (t.a.v. massavernietigingswapens, beëindiging steun aan het internationale

terrorisme, respectering van mensenrechten en minderheden, e.d.) wellicht gekoppeld aan een ingrijpend internationaal supervisieregime. Onderdeel van dit laatste zou een internationale veiligheidspresentie kunnen zijn, voor de assistentie bij ontwapening, bescherming internationale monitors, e.d..

7. Indien echter een dergelijke machtwisseling in Bagdad zou leiden tot een desintegratie van het Irakese staatsapparaat en een burgeroorlog, met de daarmee gepaarde gaande humanitaire gevolgen en de risico's van interventie door Irakese buurlanden, zal het wellicht voor de VS toch noodzakelijk zijn grootschalig militair in te grijpen, hoewel dit vanzelfsprekend een zeer onaantrekkelijk scenario voor Washington is. (Ook in het geval dat Saddam Hoessein ten val gebracht wordt door een VS-geleide militaire campagne moet overigens rekening gehouden worden met de mogelijkheid van een ontlading van de interne spanningen: een militaire actie van de Koerden zuid- en westwaarts, o.a. gericht op Mosul, of een opstand van de Sjiieten in het zuiden van Irak, zoals in 1991, die de VS zal dwingen tot een grootscheepse militaire interventie).

Internationale troepenmacht

8. Er lijkt in Washington consensus te bestaan dat in het geval van een grootscheepse militaire campagne twee eerstgenoemde scenario's de macht niet onmiddellijk overgedragen zal worden aan een nieuwe Irakese regering. Een -door de VS gedomineerde- internationale troepenmacht zal allereerst de binnenlandse veiligheid en stabiliteit moeten verzekeren. Het garanderen van de veiligheid na beëindiging van de militaire campagne middels een grote troepenmacht is voor de militaire planners in de VS eerste prioriteit.

Schattingen voor de omvang van de benodigde veiligheidsmacht lopen van 75.000 tot 250.000 man. Anders dan in Afghanistan, zal de vredesmacht niet alleen in de hoofdstad aanwezig moeten zijn, maar zich over het hele land dienen te verspreiden. De maandelijkse kosten worden op 1 à 4 miljard dollars geschat (Amerikaanse Congressional Budget Committee - CBC).

9. De VS zou bijdragen aan andere landen aan een dergelijke stabilisatiemacht verwelkomen. Iraniërs of Turken – en waarschijnlijk ook militairen uit Arabische landen - zullen niet deel kunnen nemen aan de vredesmacht (wel zullen zij nauw betrokken willen worden bij de politieke toekomst van Irak). Washington heeft zowel individuele landen -waaronder Nederland- benaderd, als de mogelijkheid van een NAVO-rol geopperd, maar het zal zeker de eerste een à twee jaar een zeer zwaar stempel op de internationale militaire presentie in Irak willen drukken.

Op mogelijke Nederlandse deelname heeft de Ministerraad besloten voorlopig niet in te gaan, omdat hij niet wil vooruitlopen op een militaire interventie. Naarmate een dergelijke interventie de komende weken waarschijnlijker wordt, zal opnieuw hiernaar gekeken moeten worden. In deze aantekening wordt hier niet verder op ingegaan.

Security sector reform

10. Voor de veiligheid en stabiliteit in Irak is het ook nodig dat de machtsstructuren van Saddam Hoessein in het leger en de veiligheidsdiensten (zoals Republikeinse Garde) worden ontmanteld, dan wel "gede-ba'ath-iseerd". Een totale ontwapening van Irak is niet gewenst. Dit zou de toekomstige regering van het land -gelegen in een potentiëel zeer instabiele regio-

in een buitengewoon kwetsbare positie plaatsen, en een zeer langdurige internationale militaire aanwezigheid noodzaken.

Wel valt te verwachten dat de val van SH zal leiden tot een tot een aanzienlijke demobilisatie van het Irakese leger. Demobilisatie noopt tot een gecoördineerde aanpak van herintegratie van (grote aantallen) ex-soldaten in de civiele samenleving. "DDR"-programma's (Disarmament, Demobilisation and Reintegration) zijn, zoals bekend, kostbaar en gecompliceerd.

Militair en civiel bestuur

11. Punt van discussie in Washington (en tussen de VS en het VK) is in hoeverre de internationale troepenmacht ook verantwoordelijk zou moeten zijn voor het civiele bestuur van Irak (ook wel de MacArthur-variant genoemd, naar de Amerikaanse militaire commandant in Japan na de Tweede Wereldoorlog). O.m. het Pentagon is hiervan voorstander, maar het State Department, gesteund door het VK, is zeer gekant tegen deze optie, die ook veel weerstand oproept bij de Irakese oppositie buiten Irak, en diverse groeperingen binnen Irak (over de standpunten van deze laatste is overigens weinig met zekerheid bekend). Het alternatieve model waar zij aan denken is er een van twee aparte zuilen, een militaire en een civiele, met een civiele zuil onder VN-leiding, zoals in Kosovo en Afghanistan.

De voorstanders van Amerikaans leiderschap op zowel militair als civiel terrein stellen dat als de VS het zware werk heeft gedaan, het vanzelf spreekt dat het ook in de post-conflict fase aan het roer staat. De voorstanders van een betrokkenheid van de brede internationale gemeenschap bij het civiele bestuur stellen dat dit een grotere legitimiteit geeft en de kosten voor de VS drukt. Zeker als een militair optreden tegen Irak ondersteund zou worden door een tweede resolutie van de VR, ligt een sterke betrokkenheid van de VN voor de hand. Bij een militair optreden zonder steun van de VR, zal de VS niet instemmen met een civiel bestuur onder VN-leiding; wel zou sprake kunnen zijn van samenwerking met individuele gespecialiseerde organisaties.

Voor een leidende rol van de VN op zowel militair als civiel vlak post-SH –zoals in Oost-Timor- lijkt niemand te pleiten.

12. Op dit moment lijken de voorstanders van een militair bestuur over Irak het initiatief te hebben. Op het hoofdkwartier van CENTCOM in Tampa vindt de planning plaats van de onmiddellijke "day after". Deze planning gaat er van uit dat in eerste instantie sprake zal zijn van een militair bestuur onder leiding van een Amerikaanse generaal. De coördinatie met internationale organisaties wordt ook in eerste instantie door deze generaal ter hand genomen, waarbij aan Amerikaanse zijde wordt erkend dat dit voor NGO's wel eens een probleem zou kunnen vormen.

De rol van de Irakezen

13. Vraag is dan de mate van Irakese betrokkenheid bij een dergelijke opzet. Gedachten van een regering in ballingschap zijn van tafel, hoogstwaarschijnlijk enerzijds onder invloed van de grote verdeeldheid van de Irakese oppositie (zoals weer tot uiting kwam in de conferentie van oppositiepartijen die in december onder VS auspiciën in Londen plaatsvond) anderzijds omdat de buitenlandse oppositiegroeperingen geen goede afspiegeling vormen van de krachtsverhoudingen in Irak zelf.

14. De Amerikaanse regering gaat op dit moment uit van een “rolling transition” van militair naar civiel bestuur, waarbij het politiek en civiel bestuur stapsgewijs aan de Iraki's wordt overgedragen. Over de wijze waarop bestaan nog verschillende ideeën. Er zou in ieder geval een constitutioneel proces nodig zijn. Ook voor de internationale gemeenschap (“like-minded countries” en evt. de VN of gespecialiseerde organisaties) wordt een rol voorzien. Daarnaast stelt Washington dat bij de opbouw van het nieuwe Irak zeker ook de Irakezen zelf een hoofdrol moeten spelen. Enerzijds de Irakezen die momenteel buiten Irak verblijven, anderzijds Iraki in Irak zelf, waaronder zich naar Amerikaanse mening veel talent bevindt. Daarbij zou zoveel mogelijk van bestaande structuren gebruik gemaakt moeten worden. De VS wil een “bijltjesdag” vermijden.

15. Van de zijde van de Irakese oppositie in het buitenland en in het niet onder controle van Saddam Hoessein staande Noord-Irak wordt krachtig gepleit voor een sterke Irakese betrokkenheid, vanaf het moment van de val van Saddam Hoessein, bij de opbouw van een nieuw staatsbestel in Irak. Er zal veel weerstand zijn, wellicht zelfs gewapend verzet, tegen een langdurige, overheersende Amerikaanse rol in Irak.

Van Amerikaanse zijde wordt gesteld dat men zich hiervan bewust is. Motto is: “We wanna be there as long as necessary; we wanna leave as quickly as possible”. Vraag is natuurlijk: wat zijn de criteria voor “necessary” en “possible”? (Het VK gaat er overigens van uit dat Britse troepen nog geruime tijd na het einde van de militaire campagne in Irak aanwezig zullen blijven, maar de Britse positie lijkt daar ook een andere dan de Amerikaanse).

Democratie in Irak?

16. De openlijk uitgesproken voorkeur van de VS en de Irakese oppositie in ballingschap is een democratisch staatsbestel voor Irak. Zowel het State Department als de oppositie besteden veel aandacht aan de voorbereidingen daarvoor. Een dergelijk democratisch bestel zal echter moeilijk te realiseren zijn in een land als Irak en zou een lange aanwezigheid van de internationale gemeenschap vereisen. Immers, ernstige problemen zouden kunnen ontstaan: 1) tussen de Soennitische en Sjiitische bevolkingsgroepen (het is nauwelijks denkbaar dat de kleine groep Soennitische Arabieren zijn huidige macht en privileges zal opgeven); 2) wanneer de Koerdische provincies een grote mate van onafhankelijkheid wensen (hetgeen vooral bij buurlanden als Turkije problemen zal oproepen). Koerdische leiders geven overigens aan dat zij na de val van Saddam Hoessein niet naar onafhankelijkheid zullen streven, maar naar een federale structuur voor Irak, waarbij zij echter in territoriaal opzicht grote ambities hebben voor het noordelijke (Koerdische) deel van de toekomstige federatie, o.m. inzake het olie-rijke gebied rond Kirkuk.

17. Om de eenheid te waarborgen in het geval dat een democratiseringsproces op gang gezet zou worden wordt, vooral door de VS, gewerkt aan het verenigen van de verschillende in het buitenland bestaande Irakese oppositiegroepen. Het gaat hierbij overigens om groepen die tot nog toe zelfs intern weinig samenhang hebben getoond.

In Londen heeft van 13 tot en met 17 december 2002 een conferentie van zo'n 50 Irakese oppositie groeperingen (een totaal van 330 deelnemers), onder het voorzitterschap van Zalmay Khalilzad (VS Special Envoy and Ambassador at large for the free Iraqis). De conferentie is georganiseerd door zes partijen (INC, de Monarchisten, INA, de sjiitische SCIRI en de twee Koerdische partijen PUK en KDP). Na vijf dagen overleg was aan het eind van de conferentie echter vooral sprake van onenigheid en verdeeldheid.

18. Desondanks is de conferentie – onder sterke Amerikaanse druk - beëindigd met twee papers: een “policy statement” dat ingaat op zaken als federalisme, minderheden en het veiligheidsapparaat, en een paper betreffende een zogenaamde Transitional Period Project dat ingaat op de twee eerste jaren na de val van Saddam Hoessein en onder andere het organiseren van verkiezingen voorziet om een democratische staat op te richten. Tevens is een coördinerend Comité van 65 personen opgezet, dat de opdracht heeft gekregen het machtsvacuüm in Irak te vullen als Saddam Hoessein valt en voordat een overgangsautoriteit zal worden ingesteld. Deelnemers aan de conferentie hebben benadrukt dat lokale leiders in Irak nauw betrokken zullen moeten worden bij deze overgangsautoriteit. Tot een vervolgoverleg van de oppositiegroepen is het vanwege interne verdeeldheid echter nog niet gekomen, en het lijkt erop dat de VS geen vertrouwen (meer) heeft dat langs die weg veel resultaten geboekt kunnen worden.

19. Als alternatief voor de pogingen het moeilijk verzoenbare te verzoenen wordt wel eens gedacht aan het herinvoeren van de (hashemitische) monarchie (constitutionele monarchie), maar het is zeer de vraag of de factoren die in de 50-er jaren leidden tot de omverwerping van de monarchie thans niet meer bestaan. Buurlanden lijken hier geen voorkeur aan te geven. De risico's van destabilisatie zijn, in dit scenario, groot.

Berechting

20. Om een streep te kunnen zetten onder het SH-tijdperk zal het ook moeten komen tot een verwerking van de misdaden van het regime van Saddam Hoessein. Vraag is daarbij in hoeverre de internationale gemeenschap daarbij een rol zal spelen, of dat dit zal moeten worden overgelaten aan de Iraki zelf. De VS maakt een onderscheid tussen enerzijds de voornaamste handlangers van Saddam Hoessein plus degenen die bevel gaven WMD te gebruiken, of het bevel voerden, en anderzijds een waarheidscommissie/reconciliatie-proces zoals in Zuid-Afrika. Voor de eerste categorie lijkt de VS niet veel te voelen voor een internationaal tribunaal buiten Irak.

Bij vervolging en berechting in Irak van (medestanders van) Saddam Hoessein zou het om een aanzienlijk aantal mensen kunnen gaan. De opbouw van een onafhankelijke rechterlijke macht en Openbaar Ministerie in Irak zelf is hiervoor een vereiste. Bezien zal moeten worden in hoeverre de internationale gemeenschap hierbij een ondersteunende rol zal kunnen spelen.

Humanitaire hulp en wederopbouw

21. V.w.b. de humanitaire hulp tijdens en na een conflict hebben reeds voorbereidende besprekingen tussen VN-agencies (OCHA), ngo's en de Rode Kruisfamilie plaatsgevonden, zowel in de regio als op de hoofdkantoren. Doel is om tot een gezamenlijk en geconsolideerd plan van aanpak te komen. De contingency planning van de individuele agencies en m.n. van ngo's en de Rode Kruisfamilie is al behoorlijk ver gevorderd. Ook is een eerste contact gelegd tussen de Amerikaanse regering en de Europese Commissie (ECHO). (Zie verder bijlage II, geactualiseerd memo van DMV/HH; hierin wordt nader ingegaan op diverse scenario's, mogelijke aantallen vluchtelingen en IDP's, en financiële aspecten).

22. Voor wat betreft de wederopbouw zijn in de VS 15 voorbereidende werkgroepen opgezet, waarin per werkgroep ingegaan wordt op specifieke deelonderwerpen (o.a. onderwijs, water, olie). Met name op het gebied van water zou Nederland wellicht een bijdrage kunnen leveren.

Een cruciale kwestie zal vanzelfsprekend de financiering zijn. In dat verband is vooral van belang in hoeverre de Irakese olievelden ongeschonden uit een militair conflict tevoorschijn zullen komen (zie hieronder onder: Olie).

Van Amerikaanse zijde is al aangegeven dat men niet verwacht problemen te ondervinden met het vinden van internationale steun voor de reconstructie van Irak. Ook Nederland zal waarschijnlijk gevraagd worden om bijdragen (financieel, expertise).

Olie

23. Irak bezit op Saoedi-Arabië na de grootste oliereserves van de wereld (11%). De potentiële opbrengsten hiervan zouden t.z.t. vooral van groot belang kunnen zijn voor het financieren van de wederopbouwfase van het land. Echter, de huidige Irakese productiecapaciteit en olie-exporten zijn – onder andere wegens jaren sanctieregime en zeer gebrekkig onderhoud - beperkt (3% van de wereld productie, olie-exporten de omvang van de Nigeriaanse olie-exporten). Naar verwachting zal Irak gedurende een decennium vele investeringen nodig hebben om de huidige capaciteit te verdubbelen – afgezien van de eventuele gevolgen van een militaire ingreep op Irak, o.a. de mogelijkheid dat Saddam Hoessein de olievelden in brand steekt, zoals hij bij zijn aftocht uit Koeweit heeft gedaan.

24. In een onstabiele overgangperiode zal de kwestie van de controle over het oliepotentieel cruciaal zijn. Geschillen tussen verschillende Irakese groeperingen zouden kunnen ontstaan m.b.t. het olierijke gebied rondom Kirkuk. De VS zal hoogstwaarschijnlijk in de beginfase (onduidelijk hoe lang) de controle over de Irakese olie in handen willen houden, zodat deze ten goede kan komen aan alle Iraki's, aldus Secretary Powell. Washington mikt erop in de eerste periode het Oil-for-Food programma in stand te houden, waarbij de olie-inkomsten ten goede zouden moeten komen aan humanitaire hulp en reconstructie van Irak.

Verder zal ook het Irakese potentieel voor internationale oliemaatschappijen van groot belang zijn' en zullen hun investeringen zowel voor vernieuwing van de olie-infrastructuur als voor exploitatie van de reserves van groot belang zijn. Onduidelijk is nog of de VS tijdens de periode van Amerikaanse controle over de olie over zal gaan tot een nieuwe verdeling van de concessies, waarbij Amerikaanse maatschappijen in een geprivilegieerde positie zouden kunnen komen te verkeren.. Indien dit overgelaten zal worden aan een nieuwe Irakese regering, zal deze er waarschijnlijk op uit zijn de eigen handelingsvrijheid, legitimiteit en nationalistische geloofsbrieven te versterken en zou dus -volgens sommige bronnen - een harde onderhandelaar kunnen zijn met de oliemaatschappijen.

B + F

AANBEVELINGEN

1. De internationale inzet m.b.t. een Irak post-SH dient allereerst gericht te zijn op uitvoering van de in de diverse VR-resoluties vastgelegde eisen aan Irak m.b.t. massavernietigingswapens, de opstelling t.a.v. de buurlanden, steun aan het internationale terrorisme en respectering van de mensenrechten en de rechten van minderheden.
2. De toekomstige staatsvorm is vooral een zaak van de Iraki's zelf. Democratisering is in beginsel nastrevenswaardig, maar de ambities terzake zullen moeten overeenstemmen met de Irakese realiteit; centraal referentiepunt zal daarbij ook moeten zijn behoud van een functionerend staatsverband en de territoriale integriteit van Irak.
3. In het geval van een humanitaire noodsituatie t.g.v. een militair conflict zal Nederland een bijdrage leveren aan de humanitaire assistentie.
4. V.w.b. het Amerikaanse verzoek om een Nederlandse bijdrage aan een post-conflict internationale stabilisatiemacht zal de regering een besluit nemen, nadat zij haar standpunt heeft bepaald t.a.v. een militaire operatie tegen Irak.
5. Nederland zal overwegen een bijdrage te leveren aan een internationaal ondersteund DDR-programma voor Irak.
6. V.w.b. een mogelijke Nederlandse bijdrage aan een internationale inspanning t.b.v. de wederopbouw van Irak zal Nederland pleiten voor een maximale betrokkenheid van de VN en diens gespecialiseerde organisaties, en afhankelijk van de behoeften (in het licht van de eigen Iraki olie-inkomsten) zijn bijdrage bepalen. Levering van Nederlandse expertise zou o.m. gericht kunnen zijn op ondersteuning van de water-sector.
7. Nederland zal zich inzetten voor een "level playing field" in de oliesector.

29.1.2003

en

BIJLAGE I

ETNISCHE EN RELIGIEUZE GROEPERINGEN IN IRAK

Etnische verdeling:

De belangrijkste kloof is tussen de Koerdische en de Arabische bevolking. De jure maakt het Koerdische Noord-Irak nog deel uit van Irak, maar de facto zijn de twee groepen onder het huidige regime reeds geografisch en politiek van elkaar gescheiden. Sinds de invoering van de noordelijke "no fly-zone" in Irak in 1991 is sprake van een grote mate van zelfbestuur in Noord-Irak. De Koerdische leiding is zich ervan bewust dat in geval van machtswisseling in Bagdad, een streven naar onafhankelijkheid onoverkomelijke tegenstand vanuit de buurlanden (waar eveneens Koerdische minderheden wonen) zou oproepen. Zij beweert daarom niet meer dan zelfbestuur binnen Irak na te streven binnen een federatief model. Daarnaast telt Irak een aantal kleinere etnische minderheden, waaronder de Turkmenen.

Religieuze verdeling:

Religieuze diversiteit betreft in eerste instantie het verschil tussen de Soennieten en Sjiieten. De Koerden zijn grotendeels Soennieten, evenals de kleine minderheid Arabieren uit Centraal-Irak, die sinds zijn ontstaan het land beheersen. De Sjiieten die binnen geheel Irak (inclusief de Koerden) een meerderheid van 55% vormen, bevinden zich grotendeels in Zuid-Irak, met grote aantallen ook in Bagdad. Ook is er in Irak een aantal kleine religieuze minderheden, waaronder Assyrische Christenen.

Het is niet altijd duidelijk welke "factor" de overhand heeft bij de loyaliteit van de verschillende groepen en voor de individuele Irakees. Religie speelt een belangrijke rol, maar verbanden als de familie en de clan, etniciteit, regionaliteit en sociale klasse moeten niet onderschat worden. Zo bleek de Arabische en regionale loyaliteit van Irakese Sjiitische soldaten tijdens de oorlog met het Sjiitische Iran groot te zijn. Aangenomen wordt echter dat waar religie, regionaliteit en/of etniciteit samenkomen, de tegenstelling moeilijk overbrugbaar is. In het algemeen wordt dan ook rekening gehouden met een mogelijke tweedeling van Irak in een Koerdisch/Soennitisch noorden en een Arabisch midden en Zuiden. Aangezien de Sjiitische groep aanzienlijk groter is dan de Soennitische, wordt ervan uitgegaan dat de Sjiieten naar de macht over het gehele land (in elk geval het Arabische midden en zuiden) zullen streven.

SPREEKPUNTEN

- Full access, basing and overflight are of course no problem to us.
- The Netherlands Council of Ministers has taken the decision to agree with the deployment of theater missile defenses (Patriots) to Turkey, under the condition of a request by the Turkish authorities (which we haven't received yet).
- Today the Council of Ministers will discuss other elements of your request (one Disaster Assistance Response Team, naval and maritime assets currently participating in operation Enduring Freedom, F-16s currently participating in operation Enduring Freedom, securing and disabling of Iraqi WMD facilities).
- [Own judgement by the Netherlands government on material breach.]
- P.M. Decision in NATO Council about NATO planning on Thursday 6/2

IRAK/VR

Op 5 februari gaf SoS Powell inlichtingen aan de VR over de inbreuken van Irak op de VR-resoluties (zie aparte aantekening). Op 14 februari is er een briefing van Blix in de VR gepland. Wellicht wordt Blix gevraagd eind februari nogmaals een briefing te verzorgen. Sinds de briefing van Blix van 27 januari is de VR slechts eenmaal (op 29 januari) in informele consultaties bijeen geweest om die briefing te bespreken. De VR-leden hielden toen alle opties open. In hoofdlijnen waren de posities van de 15 VR-leden, gegroepeerd naar strengheid, als volgt: VS, VK, Spanje en Bulgarije menen dat er sprake is van “(further) material breach”; Guinee, Kameroen, Chili en Angola stellen dat Irak beter moet meewerken en dan kan misschien meer tijd voor inspecties worden gegeven; Frankrijk, Rusland, China, Mexico, Pakistan menen dat er meer tijd voor inspecties nodig is, maar dat Irak beter moet meewerken; Duitsland en Syrië menen dat de inspecties zonder meer moeten doorgaan. In deze posities is voorafgaande aan de presentatie van SoS Powell geen verandering gekomen.

De VS diende nog geen voorstel voor een verder besluit door de VR in. Het VK dat sterke voorkeur heeft voor een tweede resolutie, heeft hiervoor bij monde van Premier Blair bij VS gepleit. Voorafgaande aan de presentatie van Powell lijkt de VS (nog) niet over de benodigde negen voorstemmen te beschikken om een resolutie aanvaard te krijgen (voorzover er geen veto wordt uitgesproken). Na zijn presentatie zal Powell een voor een de leden van de VR spreken (waarvan 12 door hun ministers van BZ vertegenwoordigd worden). Het werk aan de tweede resolutie zou mogelijk half februari beginnen. VS is afkerig van wekenlange onderhandelingen (zoals in geval van 1441). Elementen voor een –hoogstwaarschijnlijk korte– tweede resolutie zijn: vaststelling “further material breach” gebaseerd op zich herhalende bewijzen van “non cooperation”; mandaat voor militaire aanval (wijze van formulering daarvan staat nog open).

Naar verluidt (HMA Washington) zal Frankrijk, indien het tot een tweede resolutie komt, geen veto uitspreken. Echter, het besluit over de verdere gang van zaken is in Parijs nog niet genomen en bij monde van President Chirac pleit Frankrijk nog steeds voor de voortzetting van de wapeninspecties. Het acht het vooralsnog te vroeg voor een tweede resolutie (Chirac zou nog niet overtuigd zijn van een “casus belli”).

IRAK / SPREEKPUNTEN

- NL believes that all must be done to disarm Iraq peacefully and so avoid war.
- Iraq must cooperate actively. Onus of proof on Iraq. Time is running out.
- If – and then only as long as - Iraq proves by active cooperation that serious inspections are possible, inspectors must be given more time.

VR

- NL believes Iraqi crisis needs to be solved through UN channel and by implementing resolution 1441 fully.
- Implementation of 1441 allows use of force as a last resort.
- NL hopes US will keep following UN path as have done since september.
- Although legally not necessary, NL strongly favours a second resolution mandating use of force
- Such a resolution is politically of great importance. Would give strong political legitimacy to military intervention.

EU

- NL attaches great importance to a united European position regarding Iraq.
- EU has been unified on support for 1441 and on the need for Iraq to actively cooperate with inspectors. NL believes this helps to put pressure on Iraq and so serves the goal: the dismantlement of Iraq's WMD. Clearly there are divisions as well, notably on the question of the duration of further inspections and on the possible use of force.
- In principle NL agrees with the content of the letter sent by 8 European countries.
- NL decided not to sign letter because believes that the letter inadvertently accentuated the EU division on Iraq rather than our important concurrence of views, and so may weaken the pressure on Iraq.
- Besides Dutch position on Iraq was and is already known.

TOEKOMST VAN IRAK

- NL attaches great importance to ensuring a stable future in Iraq.

- To that end NL priority regarding the future of Iraq is safeguarding Iraq's territorial integrity and stability in region.
- Not less important is fact that Iraq will as soon as possible have to comply with all relevant UN resolutions.
- Concerning possible need for humanitarian and reconstruction aid, NL favours a strong role for the UN.
- NL will, in case of need, provide support for humanitarian aid. However too early to commit.
- Regarding US request for NL contribution to international stabilisation force, NL government will take decision in due time.
- Regarding oil sector, NL believes that situation of "level playing field" should be created for the private sector, which we trust is also US approach.

VS VERZOEK OM NL BIJDRAGE

- Full access, basing and overflight are of course no problem to us.
- The Netherlands Council of Ministers has taken the decision to agree with the deployment of theater missile defenses (Patriots) to Turkey, under the condition of a request by the Turkish authorities (which we haven't received yet).
- Today the Council of Ministers will discuss other elements of your request (one Disaster Assistance Response Team, naval and maritime assets currently participating in operation Enduring Freedom, F-16s currently participating in operation Enduring Freedom, securing and disabling of Iraqi WMD facilities).
- [Own judgement by the Netherlands government on material breach.]
- P.M. Decision in NATO Council about NATO planning on Thursday 6/2

Van: D Powell (KMP/AZ)

Aan: DGPZ, DVB, PS, CdP Berlijn (telefonisch reeds ingelicht)

Datum: 6 februari 2003

Ond: Telcon MP / Schroder

- Gisterenavond had MP telefonisch onderhoud met BKR Schroder over Irak (zulks op verzoek van M).
MP gaf introductie geheel langs lijnen spreekpunten DVB.

• Schroder, $A + B$, reageerde als volgt:

1. Presentatie Powell:

- $A + B$
- $A + B$

2. VS/BRD:

- $A + B$
- $A + B$

3. EU:

- $A + B$

4. NAVO:

- $A + B$

•

$A + B$

Memorandum

TW. Dit is een
vordering
ter beslissing 817

Spood i.v.m. vertrek naar Washington 6 februari.

Aan

M

Datum 5 februari 2003

Van

DWH 5-2

Kenmerk DWH/NM - 028/02

Via

DGPZ

S

C.c.

DGRC, PS, DVL D

Ambassade Washington

Afgestemd met

Betreft

Dossier bezoek aan Washington 6 en 7 februari 2003

Aanleiding

Uw bezoek aan Washington op 6 en 7 februari 2003.

Gevraagd besluit

Goedkeuring bijgevoegd dossier.

Toelichting

Het dossier is samengesteld ten behoeve van bilaterale consultaties met onder meer SoS Colin Powell. Bij de samenstelling van dit dossier was nog niet bekend wie de overige Amerikaanse gesprekspartners zullen zijn. Bij aankomst krijgt u van Ambassade Washington een nieuw programma uitgereikt en zullen de gesprekken tijdens het diner ter residentie worden voorbereid.

De kernonderwerpen – in ieder geval voor het gesprek met SoS Powell - zijn: Irak en OVSE. Indien de tijd het toelaat kan verder gesproken worden over Afghanistan/ISAF en de Midden-Oosten-problematiek (Roadmap/Kwartet). Het dossier bevat verder spreekpunten en achtergrondinformatie ten aanzien van Noord-Korea, Cyprus/Turkije, Venezuela en een capita selecta EU – VS. Tevens is informatie toegevoegd inzake de 'Majors List'.

Naast het gesprek met SoS Powell, wordt gewerkt aan het arrangeren van bijeenkomsten met Congresleden en leden van het Amerikaanse Helsinki Comité. Ook is een gesprek voorzien met een vertegenwoordiger van de National Security Council (waarschijnlijk dep. NSA Hadley).

heldere spreekpunten
kebau
DWH

Gezien de korte voorbereidingstijd heeft DWH niet de gebruikelijke controle uit kunnen voeren. Vanzelfsprekend is wel getracht u een zo overzichtelijk mogelijk dossier te leveren.

Context

- Zeker na de bijeenkomst van de VR waarin Colin Powel uitvoerig is ingegaan op bewijsvoering tegen Irak en daarmee samenhangende "material breach" is het van belang het bezoek aan te grijpen om aan Amerikaanse gesprekspartners duidelijk te maken aan welke kant van de lijn Nederland staat inzake Irak. In de State of the Union sprak de president reeds over "defining moments" voor de verhoudingen in de internationale gemeenschap en de transatlantische betrekkingen in het bijzonder.
- In de ogen van de Amerikanen zou Nederland in de maanden na "911" niet altijd naar verwachting hebben gereageerd. Dit had betrekking op zowel de politieke signalen die uit Den Haag kwamen als ook bijdragen op militair gebied in het kader van "Enduring Freedom". Ook heeft de nog steeds slepende kwestie van bescherming van de Amerikaanse diplomatieke/consularie vertegenwoordigingen de relatie geen goed gedaan.
- Nederland heeft de brief van de groep van 8 niet getekend. In Washington wordt niet door iedereen begrepen waarom Nederland deze belangrijke zaak gebruikt om een ander beleidsdoel na te streven c.q. eenheid van EU-beleid op gebied GBVB.
- Met verwijzing naar vorig punt zij opgemerkt dat Amerikanen moeite hebben - zeker nu het gaat om "defining moments" - met proces-antwoorden. Uiteraard bestaat begrip voor huidige politieke situatie (formatie) in Nederland.
- Discussie (PvdA) over eventueel ten principale heropenen onderhandelingen JSF worden niet begrepen.
- In het kader van het versterken van het bilateraal consultatie mechanisme Nederland – VS vond op 30 januari 2003 informeel overleg plaats over een scala aan onderwerpen van belang voor de VS en NL, tussen een brede vertegenwoordiging van BZ (plv. DGPZ, Plv. DGIS, AMAD en vrijwel alle relevante directeuren) en de hele beleidsstaf van de VS ambassade (incl. Sobel tijdens de werklunch), aan beide zijden gewaardeerd.

Bijlagen

1. Dossier

Opgesteld door

D

- Toestel

D

nr. 7c

PV VN New York Afdeling Verbindingen
Division Télécommunications Telecommunications Division
Netherlands Mission to the United Nations
235 East 45th Street, 16th Floor, New York, N.Y. 10017
Tel.: 1-212-697-5547 ext. 1717 Fax.: 1-212-370-1954

Dir:	
Visie:	
Ag.No.:	
Dossier:	K

NYVU-084

Parafen: jr pm amb

~~BZ Vertrouwelijk~~

Van PV VN New York
Aan M, DGPZ, DAM, DVF, DVB, DPZ
C.c. Washington, Parijs, Peking, Moskou, Londen
Datum 25 februari 2003
Betreft Irak

rnc 81
Eerste reacties in EU-HOM's overleg op ontwerpresolutie
VS/VK/Spa en memorandum Fra/Dui/RF wijzen niet op verzoening
tussen de partijen die zich reeds pro of contra 2e resolutie
hadden uitgesproken.

A + B

A + B

A + B

In New York wordt aangenomen dat militaire actie van de VS onvermijdelijk is. Niets wijst er op dat VS nog ruimte ziet voor verder uitstel, zeker niet in de vorm en lengte zoals in het Franse memorandum vervat. De VS geven de VR-leden nog enige tijd, vooral bewerkstelligd door Blair, om hun standpunt ten aanzien van de resolutie te bepalen. Naar verwachting wordt de week van 10 maart de week van de waarheid.

Geen lidstaat ontkent dat Irak tot op heden onvoldoende medewerking verleent aan het in resolutie 1441 neergelegde kader voor ontwapening. Saddam heeft deze laatste kans niet gegrepen. Het verschil van mening spitst zich toe op de vraag of het doel, ontwapening van Irak, nog met voortdurende en geïntensiveerde inspecties kan worden bereikt, alsmede op de vraag of het gevaar Saddam een oorlog rechtvaardigt. De eerste vraag wordt door VS en VK onder verwijzing naar resolutie 1441 met nee beantwoordt (gebrek aan samenwerking). Frankrijk en Duitsland vinden, in tegenstelling tot de VS, Saddam geen oorlog waard. Daarmee willen zij het spel verleggen naar de termijnen van resolutie 1284 om hun beleid van containment te funderen.

Ter bepaling van de gedachten over Nederlandse opstelling zijn, in toenemende mate van lastigheid, de volgende basisscenario's denkbaar:

maart 83,
sept 5

1 Resolutie wordt aangenomen
De VR neemt met naar verwachting 9/10 stemmen voor en 6/5 onthoudingen, met wellicht tegenstemmen van Syrië en Duitsland, de resolutie aan. Hoewel niet hetzelfde politiek gewicht als waarmee resolutie 1441 werd aangenomen, levert dit scenario het minste problemen op voor de geloofwaardigheid van de VR en een militaire actie. Net als 1284 (met 4 onthoudingen aangenomen) kan ook hier worden gesteld dat de VR 'Law of the land' is geworden. Deze gang van zaken past in de Nederlandse lijn: Saddam heeft de laatste kans niet gegrepen en wordt met

'serious consequences' geconfronteerd.

2 Resolutie wordt verworpen door veto Frankrijk
Frankrijk zal veto alleen overwegen als het 9 of meer voorstemmen
ziet aankomen. In dat geval dringt zich de vraag op of dit een
'redelijk' veto is waarop militair ingrijpen zou moeten stranden.
Een veto van Frankrijk zal de breuk in Europa
overigens nog eens extra markeren. VS/VK zullen militaire actie
doorzetten, ook zonder resolutie. Nederland zou de lijn kunnen
aanhouden dat hier sprake is van onredelijke blokkering van
besluitvorming, iets wat ons altijd behoedzaam heeft doen zijn
bij het bepalen van de wenselijkheid van een tweede resolutie;
oftewel Nederland onderschrijft VS/VK-lijn. Een tweede argument
voor Nederland is dat met het veto van Frankrijk de VN tijdelijk
uitgeschakeld zal zijn als speler op dit toneel. Een rol van de
VN komt pas weer in beeld als de post-conflict situatie aan de
orde is. Het is dan goed dat een VN-minded land als Nederland in
de coalitie zit.

3 Resolutie wordt ingetrokken
Als VS en het VK onvoldoende stemmen kunnen mobiliseren zouden
ze er toe kunnen besluiten de resolutie eenvoudigweg niet in
stemming te brengen. Ook dan zullen ze militaire actie
doorzetten. Vooralsnog niet waarschijnlijk, omdat met name VK
hecht aan 2e resolutie. Mocht het toch zover komen dan kan
Nederland keuze voor VS/VK-lijn nog steeds argumenteren op basis
van besluitvorming van de internationale gemeenschap (resolutie
1441) en de eerdere uitspraak dat een tweede resolutie niet
strikt noodzakelijk is.

4 Resolutie wordt niet aangenomen: meer dan 6 onthoudingen
Ook in dit geval zullen VS en VK militaire actie tegen Irak gaan
ondernemen. Het vervelende is dat er dan zichtbaar geen steun is
van de internationale gemeenschap. Wenst Nederland de zijde van
VS/VK te kiezen, dan zal de argumentatie vooral in de
Realpolitik gezocht moeten worden. Nederland wil niet aan de
zijlijn staan als de grootste bondgenoot besluit in Irak te
intervenieren om een ook in Nederlandse ogen gerechtvaardigde
doelstelling te bereiken. Eventueel aangevuld met het argument
dat de aanwezigheid van Nederland in een 'coalition of the
willing' van belang kan zijn om VN in een latere fase weer aan
boord te krijgen.

PV VN New York B4

5
83
10/11/84

5890
invalief

NR P7
nr 042-633

Memorandum

ter beslissing

[Handwritten signature]

Spoed vanwege verzoek van kamerlid om vragen terstond te beantwoorden
Uiterlijk bij M op 18 september 2002

Aan	M	Datum	18 september 2002
Van	DJZ/IR	Kenmerk	DJZ-IR 301/02
Via	DGPZ en S		
C.c.	DAM/GO		
Afgestemd met	DAM/GO, DPZ		
Betreft	Spoedadvies van de CAVV over militaire acties tegen Irak		

Aanleiding

Vraag van het lid Koenders (PvdA) van 12 september jl. om spoedadvies te vragen aan de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV) over eventuele militaire acties tegen Irak.

Gevraagd besluit

Niet in te stemmen met het vragen van een spoedadvies aan de CAVV en daartoe bijgaande brief te ondertekenen.

Kern/samenvatting

U bent wettelijk bevoegd advies in te winnen van de CAVV over vraagstukken van internationaal recht. Echter, in het licht van het door u reeds ingenomen standpunt ten aanzien van Irak lijkt een adviesaanvraag aan de CAVV niet noodzakelijk. Derhalve adviseer ik u aan het verzoek geen gevolg geven. Overigens staat het de Tweede Kamer vrij uit eigen beweging de CAVV te verzoeken advies uit te brengen over eventuele militaire acties tegen Irak.

2 +126,
1 +5

Toelichting

De Kaderwet adviescolleges van 1996 voorziet in een regeling voor onafhankelijke advisering van de overheid over, onder meer, het te voeren beleid. De Wet op de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken voorziet in de instelling van de CAVV om de overheid te adviseren over vraagstukken van internationaal recht. Op grond van deze wetgeving bent U bevoegd advies in te winnen van de CAVV over de juridische aspecten van eventuele militaire acties tegen Irak. Echter, in het licht van het door u reeds ingenomen standpunt ten aanzien van eventuele militaire acties tegen Irak (uw brief DAM 407/02 d.d. 4 september j.l.) lijkt een adviesverzoek aan de CAVV niet noodzakelijk.

[Handwritten notes]
2348/02

Voor de goede orde wijs ik u erop dat de Kaderwet adviescolleges bepaalt dat "een adviescollege adviseert op schriftelijk verzoek van Onze Minister of van een van beide kamers der Staten-Generaal". Het is dus denkbaar dat de Tweede Kamer (en niet een individueel lid van de Kamer) rechtstreeks aan de CAVV om een advies over Irak verzoekt.

Uit de Memorie van Toelichting bij de Kaderwet kan men afleiden dat de vraag hoe een adviesverzoek tot stand komt, voor de beide kamers een zaak is die wordt beheerst door hun reglementen van orde.

Volgens het Ministerie van BZK, hoedster van de kaderwet, zijn er nog geen voorbeelden van adviesverzoeken die rechtstreeks door één van beide kamers tot één van de (ongeveer 30) adviescolleges zijn gericht. .

Echter, de AIV heeft in 2001 twee rechtstreekse verzoeken van de Tweede Kamer ontvangen. In beide gevallen geschiedde het adviesverzoek door een brief van de voorzitter van de Tweede Kamer op verzoek van de desbetreffende Kamercommissie.

Bijlagen

1. Brief aan de Tweede Kamer

Opgesteld door

D

- Foestel

D

W. Koenders
21/09/02

B.

Memorandum

ter beslissing

Spood vanwege verzoek van kamerlid om vragen terstond te beantwoorden
Uiterlijk bij M op 17 september 2002

Aan	M	Datum	17 september 2002
Van	DJZ/IR ^{19/19}	Kenmerk	DJZ-IR 301/02
Via	DGPZ en S		
C.c.	DAM/GO		
Afgestemd met	DAM/GO, DPZ, <u>DGPZ</u>		
Betreft	Spoodadvies van de CAVV over militaire acties tegen Irak		

Aanleiding

Vraag van het lid Koenders (PvdA) van 12 september jl. om spoodadvies te vragen aan de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV) over eventuele militaire acties tegen Irak.

Gevraagd besluit

Niet in te stemmen met het vragen van een spoodadvies aan de CAVV en daartoe bijgaande brief te ondertekenen.

Kern/samenvatting

U bent wettelijk bevoegd advies in te winnen van de CAVV over vraagstukken van internationaal recht. Echter, in het licht van het door u reeds ingenomen standpunt ten aanzien van Irak lijkt een adviesaanvraag aan de CAVV niet noodzakelijk. Derhalve adviseer ik u aan het verzoek geen gevolg geven. Overigens staat het de Tweede Kamer vrij uit eigen beweging de CAVV te verzoeken advies uit te brengen over eventuele militaire acties tegen Irak.

Toelichting

De Kaderwet adviescolleges van 1996 voorziet in een regeling voor onafhankelijke advisering van de overheid over, onder meer, het te voeren beleid. De Wet op de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken voorziet in de instelling van de CAVV om de overheid te adviseren over vraagstukken van internationaal recht. Op grond van deze wetgeving bent U bevoegd advies in te winnen van de CAVV over eventuele militaire acties tegen Irak. Echter, in het licht van het door u reeds ingenomen standpunt ten aanzien van eventuele militaire acties tegen Irak (uw brief DAM 407/02 d.d. 4 september j.l.) lijkt een adviesverzoek aan de CAVV niet noodzakelijk.

de juridische aspecten
(21/09/02)

Voor de goede orde wijs ik u erop dat de Kaderwet adviescolleges bepaalt dat "een adviescollege adviseert op schriftelijk verzoek van Onze Minister of van een van beide kamers der Staten-Generaal". Het is dus denkbaar dat de Tweede Kamer (en niet een individueel lid van de Kamer) rechtstreeks aan de CAVV om een advies over Irak verzoekt.

Uit de Memorie van Toelichting bij de Kaderwet kan men afleiden dat de vraag hoe een adviesverzoek tot stand komt, voor de beide kamers een zaak is die wordt beheerst door hun reglementen van orde.

Volgens het Ministerie van BZK, hoedster van de kaderwet, zijn er nog geen voorbeelden van adviesverzoeken die rechtstreeks door één van beide kamers tot één van de (ongeveer 30) adviescolleges zijn gericht. .

Echter, de AIV heeft in 2001 twee rechtstreekse verzoeken van de Tweede Kamer ontvangen. In beide gevallen geschiedde het adviesverzoek door een brief van de voorzitter van de Tweede Kamer op verzoek van de desbetreffende Kamercommissie.

Bijlagen

1. Brief aan de Tweede Kamer

Opgesteld door

D

.. - Toestel

D

nr 07 ↔ nr 642
643 eruit

Spoed vanwege verzoek van kamerlid om vragen terstond te beantwoorden
Uiterlijk bij M op 16 september 2002

Aan	M	Datum	13 september 2002
Van	DJZ/IR	Kenmerk	DJZ-IR 301/2002
Via	S		
C.c.	DAM/GO		
Afgestemd met	DAM/GO, DPZ, DGPZ		
Betreft	Spoedadvies van de CAVV over militaire acties tegen Irak		

Aanleiding

Vraag van het lid Koenders (PvdA) van 12 september jl. om spoedadvies te vragen aan de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV) over eventuele militaire acties tegen Irak.

Gevraagd besluit

In te stemmen met het vragen van een spoedadvies aan de CAVV en daartoe bijgaande brieven te ondertekenen.

Kern/samenvatting

U bent wettelijk bevoegd advies in te winnen van de CAVV over vraagstukken van internationaal recht. Derhalve kan u aan het verzoek gevolg geven. Indien u zou besluiten daaraan geen gevolg te geven, kan de Tweede Kamer uit eigen beweging de CAVV verzoeken advies uit te brengen over eventuele militaire acties tegen Irak.

Toelichting

De Kaderwet adviescolleges voorziet in een regeling voor onafhankelijke advisering van de overheid over, onder meer, het te voeren beleid. De Wet op de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken voorziet in de instelling van de CAVV om de overheid te adviseren over vraagstukken van internationaal recht. Op grond van deze wetgeving bent U bevoegd advies in te winnen van de CAVV over eventuele militaire acties tegen Irak. Derhalve kan u aan het verzoek gevolg geven.

Indien u zou besluiten geen gevolg te geven aan het verzoek, kan de Tweede Kamer ook uit eigen beweging de CAVV verzoeken advies uit te brengen over eventuele militaire acties tegen Irak. Afgezien van de motivering van een weigering om aan het

verzoek gevolg te geven, is het een nadeel dat u in dat geval de formulering van de adviesaanvraag niet meer in eigen hand heeft.

Overigens voorziet de betrokken wetgeving niet in een procedure voor het vragen van een spoedadvies. [De voorzitter van de CAVV heeft toegezegd een verzoek om advies met spoed in behandeling te zullen nemen en voor het einde van deze maand advies uit te brengen][Ik heb daarom de CAVV verzocht een aanvraag met voorrang in behandeling te nemen en een advies voor het einde van deze maand uit te brengen].

Bijlagen

1. Brief aan de Tweede Kamer
2. Brief aan de CAVV

Opgesteld door

D

Toestel

D

From:
Sent:
To:
Subject:

Monday 16 September 2002 8:56 AM
FW: Spoedadvies CAVV & Irak

Irak & CAVV (brief
CAVV).doc

Irak & CAVV (brief
TK).doc

Irak & CAVV
(memo).doc

-----Original Message-----

From:
Sent: Friday, 13 September 2002 5:44 PM
To:
Cc:
Subject: Spoedadvies CAVV & Irak

Hier zijn de elektronische versies van het memo aan M alsmede de brieven aan vzCAVV en vzTK. Om het memo en de brieven af te ronden is nog de volgende info nodig:

1. de definitieve vragen (er is alleen nog een voorlopige kopie beschikbaar);
- 2.

3. de instemming van vzCAVV met de aanvraag voor een spoedadvies (een novum voor de CAVV die geen wettelijke grondslag heeft) en een aanduiding van het tijdstip waarop het advies beschikbaar komt (ik heb niet te pakken kunnen krijgen, maar wel is toegezegd dat hij asap contact met BZ zal opnemen).

Zoals je weet, wilde er bij de CAVV op aandringen al eind volgende week een advies uit te brengen. Omdat de definitieve vraag nog niet is ontvangen, M de brief aan de CAVV nog moet afdoen en de CAVV tenminste twee vergaderingen moet inplannen, heb ik in de stukken ingezet op een advies aan het einde van de maand.

Groet,

PLV-DGPZ

From: D
Sent: vrijdag 13 september 2002 13:31
To: D PLV-DGPZ
Cc: D D BSG-PID
Subject: FW: Voorkopie kv over Irak (spoed-advies CAVV), 12.09.02

Importance: High

A) Irak / kamervraag

D

hierbij de voorkopie van kv Koenders over een spoed-advies van de CAVV over Irak. Wat DJZ/IR betreft zou voor het overnemen van het adviesverzoek pleiten dat BZ daarmee zelf de adviesaanvraag formuleert en dit kan enigszins afwijken van dat wat Koenders schrijft. we hebben de zaak dan wat meer in eigen hand. Ik begrijp dat DAM geen bezwaar heeft tegen een adviesaanvraag van M.

Als het antwoord van M negatief is kan Koenders eventueel aan de Kamer voorleggen een adviesaanvraag tot de CA te richten.

Ik merk op dat het punt van de ultimata een onderwerp is waar op zich nog niet veel over geschreven is en waar wij (mijn weten ook nog niet met de Kamer over hebben gecommuniceerd. Van de andere twee punten verwachten wij niet veel inzichten die afwijken van hetgeen in Nederlandse volkenrechtelijke kring reeds is gecommuniceerd.

Mijn collega D behandelt deze kwestie vandaag (omdat ik naar een cursus ben) en zal in de loop van de middag contact opnemen. Hij probeert ook contact op te nemen met de CAVV voorzitter D om te toetsen die tegenover een adviesaanvraag staat, en wat de mogelijkheden zijn voor een spoedadvies. Mocht je mij willen spreken dan is mijn mobiele nummer D

groet,

D

D

Legal Service
Netherlands Ministry of Foreign Affairs

-----Original Message-----

From: D
Sent: Thursday, 12 September 2002 7:03 PM
To: D
Cc: D
Subject: FW: Voorkopie kv over Irak (spoed-advies CAVV), 12.09.02

D

Alvast voor jou.

D

-----Original Message-----

From: BSG-PID
Sent: Thursday, 12 September 2002 3:42 PM
To: DJZ-IR: DAM
Cc: D D (D
Subject: Voorkopie kv over Irak (spoed-advies CAVV), 12.09.02

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum 16 September 2002
Kenmerk DJZ-IR 302
Blad 1/2
Bijlage(n)
Betreft Beantwoording vragen van het lid Koenders over het
vragen van een spoedadvies aan de CAVV over
eventuele militaire acties tegen Irak

Behandeld D
Telefoon D
Fax D
E-Mail D :@minbuza.nl

Zeer geachte Voorzitter,

Graag bied ik u hierbij de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door het lid Koenders over het vragen van een spoedadvies aan de Commissie Advies Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) over eventuele militaire acties tegen Irak. Deze vragen werden ingezonden op [12 september 2002] met kenmerk [*****].

1. Aan uw verzoek om de CAVV een spoedadvies te vragen over eventuele militaire acties tegen Irak heb ik gevolg gegeven. Daartoe heb ik vandaag de voorzitter van de CAVV schriftelijk verzocht een spoedadvies uit te brengen over de juridische aspecten van eventuele militaire acties tegen Irak in het licht van:

- (de reikwijdte van) de bestaande resoluties ten aanzien van Irak;
- de bestaande praktijk van de VN Veiligheidsraad met betrekking tot ultimata en het gebruik van geweld, onder andere met het oog op de formulering van eventuele nieuwe resoluties;
- (de reikwijdte van) het recht op zelfverdediging (artikel 51 VN Handvest), daaronder begrepen het concept van preventieve zelfverdediging.

2. Ik hoop met deze brief voldaan te hebben aan uw verzoek om uw vraag terstond te beantwoorden. Het advies van de CAVV zal ik, na ontvangst daarvan, overeenkomstig artikel 24 van de Kaderwet adviescolleges tezamen met mijn standpunt aan de beide kamers van de Staten-Generaal toezenden. [Vanwege de actuele waarde daarvan, heb ik de voorzitter van de CAVV verzocht het advies voor het einde van deze maand uit

te brengen [De voorzitter van de CAVV heeft toegezegd het advies voor het einde van deze maand uit te brengen].

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Mr. J.G. de Hoop Scheffer

Aan Prof. dr. K.C. Wellens
Voorzitter van de Commissie van advies inzake
volkenrechtelijke vraagstukken
Katholiek Universiteit Nijmegen
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Postbus 9049
6500 KK Nijmegen

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Datum 16 september 2002

Kenmerk DJZ/IR 303

Blad 1/1

Bijlage(n)

Betreft

C.c. Spoedadvies over militaire acties tegen Irak

Auteur D

Telefoon D

Fax D

E-mail D

@minbuza.nl

Gaarne verzoek ik de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken advies uit te brengen over de juridische aspecten van eventuele militaire acties tegen Irak in het licht van:

- (de reikwijdte van) de bestaande resoluties ten aanzien van Irak;
- de bestaande praktijk van de VN Veiligheidsraad met betrekking tot ultimata en het gebruik van geweld, onder andere met het oog op de formulering van eventuele nieuwe resoluties;
- (de reikwijdte van) het recht op zelfverdediging (artikel 51 VN Handvest), daaronder begrepen het concept van preventieve zelfverdediging.

Vanwege de actuele waarde van het uit te brengen advies, verzoek ik Uw Commissie deze aanvraag met voorrang in behandeling te nemen. Ik zou het zeer op prijs stellen het advies van Uw Commissie voor [het einde van deze maand] te mogen ontvangen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Mr. J.G. de Hoop Scheffer

Memorandum

S
(zieo)

ter informatie

Aan
Van
Via
C.c.
Afgestemd met
Betreft

21/4
DGPZ
S
DJZ, Mo AGPZ

Datum 14 april 2003
Kenmerk 982/03

not 70
13668

Ben het met de
advies van de
Van
Lees
21/4

Door tijdgebrek kom ik nu pas toe aan een formele reactie op memo DJZ/IR/2003/96 dd. 13 maart 2003 inzake Irak. In grote lijnen besproken wij overigens eerder dat advies op basis van een voorkopie. Gelet op mogelijke aandacht van het nageslacht voor deze kwestie, maar ook uit een oogpunt van professionele integriteit leg ik mijn overwegingen vast m.b.t. de rechtsgrond van militair optreden.

to 11/03/03

B

Het was mij uit een eerder stuk bekend dat DJZ het door de regering ingenomen standpunt niet ijzersterk vond. Dat DJZ als bedrijfsjurist deze waarschuwing zou willen herhalen, lijkt mij redelijk, maar de manier waarop dat hier gebeurt, lijkt mij onjuist!

to 8

B

Het is niet voor het eerst dat de regering in de zaak Irak het standpunt inneemt dat een expliciete VR-machtiging tot gebruik van geweld ("all necessary means") wenselijk, maar niet noodzakelijk is, indien Irak de ontwapeningsresoluties van de VR weigert uit te voeren. Uw voorgangers Kooijmans, Van Mierlo en Van Aartsen hebben resp. in 1993, 1998 en 1999 betoogd dat in principe de VR-resoluties vanaf 678 voldoende rechtsgrond boden voor militair optreden. Voorzover ik kan nagaan is dat standpunt destijds onderschreven door toenmalige JURA, zij het met de kanttekening dat deze redenering volkenrechtelijk "dun" was. Een advies dat daar nu van afwijkt, zou behoorlijk onderbouwd moeten zijn. Dit is i.c. niet het geval.

to 8

B

In dit kader is een uitstapje buiten de vraag naar de formele rechtsgrond interessant. De tot dusverre gevoerde discussie (wel of geen 2e VR-resolutie) heeft een sterk formalistisch gehalte.

70
H. D. K. 8

B

De politieke vraag is wat mij betreft dan ook of Nederland v.w.b. het MVW-probleem van Irak, maar ook v.w.b. de geloofwaardigheid van de VR t.a.v. de naleving van zijn besluiten, zich meer thuis voelt bij Frankrijk, Rusland en China of bij de VS en het VK. M.i. een betrekkelijk gemakkelijke keus.

70
8

136
5

B

De hele discussie komt daarmee terecht bij de "politieke legitimiteit". Is Irak een zodanig risico en zijn inspecties "sec" (d.w.z. bij uitblijven van inhoudelijke medewerking van Irak) een zodanig onbruikbaar middel voor ontwapening dat militair optreden gerechtvaardigd is. Ik meen van wel.

70
8

B

Opgesteld door

D

- Toestel

D

Memorandum

ter beslissing

Aan	M	Datum	25 februari 2003
Van	DAM	Kenmerk	
Via	DGPZ en S		
C.c.	R via DGIS		
Afgestemd met	DVF, DVM, DPZ, DIE en DVB		
Betreft	Opstelling Nederland inzake militair ingrijpen in Irak		

Aanleiding

De VS heeft bij de VR een ontwerp-resolutie ingediend die de deur opent voor militair ingrijpen in Irak, door gevolg te geven aan de aankondiging in VR-resolutie 1441 van "serious consequences" wanneer geconstateerd moet worden dat dit land in termen van VR-resolutie 1441 "in further material breach" is.

Gevraagd besluit

In te stemmen met de nadere bepaling van de Nederlandse positie, zoals weergegeven onder kern/samenvatting.

Kern/samenvatting

Nederland zal, uiteraard in het kader van een zelfstandige afweging,

- 1) zijn politieke steun voor een eventueel militair ingrijpen uitspreken in het geval dat daaraan een specifieke – onder Hoofdstuk VII van het VN Handvest aangenomen – mandaterende resolutie van de Veiligheidsraad ten gronde ligt;
- 2) zijn politieke steun voor een eventueel militair ingrijpen door een zogenaamde "coalition of the willing" uitspreken indien de door ons land met kracht gewenste mandaterende VR-resolutie niet tot stand komt, doordat één of meer permanent leden van de VR de wil van de meerderheid van de VR blokkeren door een tegenstem;
- 3) in het geval dat een mandaterende VR-resolutie ontbreekt, doordat daarvoor binnen de VR geen meerderheid kon worden gevonden, zijn eventuele steun aan een onder leiding van de VS voorgenomen militaire actie tegen Irak overwegen binnen het spanningsveld dat alsdan zal bestaan tussen enerzijds de eisen van de transatlantische verbondenheid en anderzijds de positionering van Nederland binnen het Europese integratieproces in de ruimste zin.

Zolang wat betreft de bovengenoemde gevallen geen duidelijkheid is ontstaan zal door ons land niet worden vooruitgelopen op zijn t.z.t. te kiezen opstelling, met name wat

De landen van de Europese Unie zijn eveneens ernstig verdeeld. Duitsland wil in geen enkel geval van militair ingrijpen weten. Frankrijk heeft zich in zoverre aan Duitse kant geschaard, dat het meent dat thans de tijd daarvoor nog niet gekomen is. De inspecties in Irak gaan goed en de inspecteurs dienen de tijd te krijgen – en eventueel extra middelen – om hun werk af te maken. Frankrijk verwerpt in feite de Brits-Amerikaanse visie op het Irakese probleem van de massavernietigingswapens, die stoelt op VR-resolutie 1441 en lijkt te bewegen in de richting van het instellen van een inspectieregime conform VR-resolutie 1284. De ironie wil dat Frankrijk voorstemde op VR-resolutie 1441 en zich onthield op VR-resolutie 1284. Evenals de Russische Federatie (en China). Deze drie landen leiden het verzet tegen een 'tweede resolutie', die volgens hen op dit moment "niet nodig is".

Een onzekere factor bij dit alles is de opstelling van de wapeninspecteurs zelf. Omineus voor de Brits-Amerikaanse benadering is dat zowel Blix als ElBaradei zich hebben uitgelaten in de zin van respectievelijk "tot juni", dan wel "nog vijf maanden" voor de inspecties. Het probleem is dat niemand gelooft dat de inspecties enige voortgang zouden maken zonder de inmiddels opgebouwde troepenmacht als stok achter de deur. Anderzijds is het moeilijk denkbaar dat die troepenmacht nog vijf maanden werkloos kan toezien. Dit laatste probleem werd in de Tweede Kamer bij herhaling aan de orde gesteld door PvdA woordvoerder Koenders, door Hoge Vertegenwoordiger Solana te citeren "dat de logistiek van de troepenopbouw niet moet gaan schuren met een weloverwogen besluit tot ingrijpen".

De PvdA heeft blijkgegeven van toenadering tot de opstelling van de regering, door kort voor de verkiezingen bij monde van partijleider Wouter Bos te indiceren dat het tegenhouden van een militair ingrijpen, wanneer dat onontkoombaar zou zijn geworden gezien de ontwikkelingen in Irak, door een veto "van één land, bijvoorbeeld China", niet aanvaardbaar zou zijn. Dit betekent dat een tweede resolutie ook voor de PvdA "politiek wenselijk, maar juridisch niet onontbeerlijk" is, de kern van de opstelling van de regering sinds het eerste Kamerdabat.

De PvdA heeft bij monde van woordvoerder Koenders zich evenwel herhaaldelijk aangesloten bij de Franse benadering in dit dossier. Zou haar opstelling ook gelden voor een veto van Frankrijk, in het gezelschap van de Russische Federatie en China?

De Franse opstelling lijkt cruciaal voor zowel de binnenlandspolitieke benadering van het probleem van de Irakese massavernietigingswapens als de Europese dimensie daarvan. Zowel Frankrijk als Duitsland stellen hun inhoudelijke verzet tegen de Amerikaanse visie meer en meer in het licht van bredere geo-politieke overwegingen. Dit betreft in hoofdzaak het vraagstuk van de huidige werelddordering en de plaats daarin van de VS, maar ziet ook op overwegingen van de relaties met de landen van het Midden-Oosten en de Moslimwereld. De Egyptische president Mubarak heeft inmiddels opgeroepen tot het houden van een Arabische top te Sharm El Sheik, op 1

maart as. die moet leiden tot een gemeenschappelijke Arabische positie gericht tegen militair ingrijpen in Irak.

Een en ander is relevant voor de Nederlandse opstelling. Los van de eigen inhoudelijke afweging van het probleem Irak zal onze opstelling gevolgen hebben voor onze betrekkingen met de Arabische wereld en vooral voor onze positionering binnen het Europese integratieproces.

Dat laatste is veel breder dan alleen het GVBV. Het is niet uit te sluiten dat Frankrijk en Duitsland uit de ervaringen met het Irakese dossier conclusies trekken over de aard van het Europese politieke project, als een soort spiegelbeeld van de VS houding van 'wie niet voor mij is, is tegen mij'. De betreuenswaardige uitlatingen van president Chirac aan het adres van kandidaatlanden zijn in dit licht omineus. De tegenstelling binnen de Europese Unie over Irak is tussen Frankrijk en Duitsland aan de ene kant en het VK aan de andere. Er hebben altijd zorgen bestaan dat de uitbreiding, waarvan het VK een enthousiast voorstander is en waarbij Frankrijk juist grote - overigens veelal onuitgesproken - zorgen heeft, kan - en volgens sommige lidstaten moet - leiden tot wat Bondskanselier Kohl destijds als een "geglorifiëerde vrijhandelszone" heeft betiteld. De Duitse minister van BZ, Joscha Fisher, die in het Irak-dossier de adem van het meest pacifistische deel van het Duitse electoraat in de nek voelt, is ook degene die indertijd de idee van een 'Kerneuropa' heeft geopperd.

De eigen inhoudelijke afweging van Nederland zal ook met bovengenoemde dimensies rekening moeten houden. Inhoudelijk zal vermoedelijk strikt op de merites van het Irakese probleem de overweging dat de dreiging die uitgaat van het huidige Irakese regime niet wel kan worden bezworen door een UNSCOM-achtig regime, à la de Franse insteek, moeten leiden tot de vaststelling dat sprake is van 'further material breach' in termen van VR-resolutie 1441 en militair ingrijpen onontkoombaar is.

Indien evenwel blijkt dat daarvoor - los van eventuele veto's - binnen de Veiligheidsraad geen meerderheid kan worden gevonden, dan zal de vraag over het uitspreken van politieke steun daarvoor en ad fortiori Nederlandse deelname, in het licht van het Arabische verzet en de Europese verdeeldheid alsmede de vraag van de centrale rol van de Veiligheidsraad onderwerp van een zeer moeilijke afweging zijn.

Hoewel juridisch overeind blijft dat voor militair ingrijpen een tweede resolutie niet nodig is, zal zowel vanuit binnenlandspolitiek oogpunt als gezien de externe dimensies en de mogelijke schade aan het VN-systeem, de politieke wenselijkheid van militair optreden - in die omstandigheden - nog extra zorgvuldig moeten worden geadstrueerd. De kern daarvoor is de vaststelling dat de dreiging die uitgaat van het regime van Saddam Hussein, bij thans gebleken uitblijven van een 'change of heart' slechts kan worden bezworen door militair ingrijpen.

Omdat op dit moment niet kan worden uitgesloten dat de eigen Nederlandse afweging zou kunnen leiden tot een besluit politieke steun aan militair ingrijpen te onthouden – mede gezien de binnenlandspolitieke verhoudingen – dient daarop niet te worden vooruitgelopen door het bespreken van eventuele Nederlandse deelname aan post-Saddam Hussein constructies.

Bijlagen

1.

Opgesteld door

D

- Toestel

D

NR 292

D

From: ^D
Sent: ⁿ Friday, March 14, 2003 3:07 PM
To:
Subject: ^D uit washington

van: Washington
aan: M, S, DGPZ strikt persoonlijk

A + B

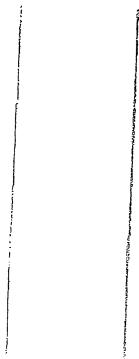
A + B

76

boek 6

Enfin, allemaal vanuit mijn persoonlijke overtuiging dat wij het ondanks alle irritatie over en bezwaar tegen de Amerikaanse aanpak, met de kern van de zaak eens zijn en er achteraf spijt van zouden kunnen hebben als wij niet de lijst voorkomen.

A + B

12.354

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BLNI091 / P8543
Datum/tijd verwerking : 28/03/02 - 18.54

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DMV DPV DVB OPCW DIE DVF DAM DJZ

DJE

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB KAI KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WAS WEN

@#/
~~BZ-Vertrouwelijk~~

Van Ambassade Berlijn

Aan DAM

C.c. MO-distributie

C.C. p.k. (dzz. verzorgd:) AK Bonn, CG's Dusseldorf, Frankfurt,
Hamburg, Munchen

Datum 28 maart 2002

Betreft Duitse visie op Palestijns-Israëlische conflict en Irak

Essentie

1. Duitse 'Dir. DAM' Trautwein acht gelijkgezindheid van de
'Drei-Gruppe' (DUI, NL en VK) van groot belang voor evenwichtig
MO-beleid van EU.

2. Sharon: (E

3. VS-beleid: (

4. Irak: Cheney er niet in geslaagd Arabische landen aan boord te
krijgen. Koerdische kwestie complicerende factor.

Bericht

4 + B

E

~~SECRET~~

Positie Sharon

E

VS-beleid

Irak

Cheney is er tijdens zijn reis niet in geslaagd steun van de Arabische landen te verwerven voor militaire acties tegen Irak, zoveel moge duidelijk zijn. Hij is met het besef teruggekomen dat een aanval op Irak in Arabische optiek nauwer verweven is met de noodzaak van een oplossing voor het Palestijns-Israëlische conflict dan de Amerikanen zich hadden voorgesteld.

Het belangrijkste bezoek, dat aan Ankara, bracht Cheney aan het eind van zijn reis. De Turken zijn immers onmisbaar in een eventuele aanval op Irak en hebben bovendien een stem in de 'Koerdische factor'. Immers, indien de Amerikanen de Iraakse Koerden als 'Noordelijke Alliantie' zouden willen inzetten, zullen de Koerden, met de dramatische ervaringen van 1990-1991 in het achterhoofd, een hoge prijs bedingen, mogelijk zelfs in de vorm van een Koerdische staat. Dergelijke eisen zullen ook hun uitwerking op de (Koerden in de) omringende landen hebben.

A + B

A + B

A + B

A + B

A + B

A

D

A + B

A + B.

... een bodden, naar telkens niet in open raad worden besamwoord, tenzij aan bodden de Clachtlijnen wordt volgeat. Geis. A. 1911, 116.
... schrijft ten van addresse tamenly moede in St. Luit. voor. Het Bureau bericht tenverker worden verwaard.
... ver de inhoud van de bericht en den co. may Nijmer onderubriceand telex is stroom. teld
... dienst. Met de codeber berichten, die een ver. of worden opgevoerd aan.

[REDACTED]

[REDACTED]

A + B

Vervolgens moet duidelijk gemaakt worden dat Irak nog steeds actief streeft naar de verwerving van massavernietigingswapens (MVW). Het ECO bereidt een informatiepakket voor, analoog aan het regeringsdocument van vorig jaar betreffende de schuld van Osama bin-Laden en al-Qaida. Het probleem is de bewijsvoering. Het VK veronderstelt weliswaar dat Irak nog steeds MVW nastreeft, maar heeft geen eigen inlichtingen ("intelligence") over concrete activiteiten.

[REDACTED]

A + B

D

met 13 kanten +
voldaan (zie klomp (in)en)
vragen met 1336
erden geconsolideerd
aan bestaande richte...
keat worden verduidelijkt
ceerd (zie lijst) te stellen, te
gebruikt worden
de Bureau van de
mes. Niet ingevuld
opgehoort van

Ministerie van Buitenlandse Zaken

nr. 356

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI072 / P6899
Datum/tijd verwerking : 13/03/02 - 17.58

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

CS M R T S ELVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
BSG DVL DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF TFICC DAM DAO DWM IOB

S:WAS

@#/
~~...~~

Van Londen

Aan DPZ, DAM, DAO en DVB

C.c. Washington

Datum 13 maart 2002

Betreft Bezoek Cheney aan Londen/FCO-briefing

1. Het VK waardeert de rondreis van vice-president Cheney, in
samenhang met de rede van president Bush van 11 maart, als een
uiting van Amerikaans streven de coalitie tegen het terrorisme te
schragen, aldus **D** (hoofd North America Department, FCO), heden
tijdens een briefing aan EU-ambassadeurs.

Tijdens Cheney's bezoek aan Londen op 11 maart zijn de voor de hand
liggende onderwerpen aan de orde geweest. Briefer moest echter een
van de meest actuele thema's overslaan: Irak.
Volgens hem was dit alleen besproken tijdens een bilateraal gesprek
tussen Blair en Cheney en waren slechts zeer weinigen over de inhoud
daarvan geïnformeerd. (Navraag op FCO leerde dat zelfs Straw er
niet bij was geweest.)

Bij de overige programma-onderdelen was **D** trouwens ook niet
present geweest: zijn briefing bestond vrijwel geheel uit het
weergeven van een schriftelijk verslag. (De oorspronkelijk
aangekondigde briefer, DGPZ **D**, had afgezegd.)

2. Tijdens de lunch met Blair, Straw en Blair's adviseurs Manning,
Powell en Campbell kwamen aan de orde:

A f g h a n i s t a n :

E

Pakistan:

[Redacted]

E

MOV P:

E

Relatie N A V O ? R u s l a n d:

[Redacted]

E

I r a n:

[Redacted]

E

3.

E

E

B+D

G

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI077 / P6546
Datum/tijd verwerking : 09/03/02 - 07.55

357

Dic	
Visie	
Ag. no.	
Dossier	

CS M R T S ELVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS BSG DVL DMV DPV DVB OPCW DIE DVF TEICC DAM DWH DJZ IOB

DJE

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAI KIE
KHA
KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH TEL
TRI TUN WEN

@#/
~~DE VERBODEN TOEGANG~~

Van Ambassade Washington

Aan DGPZ, DAM

C.c. MO-distributie, DVB, DWH

Datum 8 maart 2002

Betreft VS/Irak

Essentie

De "axis of evil" speech heeft in het denken van de Administratie over Irak de knop omgezet van "reactief" naar "preventief" handelen. Scenario's voor "regime change" zijn in ontwikkeling, maar niet rijp voor besluitvorming. Vooral nog wordt het multilaterale spoor gevolgd (sancties en wapeninspecteurs), maar indien dit onvoldoende garanties biedt voor het beheersen van de Iraakse dreiging, lijkt deze Administratie meer dan haar voorgangers bereid te zijn desnoods alleen en desnoods met militaire middelen = Saddam Hussein's regime tot een eind te brengen.

Bericht

Evenals in december, toen President Bush een stevige waarschuwing uitdeelde aan Irak, heeft ook de "axis-of-evil" speech (zoals de State of the Union inmiddels wordt aangeduid) in de afgelopen maand opnieuw geleid tot veel speculatie over een op-handen-zijnd militair offensief tegen het regime van Saddam Hussein. In het navolgende wordt aangegeven hoe binnen de Administratie thans aan verschillende "Irak-scenario's" wordt gewerkt en welke factoren waarschijnlijk van belang zullen zijn bij de uiteindelijke besluitvorming.

1. De grote lijnen:

Nu het eerste stof over de "axis of evil" wat neergedaald is, begint een aantal lijnen duidelijk te worden:

- de State of the Union heeft, in de woorden van Secretary Powell, "cleared everybody's sinuses" in zoverre de indruk mocht zijn ontstaan dat de VS-zorgen over de drie genoemde landen waren verslapt;
- aan de reeds bestaande zorgen over de drie in de State of the Union genoemde landen - Noord-Korea, Iran en Irak - is sinds 11 september een nieuw element toegevoegd: de vrees dat deze reeds lang als "state sponsors of terrorism" aangeduide regimes, massavernietigingswapen (WMD) in handen geven van terroristische groeperingen;
- er is niettemin continuïteit van beleid: met Noord-Korea en Iran wordt in beginsel volgens de oude formule (isolatie, met hints naar een enkele opening) verder gewerkt; ten aanzien van Irak blijven alle opties, waaronder de militaire, nog open;
- de nexus "terrorisme-WMD" wordt het sterkst benadrukt ten aanzien van Irak, ingegeven door de bewezen (her)opbouw van een NBC-arsenaal en versterkt door Irak's "track record" op het gebied van inzet van WMD en de hardvochtige Iraakse reactie op de aanslagen van 11 september;
- er bestaat h.t.s. een rotsvaste overtuiging dat de Iraakse bevolking, de regio en de internationale gemeenschap beter af zouden zijn zonder het regime van Saddam Hussein; de noodzaak tot "regime change" - reeds lang een constante in het beleid van de VS - heeft echter vanwege de in het vorige punt genoemde nexus, in het geheel aan opties een sterkere nadruk en meer weerklank gekregen;
- binnen de Administratie is men er nog niet uit hoe deze "regime change" tot stand kan worden gebracht: de opties variëren van (het stimuleren van) een door Iraakse (oppositie)elementen georchestreerde omverwerping van het regime, tot een door de VS met luchtaanvallen en grote aantallen grondtroepen bewerkstelligde uitschakeling van het regime; naar het zich laat aanzien heeft geen van de scenario's tot nu toe "the upper hand";
- het zgn. "interagency" proces (overleg tussen verschillende geledingen van de Administratie) hierover is wel op gang gekomen, maar het is te vroeg om nu reeds een voorspelling te doen over (de richting van) het uiteindelijke resultaat;
- vooralsnog is de VS geëncouraged aan een multilaterale benadering, d.w.z. een verfijnd sanctieregime dat "dual-use" goederen buiten het bereik van Irak moet houden en onvoorwaardelijke en onbelemmerde toegang van VN-wapeninspecteurs;
- indien de multilaterale benadering onvolkomen is - d.w.z. geen beslissend einde maakt aan Irak's WMD-dreiging - of Irak in Amerikaanse visie een te grote bedreiging gaat vormen voor de eigen nationale belangen, de regio of het streven af te rekenen met het mondiale terrorisme, worden andere middelen niet uitgesloten;
- de VS doet dat bij voorkeur met zo veel mogelijk internationale steun, maar in de woorden van Powell: "Regime change is something the United States might have to do alone.";
- gezien de inmiddels zo openlijk en krachtig beleden aversie van het Iraakse regime, is het volgens vele commentatoren in ieder geval politiek moeilijk voorstelbaar dat Bush jr. zijn presidentiële termijn zal afsluiten zonder een poging te hebben ondernomen om met (de dreiging van) dat regime af te rekenen.

2. Verschuivingen

In vergelijking met dzz. analyse na de uitspraken van de President in december (ref. O 438 a.p.) zijn er aldus enkele markante verschuivingen waar te nemen.

In de eerste plaats heeft in het denken het argument van de "smoking gun" (directe link tussen 11 september-aanslagen of anthraxbrieven enerzijds en Irak anderzijds) plaatsgemaakt voor het argument van de "loaded gun" (Irak vormt zonder meer een terroristische - bedreiging). Derhalve denkt men niet meer in reactieve, maar in preventieve termen.

In de tweede plaats wordt inmiddels erkend dat het interagency proces in gang is gezet. De belangrijkste spelers hierin zijn: Pentagon (daarbinnen te onderscheiden het Office of the Secretary of Defense (OSD) en de Joint Chiefs of Staff (JCS)), State, NSC, Vice-Presidents Office en CIA. In een deze week in The New Yorker verschenen analyse onder de titel "The debate within", zet Seymour Hersch extensief en naar het zich laat aanzien redelijk adequaat uiteen hoe de diverse geledingen binnen de Administratie elkaar in de haren zitten over de vraag "How to topple Saddam?" (artikel per fax aan DAM/GO).

In de derde plaats lijkt het argument van het instandhouden van de internationale anti-terrorisme coalitie, nu de "war on terror" enige maanden op gang is, een minder prominente plaats in het denken over de aanpak van Irak in te nemen. Ofschoon noch de strijd in Afghanistan, noch de bredere anti-terrorisme-campagne voltooid zijn, zijn de samenwerkingsstructuren hiervoor inmiddels redelijk uitgekristalliseerd en derhalve niet meer zo fragiel. Een andere vraag is of de VS noodzaak ziet een internationale coalitie op te bouwen alvorens Irak aan te pakken (zie hieronder 4.).

3. De vraagstukken

Nu de VS zover is dat het in elk geval als theoretische exercitie studeert op het afmaken van de klus van 1991, is de grote vraag die de Administratie plaagt "how to finish the job?". Los van alle scenario's die mogelijk zijn - ik verwijs daarvoor gaarne naar eerdere berichtgeving (w.o. O 438 a.p.) en het eerdergenoemde artikel van Seymour Hersch - is een aantal aspecten van belang: kan de VS het militair-technisch aan?; wat of wie komt er voor Saddam in de plaats?; wat te doen met Israel?; hoe zit het met de timing?

a. Militair-technisch

Wat de militaire optie voor "regime change" betreft, heeft de nogal essentiële kwestie van de noodzaak voor aanvulling van de wapenvoorraden - waaruit door de Afghanistan-operatie behoorlijk is geput - veel aandacht gekregen. Ofschoon zowel Secretary of Defense Rumsfeld, als Chairman of the JCS, Myers, duidelijk hebben gemaakt dat de VS in staat zou zijn elke militaire opdracht van de President uit te voeren, werd niet verheeld dat inderdaad een behoorlijk gat is geslagen in het benodigde materieel en dat dit wel enige tijd kan duren voordat dit op het benodigde niveau is aangevuld. Belangrijker wellicht is de vraag naar de invloed die het verdere verloop van de militaire operatie in Afghanistan zal hebben op bijvoorbeeld het vermogen van de Amerikaanse strijdkrachten een tweede, ongetwijfeld

gecompliceerd, front te openen. Daarnaast is het nog onduidelijk hoe de overige, zij het vooralsnog beperkte, Amerikaanse militaire betrokkenheid in bijvoorbeeld de Filipijnen, Georgië en Jemen, zich zal ontwikkelen.

b. Wat na Saddam?

Aan scenario's voor de toekomst van Irak post-Saddam wordt op State door een aantal mensen gewerkt. Daarbij gaat men er van uit dat het doel van "regime change" is om uitsluitend Saddam en zijn "inner circle" uit te schakelen. Er is op State tevens een conferentie in voorbereiding waarbij een zo breed mogelijk scala aan Iraakse oppositiegroeperingen en NGO's betrokken zal worden om te spreken over de toekomst van Irak. De VS realiseert zich zeer wel dat het, indien over de toekomst van Irak onvoldoende wordt nagedacht, wel eens van de regen in de drup zou kunnen geraken. Het verzekeren van een gecontinueerde olie-productie en van controle op/een gecontroleerde vernietiging van massavernietigingswapens staat aan de top van het verlanglijstje. Maar ook met het oog op toekomstige regionale steun voor de VS, kan het zich een instabiel Irak niet permitteren.

c. Israel

Een ander vraagstuk dat ter tafel ligt in de overweging van de militaire optie voor regime change is de rol en het lot van Israel. Aangenomen wordt dat Israel niet bereid zal zijn dezelfde neutrale houding aan te nemen als in de Golfoorlog. De VS zal er veel aan gelegen zijn Israel buiten de strijd te houden en zal derhalve voldoende veiligheidsgaranties moeten bieden. Israel heeft in elk geval van de VS om voldoende waarschuwingstijd gevraagd, zodat het eigen maatregelen kan treffen.

d. Timing

Ten slotte is er nog de kwestie van het bepalen van het juiste moment, waarbij binnenlandspolitieke overwegingen een grote rol spelen. In november zijn de zgn. "mid-term" verkiezingen en de regering Bush hoopt uiteraard de Senaat op de Democraten te heroveren. Volgens sommigen pleit dit voor de start van een operatie niet lang voor de verkiezingen - een President in oorlog kan men niet afvallen -; anderen menen dat dat gezien het onzekere verloop van een operatie Irak politiek riskant is en dat het derhalve of reeds deze zomer, of pas na de verkiezingen zou moeten gebeuren.

4. Internationale coalitie/internationale goedkeuring

a. Internationale steun

Als gezegd is de VS desnoods bereid "to do it alone" (zie uitspraak Powell). Dit neemt niet weg, dat alle internationale steun welkom is. Nu de Britten echter "on the record" zijn over hun steun aan de VS-lijn (zie onder meer artikel Jack Straw in The Times) en volgens zegsman op State ook van Turkije wordt verwacht dat het bij een militaire operatie tegen Irak behulpzaam zal zijn, bestaat dzz. de indruk dat de noodzaak van een werkelijk brede internationale coalitie voor de VS niet een doorslaggevende factor zal zijn. Die zaak zou natuurlijk anders kunnen komen te liggen, als de huidige discussie in het VK (met vermeende verdeeldheid in het Labour-kamp) zou leiden tot een terugtrekkende beweging in de Britse steun. Het is de vraag of Secretary Powell zijn uitspraak dat de VS het desnoods alleen

zou willen opknappen, ook werkelijk gestand zal doen als de VS de steun van de belangrijkste coalitiegeenoot van 1991 zou ontberen.

b. De regio

Vice-President Cheney zal in de komende tien dagen bij de landen in de regio uiteraard navraag doen naar de condities waaronder een operatie tegen Irak door hen gesteund of gedoogd zou worden. Zegsman op State noemde reeds drie signalen die vanuit de regio werden gehoord: doe het "quick and clean"; maak het af; inclusief nieuw leiderschap; doe wat aan het MOVP. Met dat laatste lijkt inmiddels, met het terugzenden van Gen. Zinni naar de regio, een nieuw begin te zijn gemaakt. Nog zal moeten blijken of dat voldoende soelaas biedt voor de Arabische leiders om eventuele gedoogsteun aan een actie tegen Irak aan de eigen achterban te verkopen.

c. De VN

Of de VS het uiteindelijk nodig zal vinden om voor een eventuele operatie tegen Irak toestemming van de Veiligheidsraad te vragen, kon op State nog niet beantwoord worden. Zegsman meende dat de Amerikaanse juridisch adviseurs waarschijnlijk op basis van de bestaande resoluties een "case" zouden kunnen opbouwen en verwees naar resolutie 687 waarin bewoordingen als "all necessary means to restore peace" waren opgenomen. Daarnaast is er de kwestie van de toelating van de wapeninspecteurs. Zoals ook PV New York reeds duidelijk heeft gemaakt (Van den Berg 128) valt daarover wat de VS betreft niet te marchanderen. Dat dit in Washington zeer scherp ligt, blijkt uit de eerder gerapporteerde uitspraken van Secretary Rumsfeld, waarin hij een duidelijke scepsis aan de dag legde over de effectiviteit van hernieuwde wapeninspecties. Degenen binnen de Administratie die het multilaterale spoor nog met overtuiging bewandelen, staan dan ook met hun rug tegen de muur en derhalve zal de VS niet akkoord gaan met enige afzwakking van de voorwaarden voor toegang en inspecties. In die zin is het van belang hoe de recente opening van Bagdad richting de VN zich verder zal ontfouwen.

5. Wat valt te verwachten?

Het moge duidelijk zijn, dat niemand in Washington zich op dit moment aan een voorspelling waagt over de afloop van het interagency-proces. Duidelijk is dat de VS op dit moment de kaart van de verfijning van het sanctieregime en van de toelating van wapeninspecteurs speelt, waarbij de groeiende vastberadenheid de Iraakse dreiging te elimineren als het spook achter de deur fungeert. Binnen de Administratie bestaan nog steeds stromingen die de "zachte" benadering prefereren: het herbouwen van consensus en solidariteit in de VN/VR over sancties (na goedkeuring van de Goods Review List, zouden nieuwe maatregelen denkbaar zijn); een onvoorwaardelijke en onbeperkte toegang voor wapeninspecteurs; en een zachthandige "regime change" (via covert operations). Het is ook deze stroming evenwel duidelijk dat onvolkomenheid van dit spoor door andere delen binnen de Administratie niet eindeloos meer wordt getolereerd.

Het officiële standpunt van de Administratie blijft voorshands dat de President nog geen verzoek tot besluit is voorgelegd en dat alle opties derhalve nog open staan.

B+D

nr. 358

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : BREU060 / H14990
Datum/tijd verwerking : 15/03/02 - 19.31
Minuut geparafeerd door : *[Handwritten Signature]* (DIE/EX + DMV/MR AKK.)

Redactie : DAM

GS M R T S PLVS PS LGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS BSG DVL DMV DVB OPCW DIE DVF TFICC DAM DWM DJZ

DJE

@#/
~~_____~~

van : dam
aan : brussel pv eu

cc.: abu dhabi, algiers, amman, ankara, athene, beiroet, berlijn, brussel amb, brussel pv navo, damascus, dublin, geneve pv, helsinki, heilige stoel rome, istanboel, kabul, kairo, kiev, khartoum, kopenhagen, koeweit, lissabon, londen, luxemburg, madrid, moskou, muscat, new york pv, ottawa, parijs amb, rabat, ramallah, riyadh, rome, sanaa, stockholm, teheran, tel aviv, tripoli, tunis, washington, wenen amb.

cc.p.k.: djedah

Datum 15 maart 2002

Betreft COMEM van 18 maart 2002- instructie

Ref Coreu SEC/0507/02 (agenda) alsmede Bot 193 (verslag RWG MO/Golf van 4 maart jl.)

IRAN

E

E

EU-Iran betrekkingen: algemene evaluatie

E

Mensenrechten

E

E

Irak

internationale situatie

Delegatie dient zich bij eventuele interventie in de discussie te oriënteren op onderstaande (voor bezoek M aan Washington voorbereide) spreekpunten:

NL aims at the dismantlement of Iraq's weapons of mass destruction through the rapid and unconditional return of UN inspectors. This should preferably be done through peaceful means. NL sees US statements that do not exclude the option of military action as useful to put pressure on Iraq to comply with the relevant UNSC resolutions.

NL welcomes the dialogue started between the UN and Iraq but insists that no concession should be made on the modalities of the return of the weapons inspectors.

NL welcomes last developments around the sanctions regime and hopes US and Russia will come to agreement on the Goods Review List.

Achtergrond

De onderhandelingen in de Veiligheidsraad omtrent Irak en het sanctieregime, die tot nog toe de essentie van het beleid t.o.v. Irak vormden, staan sinds 11/09 en de strijd tegen het terrorisme in het teken van een mogelijke VS tegen het Irakese regime. Sinds de State of the Union staat Irak, beschouwd als proliferatierisico door zijn streven naar MVW, op de lijst van landen die behoren tot de "As van het kwaad". Desnoods, zo stelde president Bush, zullen alle mogelijke middelen, waaronder volgens minister van Defensie Rumsfeld ook militaire interventie, worden gebruikt. Op dit moment is er echter nog geen definitief besluit genomen.

Zowel de VS als de EU (en Nederland) streven in eerste instantie naar een vreedzame oplossing middels de terugkeer van wapeninspecteurs in Irak.

KSA

E

GCC

E

celer '60 +++

~~DZ VERBODEN TOEGANG~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI094 / P7449
Datum/tijd verwerking : 19/03/02 - 06.26

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS BSG DVL DCO DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF TFICC DAM DAO DWH DZO
DJZ

BAR TALLINN TBLISI VILNIUS

S:CFM ADRES

@#/
~~DZ Vertrouwelijk~~

I M M E D I A T E

Van Ambassade Washington

Aan DWH

C.c. DGPZ, DVB, DAM, DWH, DZO, DAO, DIE, DVF, MinAZ/KMP,
Mindef/DAB, MO-distributie, EU-distributie,

Datum 18 maart 2002

Betreft Mijn gesprek met Secretary Powell

Van M

In 45 minuten dierend onderhoud sprak ik hedenmiddag met Secretary of State, Colin Powell, over het Midden-Oosten (met name MOVP), de betrekkingen EU-VS, Macedonie en ISAF.

Bericht

1. Midden-Oosten

E

~~DZ VERBODEN TOEGANG~~
WASI094 blz 1 van 1

E

- Monitoring

E

- Arabische Top/Syrie

E

- Irak

~~SECRET~~

17
17

Sprekend over Irak onderstreepte ik het belang van zorgvuldige consultatie met bondgenoten, indien de VS op zeker moment zou besluiten Irak aan te pakken. Vooral nog zou in elk geval de druk op Irak opgevoerd moeten worden om de rekening in te lossen van VR-res. 1284 en wapeninspecteurs toe te laten. In zijn reactie herhaalde de Secretary de bekende positie: de President heeft op dit moment geen plannen op zijn bureau ter fiattering; alle opties blijven open. De VS onderkende het belang van consultatie met bondgenoten en was zich ook buitengewoon bewust van de gevoeligheden in de regio - de reis van Vice-President Cheney toonde dat aan -, in het bijzonder zolang er geen Israelisch-Palestijnse regeling was.

23
7

- Iran

E

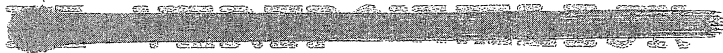
2. EU-VS

E

3 Macedonie

E

~~SECRET~~

4. ISAF

E

B + D

Ministerie van Buitenlandse Zaken

nr 360

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI095 / P7686
Datum/tijd verwerking : 20/03/02 - 18.09

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS BSG DVL DVB TFOVSE OPCW DIE DWH DJZ IOB

BAR TALLINN TELISI VILNIUS

S: CFM. ADRES

@#/
~~EE-Vertrouwelijk~~

Van Amb. Washington

Aan DWH

C.c. DGPZ, DVB, EU-distr., NAVO-distr.

Datum 19 maart 2002

Betreft Bezoek Washington / Gesprek Under Secretary Grossman

Van M:

Met Marc Grossman, Under Secretary of State for Political Affairs,
sprak ik hedenmiddag over ontwikkelingen in de EU/VS betrekkingen,
inclusief de aanstaande NAVO uitbreiding.

Bericht

E

E

1

18 Met het oog op de te verwachten ontwikkelingen met betrekking tot
16/7 Irak bepleitte ik voorts de instelling van een semi-permanente
overlegstructuur tussen de VS, HV Solana en SG Robertson.

A + B

E

B + D

nr. 361

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI100 / P7799
Datum/tijd verwerking : 21/03/02 - 15.56

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

CS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRG PLVDGRC DGES
DGIS BSG DVL DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVE TFICG DAM DWM DZO DWH
IOB

EZBEB BAR DJE TALLINN TELISI VILNIUS

S: CFM ADRES

@#/
~~DE Voorzitterlijk~~

Van Washington

Aan DWH

C.c. DGPZ, DPZ, DVB, DAM, EU-distr., NAVO-distr., MO-distr.

C.C. p.k.

Datum 20 maart 2002

Betreft Bezoek Washington: Gesprek Dep.NSA Hadley

Van M

Aan mijn gesprek met Dep.National Security Advisor Steve Hadley zij het volgende ontleend:

Transatlantische relaties

E

A+B

Irak

Ook Hadley verzekerde mij dat er geen concrete plannen lagen t.a.v. Irak. Wel liet hij geen twijfel bestaan over de intentie van President Bush om Saddam Hoessein aan te pakken.

7 maart '97

A+B

Hadley vroeg zich af of met het weer toelaten van wapeninspecteurs het probleem van de MVW echt kon worden aangepakt. Saddam had alle tijd gehad om zijn MVW nog beter te verbergen.

A+B

Midden-Oosten

E

Balkan/Macedonie

E

Praag

E

E.

B + D

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : BREU101 / H15936
Datum/tijd verwerking : 03/05/02 - 19.09
Minuut gearafeerd door : **YXD** (DMV/MR AKK)
Redactie : DAM/GO

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
IOB

DJE DUBAI

@#/
~~DE Vertrouwelijk~~

Van DAM
Aan PV EU

cc.: abu dhabi, algiers, amman, ankara, athene, beiroet, berlijn,
brussel amb, brussel pv navo, damascus, dublin, geneve pv, helsinki,
heilige stoel rome, istanboel, kabul, kairo, kiev, khartoum,
kopenhagen, koeweit, lissabon, londen, luxemburg, madrid, moskou,
muscat, new york pv, ottawa, parijs amb, rabat, ramallah, riyadh,
rome, sanaa, stockholm, teheran, tel aviv, tripoli, tunis,
washington, wenen amb.

cc.p.k.: djeddah, dubai

Datum 3 mei 2002

Betreft COMEM van 6 mei 2002-05-03 - instructie Ref. Coreu
/SEC/0980/02 (agenda)

Iran

E.

E

betrekkingen EU ? Iran : mogelijke conclusies AR

E

Irak : Internationale situatie

Delegatie dient zich bij eventuele interventie in de discussie te oriënteren op onderstaande (voor bezoek M aan Washington voorbereide) spreekpunten:

NL aims at the dismantlement of Iraq's weapons of mass destruction through the rapid and unconditional return of UN inspectors.

This should preferably be done through peaceful means.

NL sees US statements that do not exclude the option of military action as useful to put pressure on Iraq to comply with the relevant UNSC resolutions.

NL welcomes the dialogue started between the UN and Iraq but insists that no concession should be made on the modalities of the return of the weapons inspectors.

NL welcomes last developments around the sanctions regime and hopes US and Russia will come to agreement on the Goods Review List.

Achtergrond

De onderhandelingen in de Veiligheidsraad omtrent Irak en het sanctieregime, die tot nog toe de essentie van het beleid t.o.v. Irak vormden, staan sinds 11/09 en de strijd tegen het terrorisme in het teken van een mogelijke VS interventie tegen het Irakese regime

('regime change'). Sinds de State of the Union rede staat Irak, beschouwd als proliferatierisico door zijn streven naar MVW, op de lijst van landen die behoren tot de "As van het kwaad". Desnoods, zo stelde president Bush, zullen alle mogelijke middelen, waaronder volgens minister van Defensie Rumsfeld ook militaire interventie, worden gebruikt. Op dit moment is er echter nog geen definitief besluit genomen.

nov 21
sept 7

Zowel de VS als de EU (en Nederland) streven in eerste instantie naar een vreedzame oplossing middels de terugkeer van wapeninspecteurs in Irak. Regime change staat niet op de Nederlandse agenda.

OIC

E

Diversen

Iran: mensenrechten

E

KSA

E

E

- demarche HOM inzake doodstraf

E

✓

B + D

✓

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI107 / P10299
Datum/tijd verwerking : 18/04/02 - 19.40

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 363

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG DVL DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DWH IOB

S: CFM. ADRES

@#/
~~BE Vertrouwelijk~~

Van Londen

Aan DAM, DVB en DPZ

C.c. Amman, Beijing, Moskou, Parijs en Washington; PVVN New York

Datum 18 april 2002

Betreft Irak/Britse visie

Samenvatting

Het VK verwacht op korte termijn geen militaire actie tegen Irak. De VS zou nog op het VN-spoor zitten, d.w.z. eerst proberen de toelating van de wapeninspecteurs tot Irak te bewerkstelligen. Londen verwacht niet dat Rusland zal toestaan dat de Veiligheidsraad een evt. aanval zal mandateren. "regime change" is formeel geen beleid van het VK, maar de Britse regering lijkt wel in Amerikaanse richting op te schuiven. Er is nog geen geloofwaardige kandidaat voor de vervanging van Saddam Hoessein aan de horizon.

Bericht

1. i

A+B

A+B

A+B

2.

A+B

3. Volgens Ricketts was "regime change" geen "formal policy" van de Britse regering. Wat Blair en Straw de afgelopen weken bij verschillende gelegenheden gezegd hadden, was dat de wereld een stuk veiliger zou zijn zonder Saddam Hoessein. Als men er niet in zou slagen hem tot medewerking te bewegen op het gebied van massavernietigings-wapens, zouden militaire operaties mogelijk zijn; wellicht met "regime change" tot gevolg.

A+B

4.

A+B

A + B.

B + D

① Irak

Memorandum

Van DAM/GO

Aan HMA Washington

C.c. Plv DGPZ, DGPZ, HMA Ankara, HMA Amman, HMA Damascus, HMA Teheran, DVB/VD ^D, DVB/NN ^D, BSG/PL ^D, DWH/NM ^D, DPZ ^D, DPV/AM ^D, Lie), DVF/PJ (^D, ^{D/I}), DJZ/IR ^D, DVM/HH ^D

Datum 6 juni 2002

Kenmerk DAM-291/02

Betreft Briefing van ^D (State Dpt) over Amerikaans Irak-beleid dd. 28/05/2002

m 366

vol 24
fol 7

Op 28 mei jl. gaf Deputy-Director van het Midden-Oosten department van State ^D een interne briefing over de Amerikaanse opstelling t.o.v. Irak voor BZ medewerkers betrokken bij het Irak-dossier. Na een korte inleiding beantwoorde ^D de vragen van BZ medewerkers. In zijn inleiding stelde ^D dat de VS een twee sporen beleid volgt m.b.t. Irak. Enerzijds volgt het de diplomatieke weg via multilaterale kanalen. Anderzijds onderzoekt het de mogelijkheden om een "regime change" teweeg te brengen.

^D legde de nadruk op het voorbereiden van een "post-Saddam era". Hij stelde dat er nog geen besluit is gevallen over wel of niet Irak aanvallen maar dat VS hoe dan ook het "probleem Irak" zullen regelen.

Bericht

A + B

A + B .

Opgesteld door

D

Toestel

D

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI236 / P19304
Datum/tijd verwerking : 27/07/02 - 08.19

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m 367

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ IOB

DJE DUBAI

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB
KAI KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WEN DEF:DAB MP KAB.KON

@#/
~~DF Vertrouwelijk~~

Van Ambassade Washington

Aan M, DGPZ, DAM

C.c. DPZ, DWH, DVB, DVF, AZ/KMP, Def/DAB, MO-distributie

Datum 26 juli 2002

Betreft VS/Irak/Regime change

Essentie

VS acht voortzetting VN-Irak dialoog, na mislukking in Wenen, niet meer opportuun en zelfs contraproductief. Ontwapening van Irak lijkt alleen mogelijk door middel van regime change. Parameters daarvan, i.c. het hoe en wanneer, nog immer niet op het niveau van de President. VS zal na augustus, zowel binnenslands als extern, de consultatie- en public diplomacy inspanningen opvoeren.

Bericht

Op 17 dezer werd, door medewerkers DAM/GO en HMA Washington, in een reeks gesprekken bij State en NSC de temperatuur opgenomen over het huidige denken binnen de Administratie inzake Irak na de mislukte besprekingen tussen de VN en Irak in Wenen op 4-5 juli jl. Het politieke deel van het Irak-dossier kwam vooral aan de orde in de gesprekken met ^D (State, plv.Dir. Northern Gulf Affairs) en Ben Miller (NSC, Directeur Irak). Aan deze gesprekken kan het volgende worden ontleend. In separaat verslag zal worden ingegaan op de Amerikaanse activiteiten m.b.t. de Iraakse oppositie.

a. Wapeninspecties

De mislukte besprekingen tussen de VN en Irak in Wenen, hadden, zo maakten beide gesprekspartners duidelijk, bij de VS een knop omgezet.

A + B

b. Regime change

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Niet verrassend bevestigden beide gesprekspartners nogmaals dat er tot op het hoogste niveau binnen het National Security team van de President consensus over bestond, dat de wereld beter af zou zijn zonder het regime van Saddam Hoessein. In het licht van de teleurstellende gang van zaken in de VN poneerde Miller de veelbetekenende stelling dat ontwapening in Irak uitsluitend via een regime change bewerkstelligd zou kunnen worden. De President zelf had "strong views on what needs to happen". De discussie betrof dan ook het "hoe" en "wanneer". Benadrukt werd echter dat er thans geen definitieve plannen klaarliggen ("no set plan, no timing, no recommendation from agencies"). Dat er aan "contingency planning" werd gedaan zou niemand verbazen.

Op dzz. vraag wat een Iraakse instemming met wapeninspecties voor het VS-beleid zou betekenen,

A + B

Op dzz. stelling dat de internationale gemeenschap in elk geval een adequate internationaal juridische basis voor een mogelijk militair ingrijpen in Irak nodig zal achten,

A + B

c. Consultaties/Public Diplomacy

A + B

A + B.

Commentaar

Zowel uit deze gesprekken, maar ook uit bij u bekende rapportages van deze en andere posten over het bezoek van de Franse Minister De Villepin en de Poolse President Kwasniewski, spreekt een grote vastberadenheid over de koers die de Administratie ten aanzien van Irak wil volgen. Containment acht men, gezien de aard van de Iraakse leider en capaciteiten waarover hij beschikt of mogelijk in de nabije toekomst zal beschikken, geen optie meer. De consultaties tussen VN en Irak beoordeelt men als "window dressing" en de Administratie wil voorkomen dat de bal bij de internationale gemeenschap wordt gelegd (vglk. ook Van den Berg 380, inzake gesprek

Blix). De duimschroeven worden dus aangedraaid.

Tegelijkertijd is de Administratie zich bewust van steeds kritische stemmen in binnen- en buitenland over het gebrek aan informatieverstrekking en brede (maatschappelijke) discussie over het Irak-beleid. De Administratie acht dan ook de tijd rijp om meer naar buiten toe op te treden en met "friends and allies" in gesprek te treden om mogelijke tegenstand te overwinnen en te bezien waar praktische- of gedoogsteun vandaan zal komen. Bij dit alles blijft een moeilijkheid dat deze "friends and allies", waartoe Nederland naar mijn gevoel door de Administratie ook in dezen gerekend wordt, vooralsnog in het duister tasten over de parameters van het regime change plan.

Een aanwijzing Uwerzijds of Nederland, onder meer via de contacten alhier, bilaterale consultaties moet bepleiten - en zo ja, langs welke lijnen - wordt dzz. t.z.t. zeker nuttig geacht.

B + D

PR 368

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BLNI168 / P19577
Datum/tijd verwerking : 31/07/02 - 16.44

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES
 DGESAP
 DGIS TFICC BSG DVL DCO DES DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DJZ
 LNV FIN EZBEB VILNIUS
 S: CFM ADRES AZ KK

@#/
~~BEZEMERD~~

Van Ambassade Berlijn

Aan DGES, DIE, DWM

C.c. AZ, LNV/IZ, FIN/BFB, EZ/BEB, DEF, DAM, EU-distributie

C.C. p.k. AK Bonn, CG's Dusseldorf, Munchen, Frankfurt, Hamburg

Datum 31 juli 2002

Betreft Duits-Franse top: uitbreiding/landbouw, EVDB, Conventie,
Irak

Samenvatting

E.

A+B.

Bericht

E

E.

Intensivering samenwerking in EU-dossiers

E

Uitbreiding/landbouw

E.

Conventie

E

EVDB

E

E

Irak

art 28
ECHR. 7.

De beide regeringsleiders waren het eens dat deelname aan een militaire operatie in Irak uitsluitend zou kunnen plaatsvinden op basis van een resolutie van de Veiligheidsraad. Gevraagd of een nieuwe resolutie per se nodig was (SPD-voorzitter Klose van de bondsdagcommissie voor Buitenlandse Betrekkingen is van oordeel dat ook het huidige VN-mandaat met betrekking tot wapeninspecties volstaat), gaf aan dat dat in juridische zin niet het geval was; het ging hier om een politieke wens, rekening houdende met het Duitse grondwettelijke voorschrift dat een buitenlandse militaire operatie voorafgaand door het parlement moet worden goedgekeurd.

Media en openbare mening

E

Commentaar

E

B + D <

++++

4 Lam!

~~VERTROUWELIJK~~

nr 369

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : WASU053 / H17759
Datum/tijd verwerking : 15/08/02 - 19.19
Minuut geparafeerd door : PLVDGPZ/?/M
Redactie : M

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG DVL DCO DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DWH DJZ
VDS

EZBEB DJE DUBAI RAM VILNIUS

@#/
~~BE Vertrouwelijk~~

IRAK

Van M
Aan Washington

CC : abu Dhabi, algiers, amman, ankara, athene, barcelona,
beiroet, bern, boedapest, boekarest, berlijn, brussel
amb., brussel pv eu, brussel pv navo, bratislava, damascus, dublin,
geneve pv, helsinki, heilige stoel rome, istanboel, kabul, kairo,
kiev, khartoum, kopenhagen, koeweit, lissabon, ljubljana, londen,
luxemburg, madrid, milaan, moskou, muscat, new york pv, oslo (mede
voor reykjavik), ottawa, parijs pv oeso, parijs amb, praag, rabat,
riga, rome, sanaa, sofia, stockholm, straatsburg pv, tallinn,
teheran, tel aviv, tripoli, tunis, warschau, wenen amb, def.cds.dab

CC pk: djeddah, dubai, ramallah, vilnius

Datum 15 augustus 2002

Betreft Gesprek met Amerikaanse ambassadeur

Samenvatting

Op 14 augustus jl. ontving ik op diens verzoek de Amerikaanse
ambassadeur h.t.s.. Aan de orde kwamen vooral ICC en Irak, en kort -
de FOL's en Task Force Fox.

ICC

E

E

Irak

V.w.b. een eventueel Amerikaans militair optreden tegen Irak zei ik ervan uit te gaan dat, zoals de laatste dagen ook meermalen herhaald aan Amerikaanse zijde, door President Bush nog geen besluit genomen is over een eventueel militair optreden tegen Irak. Nederland hechtte grote waarde aan substantiele consultaties van de VS met de bondgenoten voordat tot formele besluitvorming wordt overgegaan, zoals ook door de President aangekondigd.

Nederland erkende dat Irak en Saddam Hoessein een probleem vormden voor de internationale gemeenschap, waarvoor een oplossing gevonden zou moeten worden. De regering hechtte daarbij aan nauwe afstemming, ook met de EU-partners. Nederland zette in op een oplossing op basis van de VR-resoluties. Allereerst ging het daarbij om onvoorwaardelijke terugkeer van de inspecteurs. Als deze weg dood zou lopen, en eventueel militair optreden aan de orde zou komen, had Nederland een sterke voorkeur voor een nieuwe VR-resolutie.

Juridisch was dat wellicht geen absolute noodzaak, maar politiek we zeer wenselijk.

Van belang was ook de politieke context v.w.b. het Midden Oosten. Wat was de positie van de buurlanden? Er lag ook een verband met het Israelisch-Palestijnse conflict, en de noodzaak tot een krachtige Amerikaanse inzet t.a.v. een oplossing van dat conflict. Wat zou daarnaast "regime change" precies inhouden?

noot
29
7

A + B

A + B

Ik herhaalde dat het mij bij de consultaties met de VS nu vooral ging om de politieke context waarbinnen een eventueel besluit tot militair optreden zou vallen. Ik noemde daarbij nog de vraag of naar VS-opvatting sprake was van een "smoking gun" t.a.v. Iraakse betrokkenheid bij 11 september.

FOL's

E

FOX

E

B + D

m 370

1. Internationaal Strafhof

E

2. Irak

Het grootste zorgpunt ten aanzien van Irak is de ontwikkeling van massavernietigingswapens en bereidheid van Saddam Hoessein deze daadwerkelijk in te zetten. Het bezit van deze wapens door een "Rogue State" die niet bereid is wapeninspecties toe te laten, is voor de regering Bush al sinds haar aantreden reden om "Regime change" in Irak na te streven.

In de VS is de afgelopen weken een discussie losgebarsten over de wenselijkheid en de gevolgen van militaire actie. Het Congres mengt zich actief in de discussie en houdt d.m.v. 'hearings' de vinger aan de pols. Binnen de Amerikaanse departementen wordt intussen nagedacht over hoe 'regime change' zou moeten worden bewerkstelligd. De VS is sceptisch over de flexibele 'smart sanctions'. Ondanks scherpe exportcontroles krijgt SH volgens de VS waarschijnlijk toch de beschikking over voor wapenprogramma's benodigde goederen.

Het feit dat Irak zich al jaren onthoudt van naleving van o.a. VR resolutie 687 (vernietiging van chemische en biologische wapensarsenalen), alsmede de aanhoudende weigering wapeninspecteurs toe te laten, voldoende legitimatie voor militaire actie. Derhalve zal een expliciet VN mandaat zal door de VS waarschijnlijk niet worden gevraagd.

Een eventuele aanval op Irak zal waarschijnlijk niet meer dit jaar plaats plaatsvinden i.v.m. congresverkiezingen in november en militaire planningsactiviteiten. En Bush heeft op 7 augustus nogmaals aangegeven dat hij, voordat hij een beslissing neemt, eerst de bondgenoten zal consulteren. De VS consulteert al wel met potentiële bondgenoten, waaronder het VK, Frankrijk en Turkije. Vooral nog staat de meerderheid van de VS bevolking staat achter aanpak van Irak en regime change.

I.v.m. Gymnich (informeel) overleg is het NL standpunt op dit moment in voorbereiding

3. UNFPA 1991

met de
v.v.
Oude positie: 1.2
21-05 2002 in op 4

E

4. De zaak Sison

E

5. Forward Operating Locations op Aruba en Curacao

E

6. Task Force Fox

W
O

E.

7. Deelname SoS Powell aan ICOC conferentie Den Haag, 25-26 november 2002

E

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI200 / P21095
Datum/tijd verwerking : 26/08/02 - 12.37

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS RS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DES DPV DCZ DVE TFOVSE OPCW DIE DVF
DAM DWM DZO DWH DJZ IOB DGESAP

S: CFM ADRES

@#/
~~BZ Vertrouwelijk~~

Van ambassade Londen

Aan DWM

C.c. EU-distributie, Washington, PV New York, MO-distributie

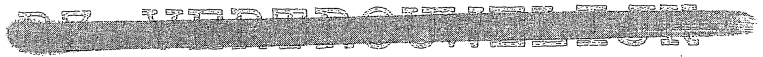
Datum 23 augustus 2002

Betreft Bezoek M aan Britse Foreign Secretary,
22 augustus 2002

Samenvatting

Op 22 dezer bracht M een kennismakingsbezoek aan zijn Britse
ambtgenoot, Jack Straw. Tijdens lunchgesprek wisselden bewindslieden
van gedachten over uitbreiding, GLB, Conventie, asiel en migratie,
hervorming Raad, ICC, Irak, Cvorus en Turkije.

E

E.

Bericht

Uitbreiding/GLB

E

Conventie

E.

ICC

E

Irak

A + B

104
30
104
7-
Voorop stond de Britse wens dat de wapeninspecteurs zouden terugkeren. Daarnaast hechtte het VK belang aan de militaire optie als extra drukmiddel op het regime in Bagdad. Saddam Hoessein wist wat van hem werd verwacht.

A + B
Cyprus/Turkije

E

Londen 200 11/11

NR 372

M, Britse Ambassadeur, Colin Budd

Den Haag, 2 september 2002

Essentie

Geannoteerde agenda

De Britse Ambassadeur zal in ieder geval met U van gedachten willen wisselen over:

- Irak + MOJP

E

Irak

U kunt met de Britse Ambassadeur de uitkomsten van Gymnich op dit gebied bespreken (vide tevens aparte bijlage van DAM/GO en verslag van Uw gesprek met Straw op 22/08/02).

VK-Euro

E

1

e

E.

*Ontwikkelings-
samenwerking*

E.

ICC

E.

EU-uitbreiding

E.

M, Britse Ambassadeur, Colin Budd
Den Haag, 2 september 2002
Essentie

GLB

E.

*Bilaterale
Betrekkingen*

E.

M, Britse Ambassadeur, Colin Budd
Den Haag, 2 september 2002
Essentie

Balkan

E.

Zimbabwe

E.

NAVO

E.

EVDB

E.

M , Britse Ambassadeur, Colin Budd
Den Haag, 2 september 2002
Essentie

E.

MOVP

E.

100 32 1000 7

~~BZ VERTROUWELIJK~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : PARI140 / P21577
Datum/tijd verwerking : 30/08/02 - 19.07

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES
DGIS TFICC BSG SPL DVL DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO DWM
DZO DWH DJZ

EZBEB LNV VILNIUS

S: ANK ATH BAR BEN BDP BKR BLN BRU BRN BTL DUB GEV HEL HSR IST KOP LIS LJU
LON LUX MAD MIL OSL PAO PRA RIG ROM SOF STO STR TAL TBI TIR WAR WEN ZAG AZ

@#/
~~BZ Vertrouwelijk~~

Van Ambassade Parijs

Aan Ministerie van BZ (DGPZ, DGES, PS, DPZ, DIE, DWM)

Mede voor Ministerie van Algemene Zaken **D** en Ministerie
LNV

C.c. EU distributie

Datum 30 augustus 2002

Betreft Kennismakingsbezoek M aan Parijs dd 28 augustus 2002

Essentie

Kennismakingsbezoek verliep in vriendschappelijke sfeer. Belangrijkste resultaat is een bevestiging van het eerder in gang gezette proces van intensivering van de bilaterale verhouding. In concreto: installatie van de Samenwerkingsraad in februari 2003 en een eerste manifestatie in mei/juni a.s. Informele Frans Nederlandse werkgroepen zullen zich binnenkort buigen over o.a. de kwestie van de hervorming van het GLB. Ook nauwere samenwerking inzake Afrika lijkt tot de mogelijkheden te behoren. Rode draad door tour d'horizon langs enkele actuele onderwerpen op de internationale agenda (ICC, M.O., Irak) was zeer krachtig pleidooi van Franse bewindsman voor een ambitieus en zelfbewust Europa, dat niet de confrontatie met de VS zoekt, maar initiatieven ontplooit die Amerikaans beleid aanvullen.

Bericht

Aan het gesprek, dat M op 28 augustus jl. bij zijn kennismakingsbezoek aan zijn Franse ambtgenoot Dominique Galouzeau de Villepin voerde, zij het volgende ontleend:

Bilateraal

E

Terugkeer Afghanen

E

Irak

Villepin zette op verzoek van M de Franse positie uiteen: Irak dient te voldoen aan de eisen van de internationale gemeenschap, zoals het zonder voorwaarden toelaten van inspecteurs. Blijft Saddam in gebreke, dan kunnen andere acties worden overwogen. (Villepin ontweek overigens de vraag van M hoeveel tijd Bagdad in de Franse visie nog gegund wordt om de de VN-resoluties uit te voeren.) De

17257
150732

Veiligheidsraad is hiervoor het aangewezen forum. Essentieel voor elke volgende actie is internationale legitimiteit. Acties die niet voortkomen uit dit proces van collegiale besluitvorming zullen zowel in Europa als in de Arabische wereld op onbegrip stuiten en daarom niet worden gesteund, zo meende Villepin. Europa was hoe dan ook betrokken: als de VS unilateraal zouden optreden en dat zou niet onmiddellijk tot succes leiden, zou dat terugslaan op de relatie van Europa met de Arabische wereld. "Regime change" was niet de Franse positie. Daar zouden alle regimes in de regio van schrikken. Hoewel er een verschil is tussen de binnenlandse gebruik bestemde retoriek over Irak en de daadwerkelijke Amerikaanse diplomatie, is er een rol weggelegd voor de EU om de VS tot een coherente en rationele respons te bewegen ("wij weten meer dan de Amerikanen van die regio"). Europa kan, aldus Villepin, een brug vormen tussen de VS en de Arabische wereld.

A+B

Midden-Oosten

6. EU-VS

Diversen

Parijs-140

m. 373

~~SECRET~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BREU198 / H17993
Datum/tijd verwerking : 03/09/02 - 18.11
Minuut geparafeerd door :
Redactie : DPZ

Dir.	
Visie	
Ag. no	
Dossier	M/Jra

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRG PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM
DZO DWH DJZ IOB TS

EZBEB VILNIUS

@#/
~~BE Vertrouwelijk~~

Van DPZ
Aan PV EU

cc.: ankara, athene, barcelona, bern, boedapest, boekarest, berlijn
brussel amb., brussel pv navo, bratislava, dublin, helsinki, heilig
stoel rome, istanboel, kopenhagen, lissabon, ljubljana, londen,
luxemburg, madrid, milaan, oslo, parijs pv oeso, parijs amb, praag,
riga, rome, sofia, stockholm, straatsburg pv, tallinn, tblisis,
tirana, warschau, wenen amb, zagreb

cc p.k. : vilnius

Datum 3 september 2002

Betreft Deelverslag Gymnich te Helsingor, 30-31 augustus jl / Irak

Essentie

1. Ontwikkeling EU-standpunt dat VN-spoor herbevestigd, Irak oproep tot toelating wapeninspecteurs, VS aanspoort tot brede consultaties in geval van unilateraal handelen en rekening houdt met effecten voor MOVV.

Verslag

Tijdens informele Algemene Raad in Helsingor op 30 en 31 augustus jl. kwam Irak aan de orde.

2.

A + B

~~SECRET~~

3.

A+B

4.

A+B

5. M bepleitte de totstandkoming van een gemeenschappelijk standpunt om invloed te kunnen krijgen op de discussie in de VS. Daarbij moet de bewijslast niet worden omgedraaid: Saddam moet bewijzen dat hij geen WMD bezit/ontwikkelt, waartoe de inspecteurs moeten terugkeren. Opties in het VN-spoor moeten verder worden afgelopen; eventuele nieuwe VR-resoluties zullen aangeven wie wel en wie niet bereid is Irak de duimschroeven verder aan te draaien. De militaire optie moet op voorhand niet worden uitgesloten; dat zou het voor Saddam te makkelijk maken om zich te blijven verzetten. De effecten van een eventueel ingrijpen in Irak, op het MOVP moeten goed worden bekeken.

6.

A+B

8.

$$A + B$$

9.

$$A + B$$

10.

$$A + B$$

11.

$$A + B$$

12.

$$A + B$$

13.

$$A + B$$

14.

AfB

bz 198

C

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI210 / P22661
Datum/tijd verwerking : 13/09/02 - 16.09

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 374

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DJZ

SEINEN CFM ADRES

@#/
~~BZ Vertrouwelijk~~

I M M E D I A T E

Van Londen
Aan DPZ, DAM, DVF en DVB

C.c. Beijing, Moskou, Parijs en Washington; PV-VN
New York, PV-EU

Datum 13 september 2002

Betreft Irak / Britse visie op VN-spoor Ref. Londen 208

- not 38
1/sep 7*
1. De toezegging van Bush tot de AVVN dat "We will work with the U.N. Security Council for the necessary resolutions" is volgens FCO pas op het laatste moment in de speech van de president opgenomen. Londen had wel een aantal ontwerpen gezien, maar de tekst van de rede veranderde voortdurend onder invloed van het debat in de Amerikaanse regering. Dat de president had besloten de VN nog een kans te geven, was duidelijk geworden tijdens het overleg met premier Blair het afgelopen weekeinde; Blair zou daartoe de beslissende stoot hebben gegeven, aldus FCO.
 2. Bush' gebruik van het meervoud in "resolutions" betekent volgens FCO niet dat er een besluit ten gunste van het voorstel van president Chirac is gevallen (een resolutie die toelating van UNMOVIC eist, een tweede resolutie indien Irak niet meewerkt). Het VK zelf staat vooralsnog open voor zowel de mogelijkheid van een resolutie met een definitief ultimatum of de Chirac-optie. Onderzocht moet nu worden "what the market will bear", aldus FCO.

Ook de op te nemen termijn waarbinnen Bagdad uitvoering zou moeten geven aan de eisen is nog niet vastgesteld, maar deze zou zeker "kort" zijn. Zegsvrouw veronderstelde dat het eerder zou gaan om dagen dan om weken. Van belang was natuurlijk hoe snel UNMOVIC naar Irak zou kunnen vertrekken.

Het VK vindt dat actie op het VN-spoor nu "spoedig" moet

~~BZ Vertrouwelijk~~

BZ VERTROUWELIJK

plaatsvinden. Londen heeft nog geen specifieke teksten met de VS besproken, maar men heeft wel ? niet nader toegelichte "elementen" en "opties" uitgewisseld. In een later stadium zal het VK met Frankrijk willen spreken.

3. De reactie van Parijs op de speech van Bush was volgens FCO "zeer positief" geweest. Anderen waren "grudgingly positive" geweest. Bij Rusland kon geen enkele twijfel bestaan over de vastbeslotenheid van de VS zelf tegen Irak op te treden, indien het VR-spoor geen spoedig resultaat zou opleveren.

Londen 210

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI280 / P22723
Datum/tijd verwerking : 14/09/02 - 07.21

m 380

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
DJZ VDE

DJE DUBAI

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB KAI
KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WAS

@#/
~~BZ Vertaald~~

Van Ambassade Washington

Aan PV New York (mede voor M, DGPZ), DAM

C.c. DVB, DWH, DVF, AZ/KMP, MO-distributie,
NAVO-distributie

Datum 13 september 2002

Betreft VS/Irak/Speech Bush

Daags na de AVVN-speech van President Bush werd op de NSC gesproken met Ben Miller, directeur Irak. In aanvulling op de uitspraken die door de President en Secretary Powell heden in New York zijn gedaan, kon uit zijn mond het volgende worden opgetekend.

Nederlandse positie

Miller bevestigde niet alleen - zoals U reeds bekend - dat op de NSC zeer goede nota was genomen van de Nederlandse positie, maar ook dat het opgevallen was dat Nederland het eerste EU-land was na het VK dat zo duidelijk stelling had genomen.

A + B

A + B

Consultaties

Een periode van intensieve consultaties - in New York met de P5, in Washington op de Hill (waar nog niet iedereen zich overtuigd toont) en wereldwijd met vrienden en bondgenoten - is nu begonnen. In de laatste week van september zal de President opnieuw een belangrijke speech houden, wellicht tijdens een gezamenlijke sessie van Huis en Senaat. Hierna zullen de eerder gerapporteerde teams van vertegenwoordigers van de Administratie en inlichtingendiensten de wereld in trekken voor internationale consultaties en "intelligence sharing".

A + B

Washington 280 //

LON-ARCH

Nr 381

From:
Sent:
To:
Cc:
Subject:

D
Monday, September 16, 2002 9:45 AM
LON-CDP
LON-ARCH; **D** : **D**
telefoongesprek MP/Blair

vl/pz/bv.pc/bilab.be
vl/pz/bipo/irak

Van : GM

D AZ beide inzake telefoongesprek MP met Blair op 13 september.

maat 45, Rfcbt. 7

Blair had initiatief genomen voor telefoongesprek om MP te bedanken voor de "moedige houding" van NL in de Irak discussie (Kamerbrief, alsmede uitspraken MP).

A + B

A + B

Afghanistan zal worden toegevoegd aan de agenda van de bijeenkomst van MP en Blair op 7 oktober a.s. tot dusver spraken beide regeringsleiders elkaar kort en marge van Johannesburg en nu dus over de telefoon. Vooralsnog is het draaiboek van de ontmoeting in Londen beperkt tot de datum (7 oktober), tijdstip (v.a. 18.00 uur) en duur (anderhalf uur zonder diner). Deze ambassade is gevraagd een bijdrage te leveren aan de achtergrondaasntekening. Wij stuurden reeds een suggestie voor de agenda.

D zegde toe deze ambassade van verdere ontwikkelingen op de hoogte te houden.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepoint
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI291 / P23886
Datum/tijd verwerking : 26/09/02 - 18.20

m 382

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO
DWH

DJE DUB

S:CFM ADRES

@#/
~~PZ Vertrouwelijk~~

Van Washington

Aan DAM, DAO, DVB

C.c: DGPZ, DGRC, DPZ, DWH, DPV, TF ICC, MO-distributie,
NAVO-distributie, Def/DS, Def/DAB, AZ/KMP

Datum 26 september 2002

Betreft Mijn gesprek met Secretary of State Powell, Washington
23 september 2002

Van M

Essentie

Kennismakingsgesprek met mijn Amerikaanse collega verliep in uitstekende sfeer. Hoofdthema's waren Irak en het Israelisch-Palestijns conflict. Daarnaast kwamen de volgende onderwerpen kort ter sprake: ISAF, het BW-verdrag, ICC, het National Security Strategy Document, de NAVO Top in Praag, Iran en de kwestie Mullah Krekar.

Bericht

1. Irak

Ik verwees naar de kritische uitlatingen van president Chirac in Kopenhagen (ASEM IV) eerder op de dag. SoS Powell sprak zijn grote erkentelijkheid uit voor de houding van de Nederlandse regering t.a.v. de kwestie Irak. Hij meende dat de AVVN-speech van president Bush een fundamentele verandering in het debat had teweeggebracht. De president had de kwestie teruggebracht naar waar die vandaan kwam: de VN. Een multilaterale benadering dus. Het was Irak dat de diverse Veiligheidsraad-resoluties unilateraal aan zijn laars lapte.

Een bepaling over de consequenties in geval Irak niet aan de gestelde eisen zou voldoen (de 'or else'-bepaling).

De discussie ging nu over de vraag of er 1 dan wel 2 nieuwe VR-resoluties zouden moeten komen.

A + B.

Ik vroeg naar de stand van het denken aan Amerikaanse zijde over de mogelijke situatie post-Saddam.

A + B.

A + B

2. Midden-Oosten: Israelische acties in Ramallah

E

3. ISAF

E

4. Biologische Wapens Verdrag

E.

5. ICC

E.

6. National Security Strategy Document

E.

7. NAVO-top Praag

E.

8. Iran

E.

9. Mullah Krekar

E.

Washington 291

GW

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Fiernaam / Referentienummer : WASI292 / P23893
Datum/tijd verwerking : 26/09/02 - 18.57

nr 383

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO DWH
IOB

DUE DUB

S:CFM ADRES + AZ

@#/
~~BZ-Vertrouwelijk~~

Van Washington

Aan DAM, DAO, DVB

C.c. DGPZ, DPZ, DWH, MO-distributie, NAVO-distributie, Def/DS,
Def/DAB, AZ/KMP

Datum 24 september 2002

Betreft Mijn gesprek met National Security Adviser Rice Van M
Essentie

Tijdens het kennismakingsgesprek met Dr. Rice werd met name
gesproken over Irak en het Israelisch-Palestijns conflict. Daarnaast
kwamen de volgende onderwerpen kort ter sprake: NAVO Top Praag,
National Security Strategy Document, Afghanistan/ISAF en Iran.

Bericht

Had gistermiddag in vriendschappelijke sfeer verlopen
kennismakingsgesprek met National Security Adviser Condoleezza Rice.
Daaraan kan het volgende worden ontleend.

1. Irak

Dr Rice dankte Nederland voor het door de Nederlandse regering
ingenomen standpunt.

A + B

nov
147
hfd/7

Het was voor de EU van belang dat het VN-spoor succesvol zou zijn. Ook in een mogelijk post-Saddam tijdperk zouden de EU en de VS elkaar nodig hebben. Irak moest een eenheidsstaat blijven. Rice was het daarmee eens. Irak zou zelfs een model kunnen worden voor een moderne, seculiere, democratische staat in de regio.

A + B

A + B

2. Midden-Oosten: Israelische acties in Ramallah

E

3. NAVO Top Praag

E.

4. National Security Strategy Document

E.

5. Afghanistan/ISAF

E.

6. Iran/Mensenrechtenresolutie

E.

Washington 292

G

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI295 / P23848
Datum/tijd verwerking : 26/09/02 - 16.17

nr 384

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC
PLVDGRC DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO
DWH

DJE

S:CFM ADRES

@#/
~~DZ Vertrouwelijk~~

Van Washington

Aan DAM, DAO, DVB

C.c.

DPZ, Amman, Ankara, Berlijn, Islamabad, Kaboel, Londen, Moskou,
Parijs, Riyadh, Teheran, Tel Aviv, PV EU, PV NAVO, PV New York,
Afghanistan-distributie, MO-distributie

C.C. p.k.

Datum 24 september 2002

Betreft Mijn gesprek met Dep. SoD Wolfowitz Van M

Essentie

Wolfowitz was erkentelijk voor de Nederlandse positie inzake Irak.

A + B

E.

E.

Bericht

Mijn gesprek met Dep. SoD Wolfowitz richtte zich op twee onderwerpen: Irak en Afghanistan. ICC werd van Amerikaanse zijde niet opgebracht.

Irak

A + B.

Ik heb van mijn kant aangegeven dat de Nederlandse regering de militaire optie niet op voorhand uitsloot, maar dat nu eerst het VN-spoor diende te worden gevolgd, zulks in de hoop dat militaire actie kon worden voorkomen.

A + B.

Afghanistan

E.

E.

Washington 295

712385

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI294 / P23896
Datum/tijd verwerking : 26/09/02 - 18.59

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH

S:CFM ADRES + MP

@#/
~~DZ-Vertrouwelijk~~

Van Ambassade Washington

Aan DAM, DVB

C.c. PlvdGPZ, DPZ, DWM, DWH, Tel Aviv, Ramallah,
Amman, Ankara, Teheran, Londen, Parijs, Berlijn, PV New York,
PVEU, PV NAVO, Def/DS, Def/DAB, AZ/KMP

Datum 24 september 2002

Betreft Mijn gesprek met Chef Staf van de Vice President Libby

Van M

Essentie

In ontmoeting op 23 dezer met Chef Staf en Nationaal
Veiligheidsadviseur van Vice-President Cheney, Lewis Libby,
kwamen de onderwerpen Irak en MOVPC/ crisis in Ramallah aan de
orde. Dit onderhoud en de voorafgaande gesprekken met SoS Powell
en NSA Rice maakten veel duidelijk over het krachtenveld binnen
deze Administratie. Hierbinnen zet Libby wat Irak betreft zwaar
in op de door Europa te weinig onderkende dreigingsfactor.

Bericht

1. Irak

Nederland was zeer ingenomen met de AVVN-speech van President
Bush, zo opende ik het gesprek. Het was jammer dat de EU, in elk
geval op dit moment, niet met een stem sprak over Irak; het was
niet uitgesloten dat de dynamiek zou veranderen nu de Duitse

47
11/11/02

[REDACTED]

verkiezingen achter de rug waren. Ik vroeg Libby naar zijn inschatting ten aanzien van de onderhandelingen over een Veiligheidsraadresolutie en van de ontwerp-resolutie die voorlag aan het Congres.

A + B

A + B

Ik bracht bij Libby het punt onder de aandacht van een post-Saddam Irak. Was Libby het met mij eens dat het ook om die reden van belang was de internationale gemeenschap zo veel mogelijk op een lijn te krijgen? Tevens vroeg ik hem naar de Amerikaanse intenties te dien aanzien: de VS zou na een eventuele militaire actie toch een zekere verantwoordelijkheid dienen te nemen. Werd over dit soort zaken overleg gepleegd met buurlanden, bijvoorbeeld met Turkije en, hoe gecompliceerd ook, met Iran?

A + B

A + B.

2. MOVP/Crisis in Ramallah

E.

Washington 295

GW

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI315 / P1078
Datum/tijd verwerking : 22/10/02 - 07.40

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m BHF38

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH IOB

S: MP NYV PAR

@#/
~~DZ Vertrouwelijk~~

I M M E D I A T E

Van Ambassade Washington

Aan DGPZ, DAM

C.c. Ambassade Parijs (mede voor MP en M),
PS, AZ/KMP, DVB, DPZ, DVF, DWH, PV New York

Datum 21 oktober 2002

Betreft VS/Irak

Uit een TV-interview afgelopen weekeinde met Secretary of State Powell zou de indruk kunnen zijn ontstaan dat de VS-Administratie geen 'regime change' meer in Irak nastreeft, doch zich tevreden zou kunnen stellen met ontwapening. Powell leek 'regime change' af te doen als een relikwie van de Clinton-Administratie.

Het Witte Huis maakte vandaag echter opnieuw duidelijk dat 'regime change' beleid is van de huidige Administratie. President Bush stelde hedenmiddag tijdens zijn persconferentie met SG NAVO dat "the stated policy of our government, the previous administration and this administration, is regime change -- because we don't believe he is going to change."

Zoals bekend (ref. Washington 310) was de afgelopen weken op 'regime change' minder nadruk gelegd, waarschijnlijk in verband met het streven naar overeenstemming in de VN.

Bush herhaalde vandaag de theoretische optie van een verandering van karakter van het regiem, indien Saddam Hoessein aan a l l e door de VN gestelde, en door de VS herhaalde, eisen zou voldoen. In gesprek hedenmiddag op NSC meende Ben Miller, Director Iraq, dat

A + B

A + B

wf/50
10/17

~~BEZUIDENHOUTSEWEG 67 2594 AC 'S-GRAVENHAGE~~

A + B .

Washington 315

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI185 / P19444
Datum/tijd verwerking : 30/07/02 - 15.07

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 391

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG DVL DCO DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
DJZ IOB

S:AMM PEK MOS PAR WAS NYV

@#/
~~BF Vertrouwelijk~~

Van Londen

Aan DAM en DPZ

C.c. DVB; Amman, Beijing, Moskou, Parijs en Washington; PVVN New York

C.C. p.k.

Datum 29 juli 2002

Betreft Irak/Amerikaanse en Britse beleidsvoornemens/
Bijeenkomst Iraakse oppositie

Rmc 107

Samenvatting

Geen nieuwe inzichten in de Amerikaanse en Britse voornemens inzake Irak. Het verschil inzake "regime change" blijft bestaan: de VS ziet dit als een zelfstandige hoofdoelstelling van het Irak-beleid, het VK slechts als een evt. bijproduct van de verwijdering van Iraakse massavernietigingswapens. Over de bijeenkomst van Iraakse militairen in Londen hadden gesprekspartners weinig meer te melden dan de Britse media.

Bericht

1. Het Britse inzicht in het Amerikaanse denken over een evt. militaire actie tegen Irak is de afgelopen maanden niet groter geworden, zo bleek tijdens een gesprek met D hoofd Middle Eastern Department (FCO).

A + B

A + B

De opvattingen van het VK zelf leken weinig veranderd te zijn sinds mijn gesprekken dit voorjaar met Manning, Blairs adviseur buitenlands beleid, en Political Director FCO Ricketts (referte). De Britse hoofddoelstelling blijft Irak te ontdoen van massavernietigingswapens (MVW). Dit dient bij voorkeur te geschieden door de VN-wapeninspecteurs, die terug moeten kunnen keren naar Irak. Maar indien Bagdad niet meewerkt zijn andere opties ook voorstelbaar; een bijkomend gevolg daarvan zou kunnen zijn dat er "regime change" plaatsvindt in Irak. Het VK wist echter nog steeds niet wie Saddam Hoessein (SH) zou kunnen opvolgen. (Overigens sloot Gray niet uit dat SH nog door de knieën zou gaan voor de groeiende Amerikaanse dreiging.)

Ik teken hierbij aan dat er onverminderd verzet bestaat tegen Britse deelname aan een evt. Amerikaanse militaire campagne tegen Irak. Sommige schattingen komen op een honderdtal dissidente Labour-backbenchers. Minister Short heeft zich bij herhaling skeptisch uitgelaten over militair optreden tegen Irak. Premier Blair is in de Commons opgeroepen niet mee te doen zonder voorafgaand parlementair debat. Recent heeft de binnenkort aantredende, nieuwe aartsbisschop van Canterbury, Williams, zich publiek uitgesproken tegen een militaire aanval zonder expliciete VN-goedkeuring. Een recente opiniepeiling suggereerde sterke twijfels onder de Britse bevolking.

Afost 7
not 52

2. Wellicht is de verklaring voor het gebrek aan inzicht aan Britse zijde dat de Amerikaanse besluitvorming zelf nauwelijks gevorderd is. De minister-counsellor politieke zaken van de VS-ambassade h.t.s., herhaalde in een gesprek slechts de bekende officiële lijn: de president heeft nog geen militair plan ontvangen laat staan een besluit genomen, maar alle opties zijn open; regime change is een doel op zich, dat nagestreefd zal worden ook als SH de wapeninspecteurs zou toelaten, hetgeen hij niet waarschijnlijk achtte.

Op nadere vragen? welke militaire opties zijn aan de orde, wat is terzake te verwachten van de buurlanden, hoe zal regime change nagestreefd worden, in welke mate en met welke middelen zal de VS betrokken willen zijn bij de ordening van Irak post-regime change, werd er überhaupt op hoger Amerikaans niveau al nagedacht over die situatie - reageerde?

A + B

$$A + B$$

3.

$$A + B$$

$$A + B$$

$$A + B$$

$$B + D$$

PV VN New York Afdeling Verbindingen
Division Télécommunications Telecommunications Division
Netherlands Mission to the United Nations
235 East 45th Street, 16th Floor, New York, N.Y. 10017
Tel.: 1-212-697-5547 ext. 1717 Fax.: 1-212-370-1954

Dir:	
Visie:	
Ag.No.:	
Dossier:	UNMOVIC

NYVU-474

ni 392

Parafen: D..

~~b7 Vertrouwelijk~~

IMMEDIATE

Van PV New York
Aan M, DGPZ, DVF, DAM, DPZ
C.c. VR-distributie
MO-distributie
Datum 17 september 2002
Betreft VR/Irak/Inspecteurs terug
rnc 465

Samenvatting

Irak deelt per brief mee UNMOVIC 'without conditions' toe te laten.

VS en VK willen VR-resolutie doorzetten, ondanks het feit dat Rusland daar noodzaak nu niet meer van inziet.

Saddam heeft een stevige spaak gestoken in het Amerikaanse spel en lijkt zich enige tijd te hebben gekocht.

Bericht

De Irakese Minister van Buitenlandse Zaken Najji Sabri heeft per brief, afgeleverd tijdens een onderhoud van SGVN met

~~NEVER TRUST ANYONE~~

~~CONFIDENTIAL~~

Amr Moussa van de Arabische Liga, aan Kofi Annan het volgende meegedeeld:

quo

...I am pleased to inform you of the decision of the Government of the Republic of Iraq to allow the return of the United Nations inspectors to Iraq without conditions...

unquo

Met deze mededeling heeft Saddam Hoessein een belangrijke spaak in het wiel gestoken van de Amerikaanse pogingen om te komen tot een VR-resolutie, zo bleek uit de eerste reacties in New York. Van Russische zijde, minister Ivanov, werd gezegd dat een resolutie nu niet meer nodig zou zijn. China en Frankrijk verwelkomden de Irakese brief, waaraan van Franse zijde werd toegevoegd dat Saddam aan zijn woord gehouden zou moeten worden. Van Amerikaanse zijde werd de brief met de nodige scepsis ontvangen: 'we do not take anything that Saddam says at face value'. Van Britse zijde liet Jack Straw in de media weten dat het Irakese aanbod '...bound to be treated with a high degree of scepticism'. VS en VK lieten in New York meteen weten dat de terugkeer van inspecteurs geen doel op zich was, maar dat het erom ging de Irakese capaciteit voor MVW daadwerkelijk te ontmantelen.

De eerste stap die nu gezet zal worden is overleg tussen UNMOVIC en Irak in de komende dagen en weken om de nodige praktische regelingen te treffen om een begin met de inspecties te kunnen maken. Blix heeft al herhaaldelijk laten weten dat zijn team op korte termijn naar Irak zou kunnen reizen, mits Irak volledig meewerkt aan de nodige logistieke en administratieve afspraken. De eerste test van de Irakese belofte van 'without conditions' zal zich in deze context afspelen.

Zowel van Amerikaanse als Britse zijde wordt gezegd dat het werk om te komen tot een VR-resolutie doorgaat. Een dergelijke resolutie zou de vastberadenheid van de internationale gemeenschap om het probleem van de Irakese massavernietigingswapens immers onderstrepen en daarmee de druk op Saddam handhaven. Bovendien zou het voorkomen dat mochten de inspecties op problemen stuiten (en wie houdt daar geen rekening mee) er pas dan over een resolutie die het gebruik van geweld verder zou legitimeren gesproken zou kunnen worden. Op het

not 55,
Lfdet 7

~~VERBODEN TOEGANG~~

Amerikaanse verlanglijstje staan verder nog een hele reeks eisen waar Saddam aan zou moeten voldoen. Eenvoudiger is het er voor de Britten en de Amerikanen niet op geworden om eenheid in de VR (en daarbuiten) over een resolutie te krijgen. Uit de Arabische hoek werd met enige opluchting op het besluit van Saddam gereageerd, hetgeen nog maar eens illustreerde dat de internationale consensus (voorlopig) niet verder gaat dat de eis dat de inspecteurs conform resolutie 1284 hun werk moeten kunnen doen.

Saddam lijkt zich voorlopig enige respijt te hebben gekocht, maar voor hoelang dat hangt vooral af wat Washington nu verder wil gaan doen.

De tekst van de brief van Naji Sabri is volledigheidshalve gefaxt aan DVF en DAM.

Voor EU-HoMs overleg aanstaande vrijdag 20 september staat een briefing door de Britse en Franse PV gepland over de verdere aanpak van Irak door de VR.

PVVN New York 474

++++

~~DE VERTROUWELIJK~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI212 / P22944
Datum/tijd verwerking : 17/09/02 - 18.56

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr-393

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
IOB

S: CFM ADRES

@#/
~~DE VERTROUWELIJK~~

Van Londen

Aan DAM, DVB, DVF en DPZ

C.c. PVVN New York, PVVN Wenen, PV-NAVO en PV-EU
Beijing, Berlijn, Moskou, Parijs en
Washington

Datum 17 september 2002

Betreft Irak / Britse visie op VN-spoor

Samenvatting

Het VK wenst een resolutie die de criteria vastlegt aan de hand waarvan de Veiligheidsraad kan beoordelen of Irak voldoende meewerkt met de wapeninspecteurs van de VN. Het acht een resolutie noodzakelijk om de VS te tonen dat het er goed aan heeft gedaan het VN-spoor te kiezen. Het is volgens Londen nog te vroeg om vast te leggen wat er dient te geschieden indien Bagdad niet meewerkt.

*nr 56
27/7*

Bericht

1.

A + B

De resolutie zou "benchmarks" dienen vast te leggen aan de hand

~~DE VERTROUWELIJK~~

[REDACTED]

waarvan de medewerking van Irak beoordeeld zou kunnen worden.
Uitvoerend UNMOVIC-Directeur Blix zou de Raad moeten vertellen wat
hij nodig acht om UNMOVIC effectief te kunnen opereren.

A + B

A + B

2.

A + B

3.

A + B

[REDACTED]

[Redacted header]

A + B

Londen 212 ²⁰¹¹

[Redacted footer]

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : NYVI496 / P24094
Datum/tijd verwerking : 28/09/02 - 08.06

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

394

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DJZ IOB

S: LON PAR WAS

@#/
~~DZ Vertrouwelijk~~

I M M E D I A T E

Van PV VN New York

Aan M, DGPZ, DVF, DAM

C.c. Washington, Londen, Parijs

Datum 27 september 2002

Betreft VR/Irak-resolutie

A + B

A + B.

Ook in SG-kringen is deze ontwerp-resolutie met grote zorg ontvangen. Uit betrouwbare bron werd vernomen dat hoofd UNMOVIC Hans Blix, die morgen naar Wenen gaat om met Irakezen te praten over arrangementen voor de inspecties, zou hebben gezegd bij adoptie van een dergelijke tekst ontslag te nemen.

A + B

PVVN New York 496

Handwritten notes: 7, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 105, 110, 115, 120, 125, 130, 135, 140, 145, 150, 155, 160, 165, 170, 175, 180, 185, 190, 195, 200, 205, 210, 215, 220, 225, 230, 235, 240, 245, 250, 255, 260, 265, 270, 275, 280, 285, 290, 295, 300, 305, 310, 315, 320, 325, 330, 335, 340, 345, 350, 355, 360, 365, 370, 375, 380, 385, 390, 395, 400, 405, 410, 415, 420, 425, 430, 435, 440, 445, 450, 455, 460, 465, 470, 475, 480, 485, 490, 495, 500, 505, 510, 515, 520, 525, 530, 535, 540, 545, 550, 555, 560, 565, 570, 575, 580, 585, 590, 595, 600, 605, 610, 615, 620, 625, 630, 635, 640, 645, 650, 655, 660, 665, 670, 675, 680, 685, 690, 695, 700, 705, 710, 715, 720, 725, 730, 735, 740, 745, 750, 755, 760, 765, 770, 775, 780, 785, 790, 795, 800, 805, 810, 815, 820, 825, 830, 835, 840, 845, 850, 855, 860, 865, 870, 875, 880, 885, 890, 895, 900, 905, 910, 915, 920, 925, 930, 935, 940, 945, 950, 955, 960, 965, 970, 975, 980, 985, 990, 995

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : NYVI520 / P276
Datum/tijd verwerking : 12/10/02 - 08.15

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m 39.5

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
IOB

S: CFM ADRES

@#/
~~DE Veerwoordelijk~~

From PV VN New York

To M, DGPZ, DVF, DAM, DPZ, DVB

Cc Londen, Parijs, Washington, Peking, Moskou, PV EU

Date 11 October 2002

Re Irak: Gesprek met Hans Blix

Samenvatting

Hoofd UNMOVIC Hans Blix gaat door met planning inspecties, maar vertrek advance party pas na adoptie nieuwe resolutie en reactie - binnen zeven dagen - van Irakese regering. Time-line schuift op. Nieuwe resolutie welkom 'to strengthen our hands', maar geen concessies die geloofwaardigheid van inspecties kunnen ondermijnen. Gesprekken in Washington illustratief voor verdeeldheid binnen VS-administratie over te volgen koers, uiteindelijk aan president Bush om te beslissen of VN-spoor serieuze kans krijgt. Irakese commentaar op brief Blix en Elbaradei is binnen, volgens Blix toegespitst op ontwijking van kosten die Irak zou moeten dragen.

Bericht

A + B

A + B

PVVN New York 520¹ ¹ ¹

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

24
Filenaam / Referentienummer : NYVU096 / H18660

Datum/tijd verwerking : 11/10/02 - 16.07

Minuut gearafeerd door :

Redactie : DVF. D

24 /

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m 396

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DES DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DJZ

@#/
~~Vertrouwelijk~~

voorrang M O S T I M M E D I A T E

Van DVF

Aan New York PV

C.c. abidjan, bamako, berlijn, bogota, brussel pv navo, dar es salaam, dublin, geneve cd, geneve pv, kabul, kiev, kingston, lissabon, londen, moskou, oslo, parijs amb, peking, singapore, tblisi, tokio, tunis, washington, wenen pv vn

Datum 11 oktober 2002

Betreft VR/Irak/Ontwerp EU-statement

RUC 518

not 59, hfd. 7

Inleiding:

Nederlands doel inzake Irak is ontwapening, hetgeen via het VN-spoor dient te worden bereikt. Nederland is van mening dat Irak "fully and unconditionally" moet voldoen aan de eisen van de (bestaande en eventueel toekomstige) VNVR-resoluties. Irak heeft jarenlang geweigerd mee te werken en heeft slechts recentelijk onder grote internationale druk ingestemd met het toelaten van de wapeninspecteurs. Deze druk dient gehandhaafd te worden zodat UNMOVIC en IAEA zo snel mogelijk ongehinderd aan het werk kunnen gaan. Nederland is, gezien het gedrag van Irak van de afgelopen jaren, sceptisch over de werkelijke medewerking van Irak. Irak zal moeten bewijzen dat het meewerkt en niet terugvalt in het frustreren van de inspecties. Nederland is van mening dat de internationale druk, eventueel inclusief de dreiging van het gebruik van militair geweld als "last resort", gehandhaafd dient te worden. De VR dient zorg te dragen voor ontwapening van Irak dmv een effectief inspectieregime dat minder kwetsbaar is voor tegenwerking van Iraakse zijde. V.w.b. het gebruik van militair geweld geldt dat Nederland een nieuwe VR-resolutie politiek wenselijk acht, maar benadrukt dat reeds nu al uitvoering door Irak van alle relevante VR-resoluties, zonodig op basis van bestaande VR-resoluties met geweld kan worden afgedwongen.

EU-Tekst:

Punt van algemene aard: tekst moet strakker worden geredigeerd. Er staan elementen (zie onder) in die de aandacht afleiden van de hoofdzaak: doel is de ontwapening van Irak en derhalve dient Irak aan alle eisen van de internationale gemeenschap te voldoen.

Acht het, gezien de discussie binnen de VR, geen bezwaar dat in deze tekst niet specifiek over een resolutie wordt gesproken. Wel moet duidelijk zijn dat een inspectieregime niet langer kwetsbaar mag zijn voor Iraakse machinaties.

Streven naar unanimiteit in de besluitvorming moet overeind blijven, maar hoeft niet genoemd te worden (laatste alinea). Blix hoeft niet met name genoemd worden, maar een verwijzing naar de mandaten van UNMOVIC en IAEA kan worden opgenomen. Nederland hecht eraan dat de formulering "or face the consequences" gehandhaafd blijft.

Commentaar per alinea:

2: geen verwijzing naar "refugees"

3: schrappen "however"

5: niet "has chosen", maar "did not cooperate". Vervang "fully" door "as required".

8: tweede zin als volgt: "Only under the strong pressure of the international community Iraq recently indicated?"

9: alternatief tekstvoorstel als volgt: "The European Union reiterates its demand that Iraq complies fully with the demands of the international community, as represented by the Security Council, which aim at the dismantling of Iraq's weapons of mass destruction. To achieve this goal the weapon inspectors should be fully able to do their work as defined by the Security Council. Iraq must let the UN weapons inspectors return to Iraq without any precondition and must fully cooperate with the inspection teams in all aspects, including granting immediate and unhindered access to all sites and facilities in Iraq which the inspectors might wish to investigate. An efficient inspection regime in Iraq is essential for securing the dismantling of all weapons of mass destruction of Iraq. Iraq must let UNMOVIC and IAEA do their work as stipulated in their mandates or face the consequences".

bz 96 +++

Ik heb eens nagedacht over je vraag wat te doen als de resolutie er niet komt

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

B

met 60
leden 7.

8. Saddam moet worden aangepakt en de VS is bereid dat te doen. Kortom, we zullen nu verder moeten met de internationale coalitie tegen Saddam, zoals die door de VS wordt geleid.

B

Hoop dat dit helpt.
Laat me aub weten wat je ervan vindt.

D+B

B

D+B

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : NYVI574 / P2733
Datum/tijd verwerking : 09/11/02 - 08.12

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

W 398

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DJZ IOB

S: BRE WAS MOS PAR LON PEK

@#/
~~DZ Vertrouwelijk~~

Van PV VN New York

Aan M, DAM, DVF, DPZ, DGPZ, PV EU

C.c. HMA Washington, HMA Moskou, HMA Parijs, HMA Londen, HMA Beijing

Datum 8 november 2002

Betreft Aanneam VR-resolutie Irak

rmc 571

Samenvatting

Resolutie 1441 over Irak unaniem door de VR aangenomen.
Explanations of vote niet eenduidig over de interpretatie van de te volgen procedure in geval van 'material breach', maar eindresultaat is voor alle partijen duidelijk: Irak krijgt een laatste kans voor een vreedzame oplossing.

not 62 1/2/02

Bericht

VS/VK resolutie over Irak werd vanochtend unaniem door de Veiligheidsraad aangenomen (tekst is u per fax toegegaan). Uiteindelijk bleken alle vijftien lidstaten, inclusief Syrie dat vooraf nog een slag om de arm hield, zich in de tekst te kunnen vinden.

Na de stemming toonde de SG zich in zijn speech uiterst tevreden met de bereikte consensus over de resolutie. Volgens de SG is het helder wat de VN van de Iraki's verwacht, namelijk het volledig meewerken aan de ontmanteling van de massavernietigingswapens in Irak. Wanneer Irak wederom niet aan de verplichtingen voldoet is het duidelijk dat de VR zijn verantwoordelijkheid moet nemen, aldus de SG.

Ambassadeur Negroponte benadrukte dat de tekst geen 'hidden triggers' of 'automaticity' bevat. Wanneer er een 'material breach' gemeld wordt aan de VR door UNMOVIC, IAEA of een lid van de VR, zal de hele VR zich over deze aangegeven tekortkoming buigen zoals gesteld in OP 12 van de resolutie, aldus Negroponte. Wanneer echter

~~CONFIDENTIAL~~

de VR in die fase niet in staat is 'to act decisively', zo vervolgde de Amerikaan, weerhoudt deze resolutie geen enkele lidstaat ervan om zich te verdedigen tegen een bedreiging geuit door Irak, of Irak te dwingen tot naleving van de relevante resoluties. Negroponte maakte duidelijk dat via deze resolutie Irak een laatste kans werd geboden tot een vreedzame oplossing. De inspecties van UNMOVIC en IAEA werden door de nieuwe resolutie versterkt. Negroponte wees op de goede samenwerking van de VR-leden, en omschreef nadrukkelijk het doel van de resolutie: 'to open the way to a peaceful solution of this issue'.

Ook het VK sprak van een laatste mogelijkheid voor Irak om op vreedzame wijze ontwapening te realiseren. Volgens Greenstock werd Irak nu een keuze geboden tussen volledige ontwapening of de serieuze consequenties zoals gesteld in OP 13. Er moest volgens de Britten geen overhaaste beslissingen worden genomen wanneer Irak in 'material breach' bleek te zijn. Het versterkte mandaat van UNMOVIC en IAEA zou het vertrouwen van de internationale gemeenschap in beide inspectieteams herstellen. 'Final opportunity' waren de sleutelwoorden, aldus Greenstock na afloop van de vergadering.

Frankrijk kwalificeerde de resolutie als een succes voor de VR en de vrede. Het doel van Frankrijk was altijd geweest om een twee-stap strategie te blijven behouden, zo zei ambassadeur Levitte. Met de koppeling van OP 4 aan OP 11 en 12 was Frankrijk dan ook erg tevreden. Het ontbreken van enige vorm van automatisme in de resolutie werd verwelkomd. Het mandaat van Blix en ElBaradei was verhelderd, hun autoriteit versterkt.

Rusland en China benadrukten het respect voor territoriale integriteit en soevereiniteit van Irak, zoals dat gesteld was in de resolutie. Rusland was blij dat aan het oorspronkelijke doel van de resolutie, namelijk ontwapening, was vastgehouden. China sprak van een juiste aanpak van het probleem, namelijk binnen het raamwerk van de VN.

De andere lidstaten beaamden de woorden van de hoofdrolspelers in het debat wanneer het ging om de versterking van het mandaat van UNMOVIC en IAEA, het ontbreken van enige vorm van automatisme naar geweld en respect voor de soevereiniteit en integriteit van Irak. De VR-leden waren het verder eens dat dit een laatste mogelijkheid was voor Saddam Hoessein om tot een geweldloze oplossing van dit probleem te komen. De enige optie voor Irak was dan ook de volledige medewerking bieden aan de inspectieteams en de eventuele vernietiging van de WMD's.

Ondanks de unanieme aanvaarding van de resolutie bestaan er wel degelijk interpretatie verschillen. Waar vrijwel alle VR-leden stelden dat het Hans Blix is die rapporteert of er sprake is van 'material breach', benadrukte de VS zowel in de VR als daar buiten voor de pers, dat ook een lidstaat een constatering van een 'material breach' naar voren kan brengen. PV Greenstock vulde aan dat de VR ook in dat geval zal vragen om een bevestiging van Hans Blix.

Irak heeft vanaf vandaag een week om akkoord te gaan met resolutie 1441. Blix verwacht, wanneer de Iraki's akkoord gaan, met een 'advance team' op maandag 18 mei in Irak te arriveren. Vanaf vandaag hebben UNMOVIC en IAEA 45 dagen om met de inspecties te beginnen.

~~DE VERBODDENE~~

Uiterlijk 60 dagen daarna moet de VR een eerste rapport hebben ontvangen over de bevindingen van Blix en ElBaradei. Irak heeft de verplichting om dertig dagen na vandaag een volledig overzicht te geven van al hun biologische, chemische en nucleaire programma's. De waarschuwing van Blix dat Irak hier wellicht niet op alle onderdelen aan kan voldoen (m.n. bij dual' use goederen) leek bij geen der VR-leden op onoverkomelijke bezwaren te stuiten.

Commentaar

Dat na twee maanden onderhandelingen unanieme steun is bereikt voor deze resolutie is een diplomatiek prestatie van formaat. Geconstateerd kan worden dat de VS aanzienlijke concessies heeft gedaan om deze eensgezindheid te bereiken. Of het front gesloten blijft moet worden afgewacht. Een ding is zeker, Hans Blix heeft de komende maanden een zware last op zijn schouders. Op hem rust de verplichting elke vorm van tegenwerking aan de VR te melden. Zelf heeft hij voor het begrip 'material breach' een definitie gegeven ("a consistent pattern of behaviour of non-compliance") die een herhaling van overtredingen veronderstelt. Behalve Ierland, dat Blix definitie expliciet steunde, heeft echter geen enkel VR-lid zich over dit toch essentiële vraagstuk uitgesproken.

PV VN New York 574 +++++

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
 Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
 Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

M 399

DATUM/TIJD : 11/12/02 - 20:07
 REFERENTIENUMMER : wasi377/X625

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dgrc plvdgrc dirdpv dirdwh
 az/mp just

@#/
~~SG - GRUPEM~~

Van Washington
 Aan M
 C.c. DGRC, DGPZ, DWH, DPV, Justitie (SG), AZ/KMP

Datum 11 december 2002

Betreft VS/NL: 'Majors list'

Rmc 354

Essentie

Kans dat Nederland dit jaar de dans zal ontspringen is klein nu ook het Office of National Drug Control Policy (ONDCP) zich schaart in het koor dat pleit voor opname van ons land op de 'majors list'. Alleen binnen State (en in het verlengde daarvan de VS-ambassade in Den Haag) verzet men zich tegen plaatsing op de lijst. Alleen druk op politiek niveau zou het tij nog kunnen keren. Moge daarom bepleiten dat begin volgende week op niveau M wordt geïntervenieerd bij SoS Powell en dat MP zich vervolgens - zo nodig - tot de president wendt, tenzij er voordien nog perspectief zou komen op een wending ten goede.

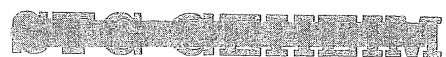
Bericht

A+B

63
 7

wasi377 . / .

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open ta.
 2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend worden verspreid.
 3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag NIEMER oingerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden gecorrrespondeerd (zie Richtlijnen) anvragen tzt. 4856 worden gecorrrespondeerd

CODE BERICHT

was1377 / 2

A+B

Strategie

De negatieve effecten van vermelding mogen niet worden onderschat. Immers, wie eenmaal op de lijst staat, komt daar niet snel meer vanaf. Het feit dat Nederland straks (als eerste en enige EU-lidstaat) in één adem zou worden genoemd met landen als Afghanistan, Birma en Colombia is fnuikend voor de beeldvorming, niet alleen in de VS maar ook daarbuiten.

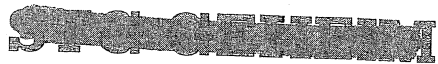
63

4007

A+B

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open ta.
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLUJ.
3. Over de inhoud van codeber. mag geen reactie op een cod.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijn.
vor het Berad. Berichtenverkeer worden vervaard.
mag NIMES ongerubriceerd (telex, telefoon, telet.
invragen tst. 4836, worden gecorrpondeerd

[REDACTED]

d. Argumentatie

Hoewel de argumenten tegen plaatsing eerder de revue zijn gepasseerd, wil ik ze in het kort nog even noemen.

· Politiek: De betrekkingen tussen de VS en Nederland zijn geen eenrichtingsverkeer: Wij ondersteunen de VS op vele fronten (de strijd tegen het terrorisme e.d., Afghanistan, Irak) en de onderhavige kwestie is voor ons zo belangrijk dat VS daar zeer serieus rekening mee dient te houden. Er bestaat bovendien een gerede kans dat plaatsing op de 'majors list' in de tijd zal samenvallen met belangrijke politieke beslismomenten in Nederland (verkiezingen, debat over Irak).

*not 63
sept. 7*

A+B

voldaan (zie Richtlijnen) worden gecorrigeerd

rdn geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijne worden gecorrigeerd (telex, telefoon, telera)

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open ta
2. Afchriften van codeberichten mogen UITSLUI
3. Over de inhoud van, of een reactie op er
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dien

Washington 377

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : PARI218 / P4283
Datum/tijd verwerking : 28/11/02 - 17.39

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

n 401

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DWH DJZ
DGESFSU VDS

EZBEB

S: CFM ADRES

@#/
~~DE Vrij~~

Van Ambassade Parijs

Aan Ministerie van Buitenlandse Zaken (DVB, DPZ, DIE, DAM/GO)

Mede voor Ministerie van Defensie (DAB, CDS)

C.c. EU en NAVO distributie

Datum 28 november 2002

Betreft Frankrijk / evaluatie NAVO Top, NRF, Macedonie en Irak
Essentie

A + B

Bericht

Algemeen

In marge nabespreking van de NAVO Top te Praag met directeur Affaires strategiques van de Quai d'Orsay, kwamen o.a. NRF, Macedonie en Irak ter sprake. De belangrijkste elementen uit de toelichting van de Franse directeur veiligheidsbeleid zijn hieronder vermeld:

NAVO Top

E

~~DE Vrij~~

E.

NATO Response Force

E.

Macedonie

E.

Irak

66
67
D t signaleerde (zie ook PV NAVO 564) dat op 5 december a.s. Dep. SoS Grossman belet gevraagd heeft in Parijs *A + B*
Ter voorbereiding is door de VS Ambassade h.t.s. een verlanlijstje ingediend met militaire hardware en hand en spandiensten die Frankrijk zou kunnen leveren aan een gewapend ingrijpen in Irak. Deze demarches ('prematuur en naief') zijn niet goed gevallen in Parijs, te meer daar zij uitgevoerd werden op de dag dat de eerste UNMOVIC inspectie in Irak van start ging.

Parijs 218 *CS*

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI004 / P7013
Datum/tijd verwerking : 09/01/03 - 07.33

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

N. 402

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH

SEINEN CFM ADRES DEF/CDS/DAB AZ BZK/IB

@#/
[REDACTED]

Van Washington

Aan DGPZ

C.c.

DAM, DVB, DPZ, DWH, Amman, Ankara, Berlijn, Koeweit, Londen,
Moskou, Parijs, Beijing, Riyadh, Teheran, Tel Aviv, PV EU, PV
NAVO, PV New York, PVVN Wenen, PV Geneve, Defensie (CDS, DAB),
AZ (KMP)

Datum

8 januari 2003

Betreft VS/Irak

Essentie

Hoewel de Administratie nog immer hoopt ontwapening van Irak
zonder militaire middelen te bereiken, neemt de kans daarop af.
Naar verwachting zal eind januari/begin februari aan Amerikaanse
zijde de 'go/no go'-beslissing m.b.t. militair ingrijpen vallen.
De pogingen van de Administratie om geesten hiervoor nationaal
en internationaal rijp te maken, zijn sedert de Iraakse
verklaring van 7 december jl. in een hogere versnelling gekomen,
maar worden bemoeilijkt door het ontbreken van een aansprekende
'smoking gun'.
Special Forces en paramilitaire CIA-eenheden vormen een
belangrijk onderdeel binnen de militaire scenario's. Punt van
discussie is het aantal grondtroepen, waarbij de zware variant
steun lijkt te winnen. Baghdad vormt in geografische zin het
primaire doel van de operaties. Nevendoelen betreffen
stabilisatie van Noord-Irak en afscherming van Israel middels
een militaire presentie in West-Irak.

Bericht

Wat de militaire planning voor een mogelijk ingrijpen tegen Irak
betreft houdt de Administratie haar kaarten uiterst nauw aan de
borst. Informatie wordt alleen op basis van 'need to know' met
derde landen gedeeld, en dan nog slechts naar evenredigheid van

[REDACTED]

~~CONFIDENTIAL~~

de te verlenen militaire bijdrage, c.q. het strategische belang voor de militaire operaties. Tot de 'inner circle' van geprivilegieerde contacten behoren het VK en Israel.

Ondanks het gebrek aan toegang tot officiële planningsinformatie is het mogelijk op basis van open bronnen en middels gesprekken met deskundigen/betrokkenen een beeld te vormen van de opties die momenteel onderwerp van discussie zijn in Washington. In dit verband werd onlangs gesproken met o.a. de Britse tweede man h.t.s., de persoonlijk woordvoerder van Dep. SoD Wolfowitz en met ex-medewerker van CIA en NSC,

D

1. Voorbereidende fase

Zoals kort voor Kerst duidelijk werd (ref. mijn 394 a.p.) is de Administratie voornemens - bij uitblijven van een beslissende wending in de huidige gang van zaken - eind januari/begin februari een 'go/no go'-beslissing te nemen over militaire actie. Het rapport van Blix (27/1) zou de 'trigger' kunnen zijn en de State of the Union (28/1) een eerste moment de VS-visie op en betekenis van het rapport publiek te maken.

Tot aan de 'go/no go'-beslissing zal de Administratie zowel het militaire als het politieke spoor krachtig blijven volgen. De troepenopbouw in de regio wordt voortgezet om de druk op het Iraakse regiem op te voeren en militaire actie als een volwaardige optie achter de hand te hebben. In het verlengde daarvan wordt bilateraal overleg met landen over overvlieg rechten, 'basing rights', defensieve en offensieve militaire bijdragen geïntensiveerd. Onder de westerse landen zoekt de VS een kleinere groep (van "bijvoorbeeld zeven" aldus zegsman op Pentagon) landen die zich in militair opzicht sterker committeert. Naast het VK kan daarbij o.a. worden gedacht aan Australië en Frankrijk. Nu Koeweit, Bahrein en Qatar binnenboord zijn, vormen Turkije en Saoedi-Arabië de belangrijkste speerpunten in de regio.

A+B

In politiek opzicht vormt het ontbreken van een voor ieder herkenbare 'smoking gun', het lastigste probleem voor de VS. De Britten hebben geen ^Baanwijzingen dat de Administratie overtuigend additioneel feitenmateriaal achter de hand heeft. Zonder aansprekend bewijs vinden potentiële coalitielanden, en in elk geval de publieke opinies aldaar, het lastig om steun voor militaire actie te legitimeren, zelfs al is het vertrouwen in de goede intenties van Saddam Hoessein alom gering. Het is de vraag of de geïntensiveerde inspecties een spectaculaire vondst zullen opleveren. Het opbouwen van een casus op basis van indirect bewijs, die in het rapport van Blix zijn weerslag zal moeten vinden, zal de Amerikanen uitkomst moeten bieden maar is niet eenvoudig in overtuigende plaatjes weer te geven. Zegsman op Pentagon erkent dat presentabele inlichtingen tegenstanders van een ingrijpen niet zullen overtuigen.

2. Uitvoering van militaire operaties

~~TOP SECRET~~

- Hoofdvarianten

Als de politieke hordes eenmaal zijn genomen, hangt de bepaling van het 'uur u' verder nog af van de te kiezen militaire variant. Het belangrijkste punt van discussie daarbij is het aantal grondtroepen variërend van tienduizenden (lichte variant) tot 200 a 300.000 (zware variant). Voorstanders van de lichte variant (vooral burgerpolitici waaronder SoD Rumsfeld) wijzen daarbij op factoren als snelheid, tactische verrassing en de kortere voorbereidingstijd. Het pleidooi voor 'lean and mean' moet ook gezien worden tegen de achtergrond van het transformatiedebat binnen het Amerikaanse militaire apparaat. De militairen (Chiefs of Staff, CENTCOM) zijn in meerderheid voorstander van een massale inzet van grondtroepen, vooral om het momentum te kunnen behouden als het tegenzit en vanwege het psychologische effect op de vijand.

Er zou thans een compromis op tafel liggen, maar de steun voor een zwaardere variant lijkt te groeien. De troepenopbouw heeft thans het aantal van 60.000 overschreden en zal de komende weken aanzienlijk verder worden verhoogd. Het zwaartepunt van de troepenbewegingen zal waarschijnlijk vanuit het Zuiden (i.c. Koeweit) plaatsvinden.

Beide varianten kenmerken zich door inzet van Special Forces (SOF) en para-militaire eenheden van de CIA (a la Afghanistan). Zij zijn van cruciale betekenis voor luchtdoelgeleiding, identificatie en onschadelijk maken van doelen (kritische infrastructuur, lanceerinrichtingen, vliegvelden), alsmede voor het leggen van contacten met milities van oppositiegroeperingen. Anders dan tijdens de Golfoorlog zal de duur van de voorbereidende luchtacties aanmerkelijk korter zijn en zullen SOF simultaan (en voor een deel voorafgaand) aan luchtacties worden ingezet.

- Hoofd- en nevendoeelen

Het hoofddoel van de militaire operaties is het neutraliseren van Irak's MVW-capaciteit, met als belangrijk politiek nevendoeel het uitschakelen van het regiem van Saddam Hoessein. In tactische zin betekent dit dat men zich primair zal richten op de inname van Bagdad. Prioritaire doelen vormen aanvoerlijnen, MVW-installaties, 'command & control'-faciliteiten en elite-eenheden. Op de NSC wordt steeds benadrukt dat de VS, met het oog op een snelle herstart van Irak, zo min mogelijk schade wil aanrichten aan de infrastructuur.

Naast de focus op Bagdad zijn er in geografische zin twee nevendoeelen. De kans op een succesvolle Iraakse aanval op Israël kan worden verkleind middels een militaire presentie in West-Irak. Een handicap daarbij is echter vooralsnog het ontbreken van toestemming om grondacties vanaf Saoedisch grondgebied te mogen uitvoeren. Jordanië kan men om politieke redenen niet als uitvalsbasis (anders dan voor kleine SOF-eenheden) gebruiken.

Vanuit strikt militair oogpunt zou men in Noord-Irak met SOF en CIA-eenheden kunnen volstaan. Om het risico van Turks-Koerdische schermutselingen te verminderen, lijkt een stabiliserende militaire presentie in het Noorden echter wenselijk. Troepen voor dit doel zullen via Turkije worden ingebracht en naar verluidt pas op een laat moment worden ingevlogen teneinde langdurige presentie in Oost-Turkije te vermijden.

- Tempo

Snelheid is in een aantal opzichten van cruciale betekenis voor het

~~CONFIDENTIAL~~

welslagen van de operaties. In de eerste plaats is er het risico dat de politieke en militaire steun m.n. in de Golfregio zal eroderen als de acties een langdurig karakter krijgen. Dat geldt ook voor de steun in eigen land en binnen de coalitie. Ten tweede zal bij snel initieel succes de kans het grootst zijn dat Iraakse troepen de handdoek in de ring gooien, c.q. dat een coup poging wordt ondernomen of Saddam de wijk neemt. Een derde factor is een klimatologische. Hoewel de VS in staat moet worden geacht ook onder extreme omstandigheden de operaties uit te voeren, stijgen met de temperaturen ook de risico's. Een vierde factor is dat een kortstondige militaire actie ook de humanitaire gevolgen kan beperken.

- Belang militie oppositie

De bijdrage die oppositie-eenheden in militair opzicht kunnen leveren, wordt algemeen als laag ingeschat. De bruikbaarheid van oppositiegroeperingen lijkt zich te beperken tot gids- en tolkfuncties (rm 378 a.p.). Ze vormen in de verste verte niet het Iraaks equivalent van de Northern Alliance in Afghanistan.

- Risico's

Uit bovenstaande moge blijken dat de VS in een vergevorderd stadium is van militaire planning. De Administratie is zich daarbij bewust van de diverse onzekerheden en risico's die verbonden zouden zijn aan een daadwerkelijk ingrijpen. Deze betreffen onder meer:

- Gevechtskracht en moreel Iraakse gevechtseenheden.
- Oorlogsvoering in stedelijk gebied; de kans op Amerikaanse militaire en Iraakse burgerslachtoffers wordt aanzienlijk hoger. -- Terroristische aanslagen.
- Inzet van MVW door Saddam Hoessein.
- Iraakse acties gericht op olievelden en de gevolgen daarvan voor de olieprijs.
- Retaliatie door Israel.
- Politieke onrust in de regio (Israelisch/Palestijns conflict, Jordanie) of daarbuiten (Noord-Korea).
- De opstelling van Iran. Hoewel het waarschijnlijk is dat Iran zich neutraal zal opstellen, kan het zowel in het Noorden (Koerden) als in het Zuiden (Sjiieten) onrust stoken.

Washington 4

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

SECRET	
Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

nr. 4/6

DATUM/TIJD : 17/01/03 - 14:37
REFERENTIENUMMER : wasi018/X029

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dirdvb dirdvf dirdam
az/kmp

s: cfm. adres

@#/
IMMEDIATE

Van : Washington

Aan : M

c.c. S, DGPZ, DVB, DAM, DVF, PV New York, PV NAVO,
Londen, Parijs, Berlijn, Ankara, Def/DAB,
Def/CDS, AZ/KMP

Datum : 16 januari 2003

Betreft : VS/Irak

(Noot: Na afronding van dit bericht werd het nieuws bekend over de vondst door UNMOVIC van lege chemische raketkoppen. "For the record" en omdat de betekenis van deze vondst nog niet ten volle duidelijk is volgt hieronder het bericht als opgesteld.)

Essentie

Geen beslissende uitspraken VS voor of tijdens bezoek van Britse premier Blair op 31 januari. Administratie voornemens begin februari de casus tegen Irak publiekelijk te presenteren, waarbij **B** ervan uitgaat dat inspecties niets opzienbarends aan het licht zullen brengen. Hierna de gang naar de Veiligheidsraad. De VS waagt zich alleen dan aan een tweede resolutie wanneer de uitkomst "safe" is. Niettegenstaande deze agenda die vrij onvermijdelijk op een militair ingrijpen op afzienbare termijn lijkt aan te sturen, zijn er signalen van nieuwe discussiepunten binnen de Administratie, naar het voorkomt mede voortvloeiend uit verlangens van belangrijke coalitiepartners.

Bericht

wasi018 . / .

1. Op een codebeber. mag teleggr. niet in open tag.
2. Afz. berichten van codeberichten mogen UITSLUITELIJK.
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag NIEMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden gecorr. geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen het Bureau/Beri. berichtenverkeer worden vervaardigd. agen ist. 4836.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

~~SECRET~~

~~SECRET~~

wasi018 / 2

Met Frank Miller, op de NSC als adviseur van de President voor defensie-beleid zeer nauw betrokken bij de vormgeving van het Irak-beleid, besprak ik gistermiddag de stand van zaken. Daaraan kan het volgende worden ontleend.

1. Kalender

A + B

2. Inspecties

A + B

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open tas.
2. Afschriften van codeberichten mogen niet worden verspreid.
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag NIMMER openbaar worden gemaakt (telex, telefoon, telefax) w.v. den gecorrpondeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden bewaard (geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen het Bureau, berichtenverkeer worden vervaardigd, mogen tst. 4836)

wasi018 . / .

~~SECRET~~

A+B.

3. Agenda helder - besluitvorming onzeker

A+B.

1: Op een codeber. mag teleg. niet in open ta.
 2: Afschriften van codeberichten mogen UITSLIJTT.
 3: Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax) w.w. den gecorrpondeerd
 4: Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
 Het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardigd
 (daan (zie Richtlijnen)
 agen ist 2830
 den gecorrpondeerd

Analyse

In de zo strak geregisseerde lijn die de Administratie gedurende de laatste maanden heeft uitgestippeld ten aanzien van Irak - waarin het gelijktijdig opvoeren van de politieke en militaire druk de kern vormden - zijn in de laatste dagen enkele rimpelingen waarneembaar. De rimpelingen komen vooral tot uiting in tegenstrijdige uitspraken over de tijd die de VS nog wil gunnen aan de inspecties c.q. aan Saddam Hoessein om actief mee te werken aan de van hem verlangde ontwapening. De oorzaak ervoor lijkt te liggen in externe factoren, die de altijd onderhuids aanwezige politieke tegenstellingen in Washington doen opvlammen. Eén van de belangrijkste factoren lijkt hernieuwde druk vanuit de internationale gemeenschap en, dientengevolge, onzekerheid over een

steverige coalitie. Daarnaast interfereert de kwestie Noord-Korea en de interne discussie daarover met de koersbepaling ten aanzien van Irak. Ofschoon dit geen weerslag heeft op de militaire opbouw - Secretary of Defense Rumsfeld ondertekent de ene ontplooiingsopdracht na de andere - is wel duidelijk dat de Administratie worstelt met het formuleren van een eenduidig antwoord op een aantal politieke vragen, die voor internationale partners en de eigen publieke opinie buitengewoon cruciaal zijn, waaronder die van de legitimering van een mogelijk militair ingrijpen en de noodzaak van een tweede resolutie. De kunst lijkt dus nu

B

de militaire en diplomatieke kalender met elkaar in overeenstemming te brengen. Veel lijkt daarbij af te hangen van het persoonlijk geduld van President Bush.

Washington 18

1. Op een codeber. mag teleggr. niet in open tek. geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
2. Afschrijvingen van codeberichten mogen UITSLUITEND het Bureau, berichtenverkeer worden vervaardigd.
3. Over de inhoud van, of een reactie op, een codeber. mag NIMMER openbaar (teleex, telefoon, telefax, w. den gecorrespondeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen. (daan (zie Richtlijnen) ager tst. 4836)

~~DE VERBODEN TOEGANG~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI010 / P7809
Datum/tijd verwerking : 17/01/03 - 21.37

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

WV 404

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DVB TFOVSE OPCW DVF DAM DWM DZO DJZ

SEINEN CFM ADRES BZKIB

@#/
~~SECRET~~

Van Londen

Aan DAM, DVB en DPZ

C.c. Amman, Beijing, Berlijn, Madrid, Moskou, Parijs en Washington; PV-EU, PV-NAVO, PVVN New York, PVVN Wenen

Datum 17 januari 2003

Betreft Irak / Verloop inspecties / Verhouding resoluties 1441 en 1284 / Britse visie

Samenvatting

Het VK vindt dat de inspecteurs meer tijd moeten krijgen om hun werk te doen. Bij gebrek aan bewijs is de huidige situatie politiek niet rijp voor militair optreden tegen Irak. De discussie over de verhouding tussen resoluties 1441 en 1284 vindt Londen hoogst ongelukkig. De Iraakse weigering nieuwe informatie te verschaffen zou op termijn gezien worden als non-coöperatie en op een bepaald moment worden uitgelegd als "material breach".

Bericht

NB: het gesprek vond plaats voordat de vondst van de raketkoppen bekend werd.

1.

A * B

~~DE VERBODEN TOEGANG~~

A + B

2.

A + B

3.

A + B

Londen 010

SPREEKPUNTEN MP – BUSH

- For The Netherlands the goal is to reach the complete dismantlement of Iraq's weapons of mass destruction in accordance with resolution 1441. In our view this should be achieved by following the UN path. NL therefore fully supports the UN in its efforts to reach full and immediate compliance by Iraq with all relevant resolutions.
- Today's briefing in the Security Council is of great importance. Today is not a deadline. Much will depend on the findings of Mr. Blix. The NL fully supports the inspectors in completing their mission in accordance with 1441. If needed, the inspectors should be given more time for intensified inspections.
- In accordance with 1441, it is absolutely essential that Iraq cooperates fully and actively with the UN-inspectors. Regrettably so far Iraq seems to have chosen not to do so. The NL thinks that Iraq's cooperation is unsatisfactory and is worried about this. The onus of proof lies with Iraq, not with the inspectors. Iraq must provide the inspectors with all additional and complete information.
- Past experience has shown that Saddam Hussein only cooperates under great pressure. The NL therefore is convinced that strong pressure, including the threat of the use of force, has to be maintained. The use of force itself, however, can only be a last resort.
- If the situation were to require the use of force, the NL strongly favours a second UNSC resolution to authorise a military intervention.

- As the possibility for military action seems to draw nearer, how far has your administration come in preparing for the future of Post Saddam Hussein Iraq (political reconstruction, humanitarian relief, economic reconstruction, military stabilisation force)?

- I would also like to seize this opportunity to ask you how, also in the context of a military action in Iraq, you see future developments in the Middle East peace process? How do you intend to go back to the "roadmap" after the Israeli elections?

Iraq / NATO-support

- The Netherlands fully supports the proposal made by NATO SG Robertson to task the National Military Authorities to initiate prudent deterrent and defensive contingency planning.
- The Netherlands is willing to consider in a positive spirit a deployment of theater missile defenses (Patriots) to Turkey, in case of a request by the Turkish authorities (which we haven't received yet).
- As far as further commitments concerning other military assets are concerned, our position depends on the discussion in the Security Council on "material breach".

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI037 / P8769
Datum/tijd verwerking : 30/01/03 - 16.48

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DPV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ

DJE DUBAI

S:ABU ALG AMM ANK ATH BEI BLN BRE BRU BRN DMC DUB GEV HEL HSR IST KAB KAI
KIE
KHA KOP KWE LIS LON LUX MAD MOS MUS NYV OTT PAR RAB RAM RIY ROM SAA STO TEH
TEL TRI TUN WEN BZK/IB AZ DEF/CDS/DAB

@#/
[REDACTED]

IMMEDIATE

Van Washington

Aan M
DGPZ

C.c. DAM, DVB, DPZ, DVF, DWH, PV New York, PV NAVO,
MO-distributie, VR-distributie, Def/DAB, AZ/KMP

Datum 29 januari 2003

Betreft VS/State of the Union/Irak:

"This call of history has come to the right country"

Analyse

Met de State of the Union heeft President Bush niet alleen de Amerikaanse bevolking willen voorbereiden op de mogelijkheid van een oorlog tegen Irak, maar tevens het signaal willen afgegeven dat elk individueel lid van de internationale gemeenschap op korte termijn zal moeten bepalen aan welke kant van de streep het gaat staan. De President heeft elke illusie weggenomen dat de internationale gemeenschap de Amerikaanse vastberadenheid nog kan doen wankelen. Het Amerikaanse nationale veiligheidsbelang primair het door "9-11" zo diep geraakte Amerikaanse "homeland", maar zich uitstrekkend tot vrienden en bondgenoten - staat centraal. Wie zich bij de missie van de VS wil aansluiten is welkom, "yet the course of this nation does not depend on the decisions of others."

Het behoeft dus geen verbazing te wekken dat de President aan een mogelijk tweede Veiligheidsraadresolutie in zijn speech niet refereert. Ofschoon de VS zo'n resolutie wel degelijk wenselijk acht, zal de Administratie niet bereid zijn om opnieuw een wekenlang

[REDACTED]

~~CONFIDENTIAL~~

onderhandelingstraject als voorafgaand aan 1441 te doorlopen. Net als op 12 september jl., toen President Bush de AVVN toesprak, is er opnieuw sprake van dat de VS 'calls the bluff' van de leden van de VN: "Almost three months ago, the United Nations Security Council gave Saddam Hussein his final chance to disarm. He has shown instead his utter contempt for the United Nations, and for the opinion of the world."

Met dit alles heeft de President (tevens Commander-in-Chief) de duimschroeven nog verder aangedraaid. De kwestie van sluitend bewijs voor een Iraaks WMD-programma dat een onmiddellijke dreiging voor de VS vormt, is vanuit de optiek van de Administratie van minder belang geworden. Tegelijkertijd begrijpt de Administratie de noodzaak om de coalitie, waar volgens Bush nu reeds sprake van is, te verbreden. Te dien einde is de VS bereid eigen inlichtingenmateriaal over het Iraakse WMD-programma en over gesuggereerde banden met Al-Qaeda openbaar te maken. Secretary Powell is aangewezen om op 5 februari a.s. in de Veiligheidsraad een "Adlai Stevenson"-speech te houden. Sceptici zullen naar verwachting door het materiaal niet overtuigd worden, maar landen die nog een duwtje in de rug nodig hadden zullen er mogelijk een rechtvaardiging voor (politieke) deelname aan een coalitie in kunnen vinden.

De President voegde over het Iraakse WMD-programma niet veel nieuws toe aan hetgeen door andere leden van de Administratie reeds was aangedragen aan feitenmateriaal. Daarbij was opmerkelijk dat Bush niet refereerde aan de rapportages van Blix en El-Baradei van afgelopen maandag maar vooral verwees naar eigen intelligence. Indien het beïnvloeden van de wereldopinie een van de doelstellingen van deze State of the Union was, zou een referentie aan internationaal gezaghebbende bronnen niet misstaan hebben. Het kan zijn dat Bush meer vertrouwde op de eigen inlichtingendiensten dan op de inspectieresultaten van UNMOVIC en IAEA: ten aanzien van de aluminiumbuizen meende Bush opnieuw, i.t.t. El-Baradei, dat deze geschikt waren voor de productie van nucleaire wapens.

In een tamelijk gewaagde passage onderkent Bush in feite dat het Iraakse regime een minder grote bedreiging vormt dan het Noord-Koreaanse. De President verbindt daaraan de conclusie dat het juist nu de tijd is om op te treden tegen Irak: "Our nation and the world must learn the lessons of the Korean peninsula, and not allow an even greater threat to rise up in Iraq."

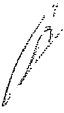
Commentaar

Ofschoon in alle 'previews' van de State of the Union was gesteld dat de kwestie Irak slechts kort aan de orde zou komen, bleek dit uiteindelijk de hoofdmoot van de speech. Effect is in elk geval dat de "sense of urgency" bij een ieder aanzienlijk vergroot is. Binnenlands is deze boodschap duidelijk verstaan: 67% van de Amerikaanse bevolking meent dat Bush een "convincing case" voor militaire actie heeft gemaakt; voor de State of the Union was dat 47%.

Bijna plichtmatig ging de President nog de overige genomineerden op de "as van het kwaad" af, maar uitsluitend ten aanzien van Irak speelde de nexus bezit van WMD en steun aan terrorisme nog een rol. Noord-Korea en Iran vallen, in elk geval voorlopig, in een andere categorie. Veelzeggend is voorts dat aan het Midden-Oosten conflict slechts een zin werd gewijd: "we will continue to seek peace between

~~CONFIDENTIAL~~
a secure Israel and a democratic Palestine." De vraagtekens omtrent de verblijfplaats en huidige activiteiten van Osama bin Laden werden niet geadresseerd.

Conclusie van dit alles is dat het, in de woorden van de President, niet alleen "decisive days" zijn die voor ons liggen, maar eveneens "defining moments" voor de verhoudingen in de internationale gemeenschap en de Transatlantische betrekkingen in het bijzonder.

Washington 37

~~CONFIDENTIAL~~

Memorandum

ZSM → D.

Van PS
Aan HMA Parijs
C.c. S; DGPZ; DVB; DWM; HMA Washington; HMA Londen
Datum 30 januari 2003
Kenmerk PS-03-54
Betreft Telefoongesprek M met De Villepin

✓
m 409

Samenvatting

Franse positie inzake kwestie Irak is na Bush' State of the Union geenszins veranderd. Fransen staan vooralsnog sceptisch tegenover door VS toegezegde, nadere bewijsvoering. Mogelijkheden om kloof tussen Franse en Britse opstelling te dichten in dit stadium nauwelijks aanwezig.

E

"Joola"

Bericht

Te uwer informatie diene dat M gisteren telefonisch contact heeft gezocht met zijn Franse collega Dominique de Villepin om de Franse reactie te peilen over de State of the Union van President Bush. Voorts wilde M de mogelijkheden verkennen om, zo mogelijk, een brug te slaan tussen Parijs en m.n. Londen, in het besef dat aanhoudende, interne verdeeldheid binnen Europa catastrofale consequenties kan hebben voor de samenwerking op langere termijn.

A + B .

A+B

"Joola"

E

Opgesteld door .. B+D

- Toestel B+D

~~CONFIDENTIAL~~

A + B .

2.

A + B

3.

A + B .

Commentaar

Londen maakt zich zorgen over het politieke draagvlak voor militaire actie tegen Irak, niet in het minst in het VK zelf. De uitlatingen van **D** over de tekst van de tweede resolutie duiden erop dat de Britten rekening houden met lastige onderhandelingen terzake, omdat zij vrezen dat niet iedereen onder de indruk zal zijn van de argumenten van Powell. Blair zal er alles aan doen om Chirac op 4 februari te overtuigen dat de non-coöperatie van Irak vereist dat er een tweede resolutie komt, en wel op korte termijn (weken, geen maanden).

Londen 026

~~CONFIDENTIAL~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : WASI040 / P8994
Datum/tijd verwerking : 02/02/03 - 08.29

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

W 413

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH
IOB

S: ABI BAM BLN BOG BRE BRU BRN DAR DUB GEO GEV KAB KIE KST LIS LON
MOS NYV OSL PAR PEK ROM SIN TBI TOK TUN WEV BZKIB AZ DEF/CDS/DAB/CIU

@#/
~~XXXXXXXXXX~~

Immediate

Van Washington

Aan M.
DGPZ

C.c. S, DGES, DAM, DWH, DVB, DVF, DPZ, PV New York, PV NAVO,
VR-distributie, AZ/KMP, Def/DAB, PVEU

Datum 31 januari 2003

Betreft VS/Irak - Gesprek met USec Grossman

Essentie

- VS kijkt of landen werkelijk bereid zijn iets te doen, of ervoor kiezen passief te blijven;
- nog geen besluit over tweede VR-resolutie;
- presentatie Secretary Powell richt zich op de wereldwijde publieke opinie;
- coalitievorming verloopt naar tevredenheid.

Bericht

1. Brief acht regeringsleiders

In gesprek hedenmiddag met Undersecretary for Political Affairs, Marc Grossman, kwam als eerste onderwerp de brief van de acht Europese regeringsleiders aan de orde.

Ik lichtte toe dat Nederland weliswaar benaderd was voor ondertekening, maar dat besloten was dat niet te doen, omdat de brief de verschillen binnen de Europese Unie slechts aanscherpte. De Minister van Buitenlandse Zaken had sinds vorig jaar breed in de EU bepleit om ten aanzien van Irak zoveel mogelijk gezamenlijke lijnen te formuleren. De door Duitsland en vervolgens

~~TOP SECRET~~

Frankrijk ingenomen posities hadden deze doelstelling uiteraard niet vereenvoudigd, maar Nederland zou zich voor een brugfunctie blijven inzetten.

Het hart van de zaak was evenwel dat de MP zijn handtekening niet had onthouden vanwege de inhoud, maar vanwege het proces. MP Balkenende had ook tegenover de Kamer verklaard sympathiek te staan tegenover de inhoud van de brief.

Nederland wilde, zo vervolgde ik, op de inhoud van het eigen beleid en op haar eigen daden worden beoordeeld. In dat licht informeerde ik Grossman dat het Kabinet hedenmorgen had besloten dat een eventueel Turks verzoek om plaatsing van Patriotraketten positief zal worden bejegend.

Over overige mogelijke bijdragen van Nederland in de ondersteunende en defensieve sfeer zou volgende week in het Kabinet worden gesproken.

Tenslotte merkte ik nog op dat de formatiebesprekingen hun eigen dynamiek hadden, maar dat de internationale aspecten in de besluitvorming in Den Haag zeer zwaar wegen.

A+B.

Ter verduidelijking en ter afdichting van dit punt heb ik benadrukt dat aan Nederlandse kant ten aanzien van de ondertekening van de brief geen enkele rol had gespeeld dat Nederland zich niet pro-Amerikaans zou willen uitlaten.

?

A+B

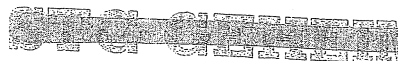
A + B

3. Coalitie

A + B.

Washington 40

wasi049 / 2

Secretary toonde zich zeer ingenomen met dat besluit en sprak zijn dank daarvoor uit aan de Nederlandse regering. Ik heb toegelicht dat over andere elementen van het VS-verzoek tot een bijdrage aan de planning in de Ministerraad van volgende week een besluit wordt genomen.

Powell bracht eigener beweging de brief van de acht Europese regeringsleiders op. Ofschoon hij over de Europese Irak-politiek een duidelijke mening had (zie hierna), stelde hij dat het feit dat Nederland die specifieke brief niet had ondertekend voor de VS geen enkel punt was.

*not 79
Rfdst 7*

2. Irak/Veiligheidsraad
In beide gesprekken benadrukte ik hoe belangrijk het was dat de VS ferm het VN-spoor zou blijven vasthouden. Ofschoon er ook in Nederlandse opvatting geen juridische noodzaak toe was, was het politieke belang van een resolutie evident. Wij streefden naar brede parlementaire steun voor het Nederlandse Irak-beleid en beslissingen die in dat kader werden genomen. Voor de Nederlandse publieke opinie en ook die in de VS en elders (VK) was een tweede resolutie eveneens van belang. Ook was het, zo meende ik, voor de inspanningen die geleverd zouden moeten worden in een eventuele post-Saddam periode van belang om de internationale gemeenschap nu op één lijn te hebben.

A + B

1. Op een codeber. mag teleggr. niet in open taal wo
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLIJTTEN
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen wordt voldaan (zie Richtlijnen) worden vervaardigd. Vragen tzt. 4836 rden gecorrpondeerd

wasi049 . / .

A + B

Ik gaf tegenover mijn ambtgenoot blijk van mijn verwondering dat mogelijk de rapportage van Blix op 14 februari niet zou worden afgewacht voor het indienen van een ontwerp-resolutie en vroeg naar de betekenis van de rapportage aan het eind van deze maand.

3. VS-Europa

A + B

1. Op een codebeber, mag teleggr. niet in oper. r...
2. Afschriften van codeberichten mogen afge...
3. Over de inhoud van, of een reactie op een code...
4. Dossiers, welke codebeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
...den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijner...
...of het Bureau bericht over, keer, worden vervaardigd...
...mag NIMMER openbaar teerd (telex, telefoon, teleggr...
...volgaan (zie Richtlijnen)
...vragen tst. 4836.
...indien geconspondeerd

A+B

Op een codeboek, mag teleggr. niet in open l. en geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen, voldaan (zie Richtlijnen)
1. Afzchriften van codeberichten mogen UITSLUI. NIET or het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardigd. nvragen tst. 2836
2. Over de inhoud van een codeb. mag NIEMAN ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden geoorspondeerd
3. Dossiers, welke c. r. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

4. Post-Saddam

In aanvulling op hetgeen reeds met de Secretary was besproken over de relatie tussen een tweede VR-resolutie en een post-Saddam tijdperk, heb ik gezegd groot belang te hechten aan een overkoepelende VN-rol in de transitie-periode naar een nieuw Iraaks bestuur. Zelf was Powell het daarmee eens: er zouden zoveel mogelijk internationale actoren bij betrokken moeten worden. Maar binnen de Administratie was daarover nog geen consensus. Er waren stromingen die een Amerikaanse militair bestuur in brede zin voorstonden.

Leut 153
MF Post 2

Ook Hadley erkende dat de inter-agency discussie nog volop gaande was en dat nog geen eindvoorstel aan de President was voorgelegd. Er lag dus nog niets vast, maar hij had wel bedenkingen bij een grote VN-rol. De VN was traag en bovendien achtte hij het van belang dat de verantwoordelijkheden niet zouden worden opgesplitst over te veel verschillende actoren. De VS tendeerde nu toch naar een militair bestuur, waarbij zo snel als mogelijk was het bestuur zou worden overgedragen aan de Irakezen.

5. Regio

A+B

wasi049 . / .

A + B.

6. Midden-Oosten

Ik maakte bij mijn beide gesprekspartners mijn grote zorgen over het stagnerende Midden-Oosten vredesproces kenbaar. Ik bepleitte dat vastgehouden zou worden aan de 'roadmap' en dat implementatie daarvan geen uitstel dulde.

A + B.

Washington 49

voldaan (zie Richtlijnen) invragen tst. 4836, Jorden gecorrpondeerd

den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen or het Bureau Bericht en verzet worden vervaardigd, mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, teletex) worden opgeborgen.

- 1. Op een codeber. mag telegf. niet in open taa.
- 2. Afschriften van codeberichten mogen OPVS LUIJEN.
- 3. Over de inhoud van, of een reactie op, een codeber. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, teletex) worden opgeborgen.
- 4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

~~TOP SECRET~~

nr 415

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : BREU030 / H20893
Datum/tijd verwerking : 04/02/03 - 10.51
Minuut gearafaerd door : D ,/PLVDGPZ (DAM/MO/GO,
DAO/OA/ZZ, DZO/WB/OE, DVB/VD, DIE AKK.)
Redactie : DPZ

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO DWM DZO DJZ
DGESFSU

DJE DUBAI

@#/
~~TOP SECRET~~

Van DPZ
Aan Brussel PV EU

C.c. abu dhabi, algiers, amman, ankara, athene, beiroet, belgrado,
berlijn, bern, boedapest, boekarest, bratislava, brussel amb,
brussel pv navo, brussel pmv, damascus, dublin, geneve pv, heilige
stoel rome, helsinki, islamabad, istanboel, kabul, kairo, khartoum,
kiev, koeweit, kopenhagen, lissabon, londen, luxemburg, madrid,
moskou, muscat, new york pv, oslo, ottawa, parijs amb, peking,
praag, rabat, ramallah, riga, riyadh, rome, sanaa, sarajevo, seoul,
skopje, sofia, stockholm, straatsburg pv, tallinn, teheran, tel
aviv, tirana, tokiro, tripoli, tunis, vilnius, warschau, washington,
wenen amb, wenen ovse, zagreb, bzk/ib def/cds/dab/ciu

cc. p.k.: djeddah, dubai

Datum 3 februari 2003

Betreft PSC-vergadering d.d. 4 februari 2003
(VS-Oost Europa,

Noord Korea, EU follow-on missie FYROM, EUPM, Midden
Oosten, Irak, Afghanistan, Moldavie, Border Control
Balkan)

1. Gesprek met VS DepAssSec

D

E

~~TOP SECRET~~

E

2. Rapportage werkgroepen
ref SEC/237/03

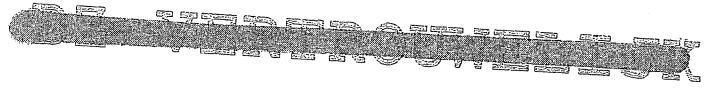
Akkoord.

3. Noord-Korea:

E

4. EU follow-on missie FYROM

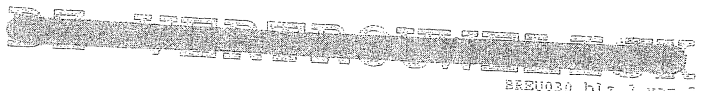

E

5. EUPM: rapportageprocedures

E

~~DE VERBODEN TOEGANG TOT DEZELVE~~

6. Midden Oosten: Road Map (met HV Solana)

E.

7. Iraq: uitwisseling van informatie (met HV Solana)
Voor PSC lunchgesprek met HV Solana van 4 dezer diene het volgende:

- Nederland is van mening dat de komende dagen er alles aan moet worden gedaan om de Europese eensgezindheid inzake Irak zoveel mogelijk te behouden;
- Nederland heeft de brief van de acht ? tegen de inhoud waarvan Nederland geen principiële bezwaren heeft - niet willen tekenen omdat hij de verdeeldheid binnen de EU verscherpt;
- Nederland ziet de door het Voorzitterschap voorgestelde demarches onder meer in het licht van de Europese eensgezindheid. Terwijl NL goed kan leven met de strekking van voorgestelde boodschap, zijn er aarzelingen bij de voorgestelde procedure.
- Procedureel: dzz. voorkeur voor gezamenlijke EU-verklaring tijdens (naar verwachting niet mogelijk, zie ook hieronder) of rondom VR-zitting op 5 februari i.p.v. aparte demarches in aantal steden. Met demarches zou ongewenste indruk gewekt kunnen worden dat EU soort bemiddelingsrol naar zich toe trekt. Gezamenlijke verklaring

~~_____~~

is wel zo duidelijk en overzichtelijk. Te uwer informatie: gezien gevoeligheid situatie wordt het dzz. onwenselijk geacht om in vier separate demarches in vier steden de zorgvuldig tot stand gekomen EU-boodschap te laten uitdragen door Voorzitterschap. N.B. VR-zitting op 5 februari zal naar verwachting als volgt georganiseerd zijn: open bijeenkomst met media (live op TV), alleen VR-leden zullen spreken; Powell opent en Fischer sluit af; Irak mag aan tafel, maar geen spreektijd (dit kan veranderen want gaat tegen de bestaande VR-praktijk in, VS verzet zich).

- Inhoudelijk: de tekst in de coreu van het Voorzitterschap is een goede basis voor een gezamenlijke verklaring m.u.v. de lijst van grieven c.q. eisen waaraan Irak moet voldoen. Het is beter om in algemene termen te verwijzen naar het jongste rapport van Blix aan de VR.

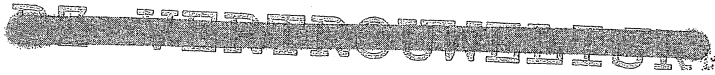
- Met de Franse amendementen kan Nederland op zich leven, zij het dat Nederland hecht aan het element waarbij verantwoordelijkheid bij Irak wordt neergelegd (m.n. vierde zin van eerste alinea). Indien dat element behouden blijft bestaat overigens geen bezwaar bij explicieter aansluiten bij zowel de jongste RAZEB-conclusies als ? vooral ? VR-resolutie 1441.

- Nederland is zoals bekend van mening dat het volgen van het VN-spoor, waarop de EU vereend is, niet in tegenspraak is met het gebruik van geweld als laatste middel.

- Evt.: NL ziet op dit moment geen heil in ingelaste Europese Raad of extra RAZEB met KLS inzake Irak, aangezien dergelijk overleg onder huidige omstandigheden het risico in zich draagt dat vooral het gebrek aan eensgezindheid onder de aandacht van de buitenwereld wordt gebracht.

8. Afghanistan:

E.

E.

9. Moldavie

E.

10. EU-NAVO samenwerking Westelijke Balkan:

E.

[REDACTED]

E.

bz 30 +++

/

[REDACTED]

Memorandum

no 4/16

Van PS
Aan HMA Berlijn; HMA Londen; HMA Athene
C.c. S, DGPZ, DGES, DGRC; DVB, DWM, Washington, HMA
Parijs, PV EU, PS II, PA
Datum 10 februari 2003
Kenmerk PS-03-55
Betreft Telefoongesprekken M met Fischer en Straw

Inleiding

Na zijn terugkeer uit Washington, waar M onder meer overlegde met zijn Amerikaanse collega Powell en met de Deputy Security Adviser, Hadley, voerde M dit weekeinde telefoongesprekken met achtereenvolgens zijn collega Fischer, Straw en Papandreou.

Bericht

Fischer toonde zich tegenover M zeer teleurgesteld dat niet meer was voortgekomen uit gesprek MP met BK Schroder, afgelopen woensdagavond.

A + B

Met een "Kriegsresolution" zou Duitsland niet kunnen leven.

A + B

115
MPSC 7

115
MPSC 7

A + B

82
HFBST 7

M heeft zich daarbij aangesloten met de mededeling dat dit geen opmaat voor de Top mag en kan zijn.

A + B

82
HFBST 7

Papandreou deed een klemmend beroep op NL waar mogelijk een gemeenschappelijke, Europese positie te helpen bewerkstelligen, hoewel hij ook wel inzag dat de situatie redelijk hopeloos was.

A + B

Opgesteld door

D

- Toestel

D

[REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : LONI035 / P10627
Datum/tijd verwerking : 18/02/03 - 20.37

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

W 420

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO
DWH IOB

SEINEN CFM ADRES AZ BZK:AM

@#/
[REDACTED]

Van Londen

Aan DPZ, DAM en DVB

C.c. Ministerie van AZ; Amman, Ankara, Beijing, Berlijn, Madrid,
Moskou, Parijs en Washington; PV-EU, PV-NAVO, PVVN New
York

C.C. p.k.

Datum 18 februari 2003

Betreft Irak / Europese Raad / Britse appreciatie Samenvatting

Het VK is blij verrast met de relatief harde toon van de ER-verklaring van 17 februari. Londen meent dat Franse pogingen het VK te isoleren averechts hebben gewerkt en hebben geleid tot de isolatie van Frankrijk (en Duitsland en België). De tijd is echter nog niet rijp voor een tweede VR-resolutie.

Bericht

1. Het VK had niet verwacht dat de Europese Raad een zo harde verklaring inzake Irak zou opleveren, en was dan ook aangenaam verrast door dit gunstige resultaat, zo bleek in gesprekken met het kabinet van premier Blair (D, Private Secretary) en FCO D, hoofd Irak-afdeling). De ER had zo een "sterke, solide boodschap" aan Saddam Hoessein gezonden. P zei herhaaldelijk hoezeer Blair de opstelling van PM Balkenende had gewaardeerd.

1100/88
afdel 7

A + B

A + B

[REDACTED]

A + B.

Commentaar

De Britse regering is duidelijk opgelucht over het resultaat van de ER en kan deze opsteker goed gebruiken na de teleurstellende briefing van Blix van vrijdag, de massale demonstraties in Groot-Brittannië op zaterdag (1 miljoen deelnemers) en de koude reacties op Blairs gepassioneerde toespraak tot het lentecongres van Labour diezelfde dag. Tegelijkertijd beseft men dat de weg naar een tweede resolutie nog lang is, dat het Amerikaanse ongeduld groeit en dat niet elk VR-lid de ogen zal willen openen voor bewijzen van Iraakse non-coöperatie. Het feit dat Londen niet gelooft dat Irak zal medewerken, duidt er voorts op dat men de conclusie heeft getrokken dat oorlog onvermijdelijk is ?voor Blair is een tweede VR-resolutie daarom politiek van het hoogste belang.

Londen 035 *DM*

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI387 / P22325
Datum/tijd verwerking : 10/09/02 - 18.47

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 423
421

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ

S: ANK ATH BDP BLN BRU BRN KIE KOP LIS LON LUX MAD MOS NYV OSL (MEDE
VOOR
REYKJAVIK) OTT PAR PRA ROM STR WAR WAS WEN WEC DEF/CDS/DAB

@#/
~~SECRET~~

Van PVNAVO

Aan DVB - DAB

C.c. NAVO-distributie - PV New York

Datum 10 september 2002

Betreft Telefoongesprek Bush-Robertson over Irak

Tijdens PV-lunch van 10 september gaf SG Robertson verslag van telefoongesprek dat President Bush op 9 dezer met hem had gevoerd, in het kader van versterkte consultaties over het Amerikaanse Irak-beleid. In feite had Bush weinig meer gedaan dan zijn speech aankondigen die hij op 12 dezer in de AVVN zal houden en had hij Robertson om zijn opinie gevraagd over hoe er in NATO-kader over het Amerikaanse optreden werd gedacht.

Robertson had van de gelegenheid gebruikt gemaakt om aan de President een aantal dringende aandachtspunten voor te leggen:

nr 89
afdt 7
1. de SG was bezorgd over mogelijke onenigheid in NAVO-kader over eventueel Amerikaans ingrijpen ("disunity is not good for NATO, not good for the allies and not good for US domestic policy").

2.

A+B

3.

E

4.

A + B

5.

A + B.

PV NAVO 387

J

Bezuisterhouder van nr. 2544 A-2-2002-2002
Relatie no. 143152/11/1186

NR 423

datum/tijd
referentienummer

20/09/02 21:57
020128/02

ge m s plus de dgez der blvdgez dndvb hndvbev hndvbw
dgre dirdam dirdam dirdzo

Minuut geparateerd door: [redacted] /dgpz/s/m mindeel akk
Redactie : dnb

Van DVB
Aan PV NAVO

cc.: ankara, athene, belgrado, boedapest, bern, boekarest,
berlijn, brussel amb, brussel pv eu, helsinki,
kiev, kopenhagen, lissabon, londen, luxemburg, madrid,
moskou, oslo, ottawa, parijs amb, praag, rome, sofia,
stockholm, warschau, washington, wenen amb, wenen ovse,
def/cds/dab

Datum 20 september 2002

Betreft Irak - betrokkenheid NAVO en NAVO-bondgenoten
Ruc 399

1. Naar Nederlandse opvatting is de vraag wat de NAVO e.g.
Nederland militair zouden kunnen bijdragen in geval van een
eventuele gewapende actie tegen Irak voornamelijk niet aan de
orde. De aandacht gaat nu allereerst uit naar het politieke
spoor.
Een operationele rol van de NAVO met betrekking tot Irak is
niet waarschijnlijk (de VS zal er net als Frankrijk niet
voor voelen, positie van Duitsland). Wel kan gedacht worden
aan een rol van de NAVO als forum voor politieke
consultaties en informatieverschaffing (met name door de
VS). Een ander aspect betreft de mogelijke consequenties
voor Turkije van een militair optreden in Irak, maar dat is
een punt voor later.

2. De gedachtevorming aan Nederlandse zijde over mogelijke
militaire bijdragen zou vanzelfsprekend vast gebaat zijn bij
het antwoord op de vraag wat de behoeften zijn. Op zich is
het dus welkom als de VS daar nadere informatie over zou
wilen verstrekken.

7
12
11

Handwritten notes on the left margin, including '12' and '11'.

1947 in België, Nederland en Duitsland, die op latere tijden
zou worden overgenomen van de Duitsers, en zo ja, het vaderland
militaire en politieke. Het is nu al te duidelijk bekend
dat in de politieke en militaire en politieke aangelegingen worden
meegewogen. Er valt op dit moment geen voorspelling te doen
over de uitkomst van een dergelijke beoordeeling. Ten aanzien
van een Nederlandse bijdrage kan rethorica in dit stadium
niet in algemene zin in andere termen worden besproken.

62 128

128

Wanneer men de 128 in het licht van de geschiedenis ziet, dan is het duidelijk dat het om een zeer belangrijke zaak gaat. Het is niet alleen de geschiedenis die hierin een rol speelt, maar ook de huidige situatie. Het is belangrijk om te weten dat de 128 een zeer belangrijke rol speelt in de geschiedenis van Nederland. Het is een document dat de basis vormt van de huidige wetgeving. Het is een document dat de basis vormt van de huidige wetgeving. Het is een document dat de basis vormt van de huidige wetgeving.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
8884sier	

4124
92

Bestandnaam / Referentienummer : BRNU144 / H18884sier
Datum/tijd verwerking : 29/10/02 - 20.35
Minuut gearafeerd door : A/DGPZ/DEF/DAB(AFW)/AZ
(AKK)

Redactie : DVB

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DEF PLVDGPZ DGRC
PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DVB TFOVSE OPCW DAM DAO DWM DZO
DWH DJZ
VILNIUS

@#/
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Van DVB
Aan PV NAVO

cc.: ankara, athene, belgrado, boedapest, bern, boekarest, berlijn, brussel amb, brussel pv eu, bratislava, helsinki, kiev, kopenhagen, lissabon, ljubljana, londen, luxemburg, madrid, moskou, oslo, ottawa, parijs amb, praag, riga, rome, skopje, sofia, stockholm, tallinn, warschau, washington, wenen amb, wenen ovse, def/cds/dab

cc. p.k. vilnius

Datum 29 oktober 2002
Betreft Bezoek SG NAVO aan MP, M en Mindef/NAVO-Top

Essentie

Lord Robertson legt zwaartepunt bij militaire capaciteiten. Ook NL zou z.i. nog meer moeten doen. NL bewindslieden zetten uiteen dat NL kwalitatief en kwantitatief meer presteert dan simpele verhouding defensiebegroting ? BNP doet vermoeden.

SG NAVO pessimistisch over zgn. deal m.b.t. EVDB zoals bereikt tijdens ER van Brussel.

De NAVO-top van Praag zou oneigenlijk, maar onvermijdelijk gedomineerd worden door Irak. Uitbreiding niet het meest onder aandacht van de pers.

Bericht

SG NAVO bracht op 28 oktober jl. kennismakingsbezoek aan NL. Hij had een separate ontmoeting met M, voorafgaand aan

~~TOP SECRET~~
werkdiner met MP, M en Mindef, elk vergezeld van 2
ambtelijke adviseurs, alsmede uzelf.

Capaciteiten.

E.

NAVO-uitbreiding.

E

NATO Response Force.

E.

NAVO Commandostructuur.

E

E

NAVO-Rusland.

E.

NAVO-Oekraïne.

E.

EVDB/ Task Force Fox.

E.

Afghanistan.

E

E

Irak.

A+B

Hij herinnerde er aan dat tijdens de Golf oorlog ruim 10 jaar terug, NAVO eenheden preventief ontplooid waren in Turkije. In zijn contact met president Bush had hij het belang van de VN route onderstreept.

M...
92
H...

A+B

BZ 144 907

~~SECRET~~
Ministerie van Buitenlandse Zaken

NI 425

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : BRNI578 / P4802
Datum/tijd verwerking : 04/12/02 - 19.27

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO DWH DJZ

S. ANK ATH BDP BEL BEN BKR BLN BRN BRU BTL HEL KIE KOP LIS LJU LON LUX
MAD MOS OSL OTT PAR PRA RIG ROM SKO SOF STO TAL VIL WAR WAS WEN WEC
DEF/CDS/DAB BZK-IB

@#/
~~SECRET~~

immediate

5/12 09.00 uur op bureau

Van PV NAVO

Aan DVB

C.c. DWH, DAO, Defensie (CDS, DAB), NAVO udx

Datum 4 december 2002

Betreft Irak - briefing US deputy secretary Wolfowitz

Samenvatting

Amerikaanse deputy defense secretary Wolfowitz gaf heden briefing aan de NAR over Irak en de mogelijkheden voor (lidstaten van) de NAVO om helpen te verzekeren dat het Iraakse WMD-programma zou worden beëindigd. Reacties van PV's werden i.h.a. gekarakteriseerd door opvallende mate van (althans verbale) steun, niet alleen voor het zoeken naar een vreedzame oplossing langs het VN-traject, maar ook aan militaire actie mocht dat onvermijdelijk zijn.

Bericht

A = B

~~SECRET~~

A + B.

4) Humanitaire hulp en stabilisatie na afloop van het conflict.

Desgevraagd zei Wolfowitz dat de wijze waarop de NAVO, als het eenmaal zo ver was, in actie zou komen, af zou hangen van wat voor soort consensus zich (snel) zou kunnen ontwikkelen. De deur voor elk soort steun zou zeker openstaan.

A + B.

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

nr 426

DATUM/TIJD : 13/01/03 - 17:25
REFERENTIENUMMER : brni008/X18

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dirdvb dvb/cv

s: was

@#/
<

IMMEDIATE

Van PV NAVO
 Aan DVB
 C.c. DVB/CV
 C.C. p.k. Amb. Washington
 Datum 13 januari 2003
 Betreft NAVO-steun voor militaire operatie VS tegen Irak

Rmc 001 en 578ap.

Politieke Raad PV VS, **D**, bezocht op zijn verzoek naaste medewerker m.h.o.o. de PV-lunch morgen (14/1) en NAR (15/1).

VS wil dat de NAR nog deze week een formele opdracht geeft aan de NMA's om planning te doen voor mogelijke NAVO-ondersteuning van eventuele VS-acties tegen Irak. Het gaat om een uitwerking van de voorstellen, die Dep.SoD Wolfowitz in december in de NAR presenteerde (PV NAVO 578).

Het geven van deze planningsopdracht impliceert, dat SACEUR (Gen **D**) en zijn opvolger Gen. **D** machtiging krijgt om formeel in contact te treden met CincCentCom, Gen. Franks. Natuurlijk heeft Gen. **D** in zijn Amerikaanse functie van CincEur reeds contacten met Gen. Franks, maar het gaat nu om formele contacten in zijn functie van SACEUR, zo benadrukte **D**.

brni008 . / .

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taar den geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen w. voldaan (zie Richtlijnen)
2. Afschriften van codeber. mogen UITSLUITEN. ook het Bureau Berichtenverkeer worden vervaardigd, aanvragen tst. 4836.
3. Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIMMER ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden gecorrespondeerd.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

A + B

De VS ziet de opdracht aan de NMA's als "prudent planning", zonder in dit stadium concrete steuntoezeggingen van NAVO of NAVO-bondgenoten te vragen.

PV NAVO 008

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSUILEN
3. Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIMMER ongerubricteerd (telex, telefoon, teletax) worden gecorrespondeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

95
7

~~SECRET~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI009 / P7435
Datum/tijd verwerking : 14/01/03 - 19.40

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 427

GS M S PLVS PS DGPZ MRA AMAD DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC BSG SPL DVL DMV DVB
TFOVSE OPCW DVFPJ DJZ

@#/
~~SECRET~~

I m m e d i a t e

Van PV NAVO

Aan DVB - DAB C.c.

C.C. p.k.

Datum 14 januari 2003

Betreft NAVO-steun voor militaire operatie VS tegen Irak

rmc 008

Essentie
VS presenteerde heden 14 januari NAR-lunch een zestal voorstellen voor mogelijk NAVO-involving in geval van gewapend conflict met Irak. Ondanks ontbreken van formele instructies indiceerden meeste collegas steun voor instrueren van NMA's voor opstarten van "prudent planning". Alleen Frankrijk en Duitsland hadden reserves. Bijzondere aandacht gaat uit naar publieke informatie over mogelijke NAVO-involving.

Verslag

VS is van mening dat in deze fase het verstandig is om in

196 427

~~SECRET~~

NAVO-verband over te gaan tot "prudent planning".

A + B

~~VERBODEN TOEGANG~~

A + B.

Tenslotte werd afgesproken dat - behoudens andersluidende

196.
7

~~VERBODEN TOEGANG~~

~~SECRET~~

116
1107
96
Heldt

instructies uit de hoofdsteden - de bondgenoten in de NAR van woensdag 15/1 nog niet inhoudelijk zullen reageren op de VS-voorstellen.

PV NAVO 009

~~SECRET~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI010 / P7519
Datum/tijd verwerking : 15/01/03 - 18.05

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

na 448

GS M S PLVS PS DGPZ MRA AMAD DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC BSG SPL DVL DMV DVB
TFOVSE OPCW DVFPJ DJZ

SEINEN WAS DEF/CDS/DAB

@#/
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Van PV NAVO

Aan DVB, Min.v.DEF (DS en DAB)

C.c. Amb. Washington

Datum 15 januari 2003

Betreft mogelijke NAVO-steun voor militaire operatie VS tegen
Irak (NAR 15-01-03)

Rmc 008 en 009

In beperkte zitting van de NAR (PV's +1) introduceerde Plv.PV VS het Amerikaanse voorstel om de NMA's opdracht te geven om planning in gang te zetten m.b.t. een zestal punten van mogelijke NAVO-steun aan een militaire operatie tegen Irak, alsmede om de NAVO-plannen voor de versterking van Turkije opnieuw te bezien (rmc. 008, 009 en VS-tekst die u op 14-01-03 per secure fax is toegegaan). ^D benadrukte dat dit op geen enkele manier impliceerde dat een VS-operatie tegen Irak aanstaande of onvermijdelijk is. Uiteraard is informeel reeds planning gaande, zo zei zij. Het gaat erom deze nu te formaliseren, zodat SACEUR formeel contact kan opnemen met Commandant CentCom.

A + B

A + B

PV NAVO 010

✓

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI019 / P8013
Datum/tijd verwerking : 21/01/03 - 20.44

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

n 450

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DES DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DAO DWM DZO
DWH DJZ

S. ANK ATH BDP BEL BEN BKR BLN BRN BRU BTL HEL KIE KOP LIS LJU LON LUX
MAD MOS OSL OTT PAR PRA RIG ROM SKO SOF STO TAL VIL WAR WAS WEN WEC
DEF/CDS/DAB BZKIB

@#/

Van PV NAVO

Aan DVB, DAM

C.c. Min.v.DEF (DAB en DS), NAVOUDX

Datum 21 januari 2003

Betreft NAVO en Irak, PV-lunch 21-01-03

SAMENVATTING

PV's bespraken het ontwerp van de SG voor een planningsopdracht aan de NMA's om bepaalde elementen van NAVO-betrokkenheid bij eventuele VS-operaties tegen Irak uit te werken. Deze waren m.n. gericht op bescherming van Turkije. Inhoudelijk leverde het concept van de SG geen commentaar op.

*non 99
kies 7*
VS en TU, gesteund door 13 anderen, drongen er sterk op aan om reeds morgen (22/1) in de NAR een besluit te nemen. Na het uitlekken van de VS-voorstellen terzake vorige week zou uitblijven van een besluit verdeeldheid in de Alliantie tonen. BE, DUI, FR en LUX konden echter niet met deze timing instemmen. Zij bepleitten uitstel van een besluit tenminste tot na de presentatie van het UNMOVIC-rapport in de Veiligheidsraad op maandag 27 dezer. Een besluit morgen zou in de publieke opinie worden uitgelegd als NAVO-voorbereiding op een actie tegen Irak en zou de diplomatieke inspanningen, m.n. in de VN, om een oorlog te voorkomen doorkruisen.

BERICHT

A, B

A + B

~~TOP SECRET~~

PV NAVO 019

~~TOP SECRET~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI024 / P8144
Datum/tijd verwerking : 23/01/03 - 12.32

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

na 451

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRG PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DVB TFOVSE OPCW DAM DWH

S: DEF/DCBC/DAB BZK-IB

@#/
~~_____~~

Van PV NAVO

Aan DVB, MinDef (DCBC, DAB)

Datum 23 januari 2003

Betreft NAVO-rol Irak (NAR 22/01)

Rmc 019

Essentie

In zo mogelijk nog fellere bewoordingen, werd in de Raad van 22 januari de discussie van een dag eerder herhaald (mijn 019) over de besluitvorming t.b.v. NAVO-maatregelen in geval van een aanval op Irak. En wederom werd over deze discussie, ondanks zeer duidelijke ergernissen aan vooral DUI en FR zijde over het (bewuste) uitlekken van informatie over de kwestie een week eerder, na afloop van de Raad uitvoerig aan de media 'gelekt'. Dit lijkt zeker niet bevorderlijk voor een spoedig oplossen van de impasse,

no 100
7

A + B

Verslag

A + B

A + B

PV NAVO 024

B

~~VERBODEN TOEGANG~~
Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI032 / P8560
Datum/tijd verwerking : 28/01/03 - 18.57

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

m 452

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH DJZ IOB

S: ANK ATH BDP BLN BRU KIE KOP LIS LON LUX MAD MOS OSL (MEDE VOOR
REYKJAVIK) OTT PAR PRA ROM STR WAR WAS WEN WEC DEF/CDS/DAB BZK-IB

@#/
~~VERBODEN TOEGANG~~

Van PV NAVO ,

Aan DVB - DAB

C.c. NAVO-distr.

Datum 28 januari 2003

Betreft NAVO-Irak (PV-lunch dd 28/1/03)

Tijdens PV-lunch meldde VS collega Burns dat President Bush in zijn state of union de Amerikaanse beleidslijn t.a.v. Irak nog eens helder zal uiteenzetten. De VS blijven inzetten op een oplossing zonder militaire actie. Dit vereist dat de VN in New York en de NAVO in Brussel al het mogelijke doen om de druk op Saddam in stand te houden.

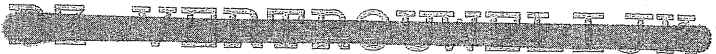
A+B

De Turk constateerde dat v.w.b. deze taskings er unanieme steun bestond voor bijstand aan Turkije. Er bestaat een tactische meningsverschil over de timing i.v.m. het overleg in de Veiligheidsraad. Ankara dringt aan op snelle formalisering van de tasking ; hij stelde voor deze te doen uitgaan onder stilte tot het eind van de week.

not
101
1/27

De Duitse collega meldde geen beweging in zijn positie: In Berlijn wenste men eerst de discussie in de VR af te wachten.

A+B

A + B.

PV NAVO 032

CODD BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 3484824/3471166

Dir.	Wiss.
Adm.	
Post	

DATUM/TIJD
REFERENTIENUMMER

30/01/03 14:38
ank1019/X065

453

gs m s plus ps dgoz plvdgpb dirdvb
defensie was brn

van: ankara
aan: plv dgoz

cc: dgoz, ps, dvb, mindes (minister, eds, dab)
washington, brussel pv navo

betreft: irak / turkije

datum: 30 januari 2003

ref bz 19 (aan brn) en bz 5 (aan was)

op aanwijzing van washington heeft v.s. ambassade nts
gedemarcheerd bij turks mfa
turkaut reageren positief op mogelijkheid van gebruik van
(2 + 1) patriot batterijen een turks verzoek daartoe laat
echter nog even op zich wachten

veldaan (zie bericht in jumbo)
 veldaan t/z w332
 veldaan gecodificeerd
 van de woord naar aanbeveling van de
 of het Bureau heeft de afzender verantwoordelijk
 mag alleen worden gebruikt voor de afzender te
 worden afgegeven

men wil naar +

A + B

ankara 19 44

ank1019

de code van de afzender mag niet in de afzender
 berichten van codebellen en medien of in de afzender
 over de inhoud van de afzender te worden afgegeven
 de afzender van de afzender te worden afgegeven

Ik heb Robertson gezegd dat wij Ankara informeel hebben gepolst of er behoefte was aan eventuele Nederlandse TMD capaciteit doch dat terzake nog geen beslissing door het Nederlands Kabinet was genomen. Ik heb als mening gegeven dat NAVO-besluitvorming voor Nederland zeker de voorkeur heeft boven puur bilaterale besluitvorming terzake; het bilaterale contact met Turkije was alleen bedoeld om tijdig te kunnen reageren voor het geval NAVO-besluitvorming niet of pas zeer laat tot stand zou komen.

Meld tevens dat ik 10 minuten eerder was opgebeld door PV VS

Burns die pessimistisch was over de mogelijkheid om de NAR tot overeenstemming te bereiken over het NAVO ondersteunings

pakket en - onder verwijzing naar de recente VS-demarche in Den Haag - juist aandrang op het in bilateraal

in gang zetten van eventuele uitzending van Patriots. Burns zei dat de VS overwoog een extra NAR bijeen te roepen om nog een laatste poging te wagen tot positieve NAVO besluitvorming. Indien dit niet zou slagen zou de VS te overwegen haar voorstellen terug te trekken om vervolgens te concluderen dat bijstand en ondersteuning maar bilateraal zou moeten geschieden. Desgevraagd heb ik hem

deze koers ontraden met als argument dat vertraagde NAVO-besluitvorming beter is dan helemaal geen besluitvorming. Heb Burns wel geïnformeerd over mijn eerder contact met Turkse collega over Patriots (rmc 029).

PV NAVO 049

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen wordt voldaan (zie Richtlijnen)
2. Afschriften van codeberichten mogen UITSLUITEND door het Bureau, berichtverkeer, worden overvaardigd, aanvragen t.s.t. 4836
3. Over de inhoud van of een reactie op een codeber. mag NIEMES onderbreken (telefax, telefoon, telefax) worden gecorrigeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

NOOT
103
1105

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

nr 457

DATUM/TIJD : 05/02/03 - 20:46
REFERENTIENUMMER : anki025/X082

gs m s plvs ps dgpz plvdgpz dirdvb dirdam

s: cfm adres

@#/

van: ankara
aan: dvb

cc: m, dgpz, dam, mindef (cds,dab), washington, brussel pv navo

datum: 5 februari 2003

i m m e d i a t e

betreft: turks verzoek om patriots

vandaag heeft mp gul goedkeuring verleend aan het aangaan van bilaterale gesprekken tussen turkije en nederland over het beschikbaarstellen van patriot batterijen voor de verdediging van het turks luchtruim.

de tgs zal verzocht worden op basis van deze politieke beslissing overleg met nederlandse counterparts aan te gaan. usg ziyal zal vanavond terzake een instructie aan tgs ondertekenen.

turkse pv navo en turkse ambassade in den haag zullen spoedig terzake worden geïnstrueerd.

turkije heeft hiermee alsnog besloten een meer pro-actieve koers te varen. in het geval de nar op 6 dezer niet instemt met het pakket aan ondersteunende maatregelen, zal turkije toch kunnen beschikken over patriot-batterijen via het bilaterale verzoek aan nederland. overigens is turkije zich ervan bewust dat het verzoek in nederland nog parlementaire instemming behoeft.

het voorstel om ook het bilaterale kanaal te bewandelen is afkomstig van turks mfa en is ingegeven door de snelle ontwikkelingen met betrekking tot de voorbereiding op een militair conflict.

deze opzet is eerst in de namiddag van 4 dezer ontwikkeld.

anki025 . / .

it voldaan (zie Richtlijnen)
aanvragen tzt 4836
worden gecorrespondeerd

worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
voor het Bureau Berichtenverkeer worden vervaard
mag NIMMEK onderbreekt (telex, telefoon, tele-
te worden opgeborgen.

Op een codeber. mag telegf. niet in open taal
Afschriften van codeberichten mogen JITSUJIT
Over de inhoud van, of een reactie op een code-
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open taal
Afschriften van codeberichten mogen JITSUJIT
Over de inhoud van, of een reactie op een code-
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

naaf 106
4/17 7

n.b.
ter illustratie van de actualiteit moge dienen dat (op
mijn navraag) ^D nog niet
van het bilaterale traject op de hoogte waren.
zojuist (19.00 uur) heeft mp gul aan de pers verklaard dat
'patriots zullen zeker komen'. minbz yakis voegde daaraan toe
dat turkije met nederland in gesprek is over de levering
van patriots. 'the talks are not within nato, they are
bilateral'

ankara 025 +++

CB

1. Op een codeber. mag telegf. niet in open t. worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen voldaan (zie Richtlijnen)
2. Afschriften van codeberichten mogen afgeleverd worden aan het Bureau, bericht enkelvoudig, worden vervraagd
3. Over de inhoud van, of een reactie op een codeber. mag NIMMER onder uitsluitend (teleex, telefoon, telex) worden gecorrespondeerd
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI070 / P9840
Datum/tijd verwerking : 10/02/03 - 20.11

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

na 458

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DVB TFOVSE OPCW DIE DVFPJ DAM DWM DZO DWH DJZ

DJE DUBAI

SEINEN CFM ADRES BZKIB BZKAM

@#/
~~DE HERVOERDE~~

IMMEDIATE

Van PV NAVO

Aan DVB

C.c. NAVO-distributie, M-O distributie, PV New York, Defensie
(DAB, CDS)

Datum 10 februari 2003

Betreft Irak - hervatte NAR debat d.d. 10 februari

Ref: PV NAVO 068

Samenvatting

In hervatte NAR-debat over de tasking voor 'prudent planning' werden weinig nieuwe inhoudelijke elementen naar voren gebracht. Wel wijst een aantal Bondgenoten op nieuwe situatie nu op Turks verzoek formele artikel 4 consultaties plaatsvinden, alsmede op noodzaak een oplossing te vinden. De drie blokkerende landen geven weinig tot geen signalen van inschikkelijkheid. De VS wil een snel NAVO-besluit, waarbij AWACS, Patriot en BW/CW-bescherming een bottom-line is. NAF praat in dezer vercer op basis van aangepaste ontwerp-tasking.

Bericht

Voorafgaand aan debat gaf Vz Militair Comite aan wat de dreiging was en waarom het wenselijk is in een vroeg stadium tot militaire

~~DE HERVOERDE~~

not 108 R/1017

~~CONFIDENTIAL~~

planning voor steun aan Turkije over te gaan (spreekpunten per secure fax). De dreiging zou vnl. bestaan uit SCUD-raketten met een bereik tot 900 km met conventionele of B/CW kop. Deze SCUDs (tenminste 12) zijn weliswaar ontmanteld, maar kunnen snel weer in elkaar worden gezet.

A + B

not 108 R/1017
Ikzelf
intervenieerde cf. Uw aanwijzingen en zei te hopen dat op een of andere manier overeenstemming over een pakket maatregelen ter bescherming van Turkije kon worden genomen. Een laat besluit zou beter zijn dan geen enkel NAVO-besluit.

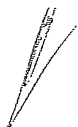
A + B

~~CONFIDENTIAL~~

~~SECRET~~

A + B

PV NAVO 070

~~SECRET~~

CODE BERICHT

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Bureau Berichtenverkeer
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC s-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

459

DATUM/TIJD : 10/02/03 - 15:18
REFERENTIENUMMER : brnu026/X18

gs m s ps plvs dgpz plvdgpz dirdvb
az
s: cfm adres
Minuut gearafeerd door: D/D/dgpz/def (akk)
Redaktie : dvb

@#/
~~_____~~

IMMEDIATE

van DVB

Aan PV NAVO

C.c. Washington, Londen, Parijs, Ankara, Berlijn,
Moskou, Brussel, Luxemburg, Ottawa, Madrid, Rome,
Athene, Oslo, Kopenhagen, Warchau, Boedapest,
Praag, Lissabon, Defensie (DAB/CDS), AZ.

Datum 10 februari 2003

Betreft NAR, Irak.

Ten behoeve van de extra ingelaste NAVO-Raa hedenochtend volgt hierbij schriftelijke, met defensie afgestemde vastlegging van de - om wille van de tijd - reeds telefonisch gegeven instructie.

In de vergadering dient Nederland - in beginsel niet als eerste - op gematigde toon de volgende elementen naar voren te brengen.

Het is teleurstellend dat de silence procedure ten aanzien van het door de SG NAVO voorgestelde pakket van maatregelen ten aanzien van prudent deterrent and defensive contingency planning? voor een mogelijk militair optreden tegen Irak, door enkele NAVO-bondgenoten is doorbroken.

Het beeld dat de NAVO nu naar buiten uitdraagt is niet in lijn met de verklaring van de bondgenoten over Iraq tijdens de NAVO Top in Praag, waarin de NAVO heeft aangegeven VR-resolutie 1441 volledig te ondersteunen.

brnu026 . / .

Op een codeber. mag telegf. niet in open Afschriften van codeberichten mogen UITS
1. Over de inhoud van, of een reactie op een
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen v
3. worden geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
4. door het Bureau Berichtenverkeer worden vervaar
5. Aanvragen tzt 2800
6. worden gecorrigeerd

Volledig ondersteunen kan alleen als de NAVO meewerkt om maximale politieke druk op Irak uit te oefenen om dit land te bewegen VR-resolutie 1441 uit te voeren.

?prudent deterrent and defensive contingency planning? is voor de NAVO een aangewezen manier om mee te helpen de politieke druk maximaal op te voeren. Dat de NAVO hiertoe niet in staat is, omdat enkele bondgenoten hiermee niet kunnen instemmen, vindt Nederland slecht te begrijpen.

Deze gang van zaken is immers slecht voor de NAVO als bondgenootschap in het algemeen en voor Turkije als bondgenoot in het bijzonder.

De Nederlandse regering heeft op 7 februari jl. op grond van een bilateraal verzoek van Turkije besloten drie Patriot raketsystemen naar Oost-Turkije te sturen. Hiermee wil Nederland enerzijds bijdragen aan de voorbereiding van de verdediging van Turkije tegen ?prudent deterrent and defensive contingency planning? als onderdeel van het opbouwen van politieke druk op Irak.

Desalniettemin had het de voorkeur van de Nederlandse regering gehad, wanneer dat mogelijk geweest was, om dergelijke maatregelen in bondgenootschappelijk verband te nemen.

Zoals bekend ligt thans de vraag op tafel wat deze gang van zaken voor gevolgen heeft voor het bondgenootschap, nu gebleken is dat zelfs een verzoek om ?prudent deterrent and defensive contingency planning? voor de verdediging van het NAVO-grondgebied niet meer op snelle steun van alle bondgenoten kan rekenen. Deze vraag dient nu in eerste instantie door de bondgenoten die de stilte doorbroken hebben beantwoord te worden.

BZ 026 *PM*

1. Op een codeber. mag telegr. niet in open te
2. Beschrijvingen van codeberichten mogen UITSLU.
3. Ver. de inhoud van of een reactie op een codeber.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.
5. Indien geantwoord, tenzij aan bepaalde richtlijnen
6. Door het Bureau Berichtenverkeer worden vervaard.
7. Worden gecorrigeerd (teleex, telefoon, teler.)
8. Niet voldaan (zie Richtlijnen) aanvragen tst. 4836, worden gecorrigeerd

~~SECRET~~

~~SECRET~~

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI072 / P9922
Datum/tijd verwerking : 11/02/03 - 17.11

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 460

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DVB TFOVSE OPCW DIE DVEPJ DAM DWM DZO DJZ

S: ANK ATH BDP BLN BRU KIE KOP LIS LON LUX MAD MOS OSL (MEDE VOOR
REYKJAVIK) OTT PAR PRA ROM STR WAR WAS WEN WEC DEF/CDS/DAB BZKIB BZKAM

@#/
BZ-Vertrouwelijk

I m m e d i a t e

Van PV NAVO

Aan DVB ? DAB - PVNY

C.c. NAVO-distr.

C.C. p.k.

Datum 11 februari 2003 Betreft NAVO/Irak

Essentie

Tijdens PV-lunch deed SG Robertson verslag van zijn bilaterale
contacten met Ministers Fischer en De Villepin om alsnog consensus
te bereiken over planningsmaatregelen voor Turkije.

A + B

Verslag

A + B

A + B

nr 110
du 7

In mijn eigen interventie heb ik gesteld dat sinds gisteren door het art 4 verzoek van Turkije het debat in een geheel nieuwe fase is gekomen. Als TU (en ook VZ MC in de NAR vergadering van gisteren) uitgaan van een reele bedreiging van de turkse veiligheid dan is de NAVO verdragsmatig gehouden hierop te reageren. Prudent defensive planning is hierbij het minimum. Ook heb ik gezegd dat voorkomen moet worden dat NAVO besluitvorming afhankelijk wordt gemaakt van onzekere gebeurtenissen in de toekomst zoals de ontvangst van het volgende Blix-rapport in de VR danwel de uitkomst van een maandag a.s. bijeen te komen Europese Raad. Aan het eind van de lunch bleken weinig nieuwe gezichtspunten naar voren gekomen. De NAR komt hedenavond om 18.00 uur weer in formele zitting bijeen om na te gaan of voortgang mogelijk is.

PV NAVO 072

Ministerie van Buitenlandse Zaken

nr 461

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

Filenaam / Referentienummer : BRNI083 / P10088
Datum/tijd verwerking : 12/02/03 - 22.00

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DVB TFOVSE OPCW DVFPJ DAM DWM DZO DJZ

DJE DUBAI

SEINEN CFM ADRES DEF/CDS/DAB BZKIB BZK:AM

@#/
BZ-Vertrouwelijk

IMMEDIATE

Van PV NAVO

Aan DVB

C.c. NAVO-distributie, M-O-distributie, PV New York, Defensi
(DAB, CDS)

Datum 12 februari 2003

Betreft Irak - tweede bijeenkomst NAR op 12 februari

Samenvatting

Geen zicht op spoedige doorbraak. België en Frankrijk herhalen dat
loskoppeling van het Irak-debat in New York onmogelijk is. Duitsland
acht meer tijd nodig voor een oplossing die tegelijkertijd steun aan
Turkije geeft, de NAVO bijeenhoudt en de Irak kwestie oplost. SG
Robertson betwijfelt of het nog langer alleen om timing gaat en
waarschuwt voor grote schade aan de Alliantie, hetgeen ook
niet-gerelateerde dossiers zoals EU-NAVO en NRF kan doen ontsporen

Bericht

A + B

nooit
sept 7

~~SECRET~~

A + B

PV NAVO 083

~~SECRET~~
B2H1083 blc 2 van 3

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI085 / P10182
Datum/tijd verwerking : 13/02/03 - 18.41

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

na 46

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DVB TFOVSE OPCW DVFPJ DWM DZO DJZ

S: ANK ATH BDP BLN BRU KIE KOP LIS LON LUX MAD MOS OSL (MEDE VOOR
REYKJAVIK) OTT PAR PRA ROM STR WAR WAS WEN WEC DEF/CDS/DAB BZK:IB

@#/
BZ-Vertrouwelijk

voorrang I m m e d I a t e

Van PV NAVO

Aan DVB - DAB

C.c. NAVO-distr.

Datum 13 februari 2003

Betreft Irak: art 4 consultaties Turkije

Rmc 084

Ref telcon met DGPZ

Cfm uw verzoek bezocht ik hedenmiddag om 16.30 uur SG Robertson om hem over te brengen dat uw voorkeur uitging naar regeling van het politieke probleem ten principale in een voltallige NAR op zaterdag 15 feb a.s. en dat in de tussentijd geen maatregelen worden voorbereid door SACEUR op basis van zijn autonome bevoegdheden terzake van luchtverdediging in vredetijd. De SG deelde mede dat hij uit meerdere hoofdsteden soortgelijke berichten had ontvangen en op basis daarvan had besloten de SACEUR variant voorlopig op te schorten. Zijn scenario mikt nu op een NAR vergadering op zaterdagochtend, ervan uitgaande dat de indicaties uit Berlijn (o.m. een expliciete mededeling in de Bondsdag door Minister Struck) dat de Bondsregering akkoord zal gaan met het integrale planningspakket voor Turkije bewaarheid zal worden. Voor het geval Frankrijk en wellicht ook België zich zullen blijven verzetten tegen dit pakket, overweegt de SG dit voor te leggen aan het DPC (= NAR minus Frankrijk) in dat geval komen de Belgen in een hachelijke positie in dier voege dat zij moeten kiezen tussen het laten vallen van Parijs danwel het blokkeren van DPC-consensus hetgeen hen de gebeten hond zal maken van de VS en de rest van de NAVO. In dit verband geef ik

naast
112
efdst-7

~~SECRET~~

u ter overweging om op politiek niveau onze Belgische vrienden te
waarschuwen voor de risico's verbonden aan het vastgeplakt zitten aan
Parijs.

PV NAVO 085

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BRNI089 / P10421
Datum/tijd verwerking : 17/02/03 - 08.25

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 464

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DVB TFOVSE OPCW DIE DVFPJ DAM DWM DZO DJZ

DJEDDAH DUBAI

SEINEN CFM ADRES BZKIB BZKAM AZ

@#/
~~BZ Vertrouwelijk~~

Immediate

Van PV NAVO

Aan M, S, DGPZ, DGES, DVB, AZ **D**

C.c. Def (DAB, DS), NAVO-UDX, Midden Oosten distr

Datum 16 februari 2003

Betreft NAVO/Irak: art 4 consultaties Turkije, extra DPC op 16 februari

Ref doc SG(2003)0181

Samenvatting

*neot
13.
Geldt.*

Na langdurig overleg en diverse schorsingen, o.m. voor rechtstreeks overleg tussen SG Robertson en MP Verhofstadt, werd uiteindelijk een overeenkomst bereikt in DPC over steunmaatregelen voor Turkije in het raamwerk van art 4. Dui stelde zich compromisbereid op. Grote irritatie over onbuigzame opstelling van Be omdat gevaar dreigde dat NAVO - aan de vooravond van EU Top - niet tot overeenstemming zou kunnen komen. Aanvankelijk geplande aansluitende NAR werd, na intrekking verzoek daartoe door FR, afgelast.

Verslag

A + B

A + B

A + B

Uiteindelijk werd een compromis gevonden in een door de SG voorgestelde tekst waarin, na de concrete besluiten tot planning voor de defensie van Turkije met AWACS, theater missile defense en protectie tegen BW en CW, verwezen wordt naar: het besluit van Praag inzake NAVO steun voor de volledige implementatie van VR Res 1441 het VN-traject in het vinden van een vreedzame oplossing, en gesteld wordt dat dit besluit niet vooruit loopt op enige andere militaire operaties door de NAVO en toekomstige besluiten door de NAVO of de VN VR de urgentie van een spoedig besluit in de DPC over de implementatie van de defensieve maatregelen voor Turkije.

A + B

PV NAVO 89

Quo

Op 1: Decides that Iraq has failed to take the final opportunity afforded to it by resolution 1441 (2002);

Unquo

A + B

2. Fra+Dui+RF memorandum als tegenvoorstel

A + B

117.
7
[Tijdens EU overleg benadrukten Fra en Dui dat de voorstellen geheel in lijn waren met voorgaande resoluties en zonder verdere resoluties door de VR konden worden uitgevoerd; 'a ce stade' was een memorandum (wel een officieel VR-document) voldoende.

3. Verhoudingen in VR voorlopig (?) ongewijzigd.

A + B

A+B

Commentaar

4. Fransen en VS staan lijnrecht tegenover elkaar

De vraag die de komende dagen zal moeten worden beantwoord of er n ruimte is voor een compromis. De kans daarop lijkt uitermate klein aangezien m.n. de VS de eigen conclusies al lijkt te hebben getrokken en geen nader uitstel meer wil dulden. Aan de andere kant stelt ook Fra zich vrij hard op. Tijdens EU overleg stelde Fra dat de VR voor een dilemma staat. Er zijn twee voorstellen zijn om hetzelfde doel te bereiken, een met militair geweld en een langs vreedzame weg.

5. Britse overwegingen

Het VK zit misschien wel in de lastigste positie, vooral vanwege de moeilijke binnenlandspolitieke situatie waarmee Blair wordt geconfronteerd. Een legitimatie door een uiterst verdeelde VR (ervan uitgaande dat er negen voorstemmen zijn) is niet erg aantrekkelijk om de publieke opinie te overtuigen. Een nederlaag maakt de argumentatie noodzakelijk dat de VR 'unreasonable' zou zijn en dat lijkt met deze Franse voorstellen geen redenering waarvoor het publiek de handen op elkaar zal brengen.

Greenstock nam overigens duidelijk afstand van het memorandum. Hij stelde die voorstellen te sterk leunden op 1284. Voor de implementatie van het werk van de inspecteurs was 1441 noodzakelijk geweest en de indruk dat 1441 voorbij was werd ten onrechte door de Franse voorstellen gewekt. Ook VK wenste een vreedzame afloop, maar daarvoor was Irakese medewerking noodzakelijk. Men had geen datum gesteld voor stemming, omdat men geen ultimatum wilde stellen.

De formule 'all necessary means' ontbreekt, waarmee de resolutie iets milder is geformuleerd, om de twijfelaars een argument te geven de resolutie te steunen. Het ontwerp is verder "straight and to the point", en bevat geen benchmarks of ultimatums, zoals Negroponte ook al had aangegeven. Overigens gaf VK eerder andere geluiden af; met duidelijke benchmarks en deadlines kan of een forse stap in de richting van Irakese ontwapening worden gemaakt, of het gebrek aan medewerking heel helder op tafel komt te liggen. Oftewel het zou mogelijk kunnen zijn om beide ideeën aan elkaar te koppelen, maar dat vereist dat enerzijds dat VS bereid is om meer tijd te geven aan de inspecties en dus de militaire optie langer uitstelt.

6. De rol van Blix

Veel zal afhangen van de verdere rapportages van Blix over de samenwerking met Irak. Blix heeft in een interview met Time gezegd dat de militaire druk noodzakelijk was om de inspecties aan de gang te krijgen. Hij weigert ook om met Irak in gesprek te treden over de vernietiging van de Al-Samoud raketten. Blair zou een uitspraak van Blix dat Irak niet meewerkt (vgl. wat Butler deed in 1998) zeer

~~DE VERTROUWELIJK~~

welkom heten, echter de kans daarop lijkt vooralsnog klein.

7. De overwegingen van Saddam

Vraag is ook hoe Irak nu zal reageren. Hoe interpreteert Saddam de verdeeldheid in de Raad? Hoe taxeert hij de Franse bereidheid om alsnog met militaire actie in te stemmen? Denkt hij dat samenwerking zinloos is geworden, omdat een aanval toch volgt, of dat samenwerking nuttig is om aan een militaire actie te ontkomen? Hoe ver is hij bereid te gaan in de ontmanteling van zijn militaire apparaat, met het risico dat men hem in Irak e/o de Arabische wereld als 'zwak' gaat betitelen? Gaat hij nu wel of niet de Al-Samoud raketten ontmantelen zoals Blix heeft gevraagd? Veel vragen, weinig antwoorden, maar wel illustratief voor het feit dat uiteindelijk veel van zijn houding zal afhangen.

PV VN New York 81

++++

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : PARI037 / P10829
Datum/tijd verwerking : 20/02/03 - 20.09

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

M 470

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BSG SPL DVL DCO DES DMV DPV DCZ DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWH IOB

SEINEN CFM ADRES AZ BZK:AM

@#/

Van Ambassade Parijs

Aan Ministerie van BZ (M, DGPZ, DAM, DGES, DWM)

Mede voor Ministerie van AZ (Raadsadviseur Swartbol)

Cc Washington, Berlijn, Londen, PV NY, PV EU, PV NAVO

Datum 20 februari 2003

Betreft Frankrijk / Irak

Ontleen aan langdurig onderhoud met diplomatiek adviseur van de President, Ambassadeur, het volgende.
Een tweede resolutie blijft voor de President uit den boze. Men zegt in de Veiligheidsraad van voldoende steun verzekerd te zijn. Een meerderheid zou de overtuiging zijn toegedaan dat volgens de 'logique' van VR resolutie 1441 een tweede resolutie niet nodig is. Slechts indien de inspecteurs aangeven dat, als gevolg van toedoen van de zijde van Irak, hun ontwapeningsmissie niet langer succesvol kan worden uitgevoerd, ontstaat een nieuwe situatie. Een dergelijk scenario is niet, in ieder geval op dit moment en naar verwachting ook niet in de nabije toekomst, aan de orde.

max 118
Rf 7

A+B

A + B.

Parijs 037

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Filenaam / Referentienummer : BLNI076 / P11776
Datum/tijd verwerking : 03/03/03 - 19.47

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

nr 471

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC
DGES DGIS TFICC BSG SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DWH
DJZ

S:CFM ADRES + BZK-IB + BZKAM

@#/
~~_____~~

Van Berlijn

Aan DVF

C.c. DAM, DPZ, DWH, DWM, DVB, PV New York, VR-distributie

Datum 3 maart 2003

Betreft Irak: Duitse inschattingen m.b.t. Veiligheidsraad

Essentie

Duitsland verwacht niet dat VS en VK in de Veiligheidsraad negen landen zullen vinden die voor een tweede resolutie stemmen. Indien dat resulteert in een gespleten Veiligheidsraad dan is dat slecht, maar 'liever een gespleten Veiligheidsraad, dan een gechanteerde Veiligheidsraad'.

Bericht

Heden, 3 dezer, werd van AA (Duits DVF) volgende inschatting verkregen van komende ontwikkelingen en stellingnames in de Veiligheidsraad t.a.v. de kwestie-Irak.

A + B

~~_____~~

A + B

moet
115
115
115

Gevraagd hoe Duitsland aankijkt tegen de mogelijke uitkomst, waarbij de Veiligheidsraad gespleten wordt, antwoordde zegsman als volgt: 'wij zouden niet blij zijn met een dergelijke uitkomst, maar als wij moeten kiezen tussen een gespleten Veiligheidsraad en een gechanteerde Veiligheidsraad kiezen wij voor het eerste.' Met chantage bedoelde zegsman dat de Veiligheidsraad sowieso al veel van zijn waarde zou verliezen indien het zou worden gereduceerd tot legitimerend lichaam voor unilateraal genomen besluiten.

Commentaar

De komende weken zullen uitwijzen of Berlijn zich al te veel overgeeft aan luchtfietserij en een harde landing terug in de realiteit zal moeten doormaken (bv. bij evt. omgaan door Rusland), of dat het blok van tegenstanders er in zal slagen de VS en het VK zodanig te isoleren dat evt. militair optreden tegen Irak zonder expliciet VR-mandaat zal moeten plaatsvinden.

Berlijn 076

Ca

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Centraal adresseer en distributiepunt
Bezuidenhoutseweg 67 2594 AC 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3484824/3471166

Bestandnaam / Referentienummer : CIRC132 / H21581
Datum/tijd verwerking : 07/03/03 - 11.32
Minuut geïdentificeerd door : *D*
Redactie : DAM

475

Dir	
Visie	
Ag no	
Dossier	

GS M R T S PLVS PS DGPZ MRA AMAD AMADOS DPZ PLVDGPZ DGRC PLVDGRC DGES DGIS
TFICC BS SPL DVL DCO DMV DVB TFOVSE OPCW DIE DVF DAM DWM DZO DWH DJZ IOB

EZBEB

Dahl

NN/

@#/
~~_____~~

Van DAM

Aan Parijs, Berlijn, Londen, Washington, Moskou

cc.: abu dhabi, algiers, amman, ankara, athene, barcelona, beiroet, bern, boedapest, boekarest, brussel amb., brussel pv eu, brussel pv navo, bratislava, damascus, djeddah, dubai, dublin, geneve pv, helsinki, heilige stoel rome, istanboel, kabul, kairo, khartoum, kiev, koeweit, kopenhagen, lissabon, ljubljana, luxemburg, madrid, milaan, muscat, pv new york, oslo, ottawa, parijs pv oeso, parijs amb, praag, rabat, ramallah, riga, riyadh, rome, sanaa, sofia, stockholm, straatsburg pv, tallinn, teheran, tel aviv, tiblisi, tirana, tripoli, tunis, vilnius, warschau, wenen amb, zagreb, bzk-ib, bzk-am, bzk-wh

Datum 7 maart 2003

Betreft Gesprek M met ambassadeurs van Frankrijk en Duitsland

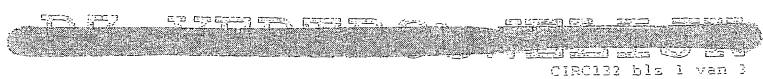
Samenvatting

Frans en Duitse ambassadeurs demarcheerden bij M m.b.t. de Frans/Duits/Russisch afspraak te voorkomen dat een nieuwe resolutie zou worden aanvaard. Frankrijk zal een veto uitbrengen indien de tekst van VK/VS resolutie onveranderd in stemming wordt gebracht. M sprak in ondubbelzinnige woorden zijn teleurstelling uit over de door deze twee belangrijke Europese partners gekozen procedure. Hij gaf aan dat Frankrijk en Duitsland andere LS voor een onmogelijke keuze stellen: kiezen tussen de VS en een deel van de EU. Hiermee zullen zij niet alleen grote schade toebrengen aan de EU, maar ook aan de transatlantische relaties.

Bericht

*nr 123
Egal 7*

A + B

A + B.

B2 CIRCULAIRE 132 +

3)

Irak

Inzake Irak vroeg M naar Sobels inschatting voor wat betreft de stemverhouding binnen de VR met betrekking tot een tweede resolutie.

A+B

125
11/10/15 7
. Een indruk die werd versterkt door het dringende verzoek aan Nederland op instructie uit Washington om een bezoek te brengen aan Parijs teneinde de Franse positie te bewerken.

M gaf aan dezer dagen diverse gesprekken te voeren, zowel met collega's binnen als buiten de Europese Unie. Juist door het feit dat Nederland in zekere zin een middenpositie innam bleef het een gewaardeerde gesprekspartner. Ook richting Parijs, waarmee geregelde contacten plaatsvonden. Maar voor wat betreft een wijziging van de Franse positie op dit moment gaf M aan zich geen illusies te maken ('they will stay on the fence als long as there are no 9 votes').

A+B.

125
11/10/15 7
M onderstreepte het zeer grote belang om het VN-spoor te blijven volgen en waarschuwde dat, indien het onverhoopt anders mocht lopen, dat situatie in zowel de Europese, internationale, maar ook binnenlands-politiek context, uiterst moeilijk en gecompliceerd zou worden, zeker ook voor de verschillende vormen van samenwerking op langere termijn. Voor wat betreft het post-conflict model verwees M naar de Kosovo-formule. De totstandkoming van een tweede resolutie was al met al van zwaarwegend belang.

A+B

m 488

Concept Code

Van PS

Aan Berlijn

C.c. S, DGPZ, DGES, Dir DWM, Dir DAM, Dir DVB, AZ,

Mede aan Londen, Rome, Madrid, Parijs, Moskou, Washington, PV EU, PV NY

Datum 10 maart 2003

Kenmerk PS-03-61

Betreft Telefoongesprek M met Duitse collega

M voerde dit weekend onder meer telefonisch overleg met zijn Duitse collega Fischer. Zijn verslag van dit gesprek luidt

A + B

Hij had een ander beeld over de resolutie dan Spanje: de negen voorstemmen kwamen er niet en afgezien daarvan zouden er veto's komen. Mogelijk zouden de indieners de resolutie in het geheel niet in stemming brengen.

127
7

A + B

Opgesteld door B+D - Toestel B+D _____

u. 493
m. 494

Memorandum

Van PS
Aan S, DGPZ, DGES, Dir DAM, Dir DVB, AZ
C.c. Berlijn; Londen, Parijs, Moskou, Washington, PV
EU, PV NY
Datum 17 maart 2003
Kenmerk PS-03-65
Betreft Recente contacten M met collega's inzake Irak

M sprak de afgelopen dagen verschillende collega's inzake de kwestie Irak.

Vrijdag belde M met zijn Franse collega De Villepin. Uit het, ^B gesprek werd duidelijk dat de Franse regering onverkort gekant bleef tegen ieder compromis dat in laatste stadium gewapend ingrijpen legitimeerde.

132
7

A + B

Vrijdag belde M eveneens met zijn Deense collega Moller. Beiden concludeerden dat de standpunten van NL en DK grotendeels parallel lopen. Een tweede VR-resolutie was hoogst wenselijk, zowel om internationale als nationaal-politieke redenen. Mocht onverhoopt een tweede resolutie niet tot de mogelijkheden behoren, dan vormde VR Res. 1441 voldoende juridische basis.

134
7

En marge van de begrafenis van premier Djindjic in Belgrado sprak M kort met zijn collega's Papandreou en Fischer.

A + B

A+B.

noot 136,
L. Polfer. 7.

- Zondagavond sprak M opnieuw met zijn Griekse collega over de situatie, met name de nationale context. Tevens werd hij benaderd door zijn Spaanse collega, Anna Palacio, die M nader informeerde over de te verwachten uitkomst van de Top op de Azoren.
- Maandagmorgen nam de Luxemburgse MBZ, L. Polfer, contact op met M om positie af te stemmen.

A+B :

Opgesteld door

B+D

- Toestel

B+D

Coel / Redding

D

From:
Sent:
To:
Cc:
Subject:

D
Thursday 20 March 2003 5:13 PM
P D D
M-Powell

m 496

Memorandum

Van PS

Aan Washington

C.c. S, DGPZ, DGES, Dir DAM, Dir DVB, AZ

Mede aan Berlijn, Parijs, Londen, Moskou, PV EU, PV NY, PV NAVO

Datum 20 maart 2003

Kenmerk PS-03-69

Betreft Telefoongesprek M met VS-collega

Ter bevestiging van hetgeen reeds eerder telefonisch is gecommuniceerd diene dat M dinsdagmorgen 18 maart jl., tijdens een schorsing van het kamerdebat over Irak, is gebeld door zijn Amerikaanse ambtgenoot Powell, die tegenover M zijn waardering uitsprak voor de constructieve opstelling van de Nederlandse regering in de kwestie Irak.

M dankte de SoS voor diens boodschap en wees er op dat Nederland (eveneens) beoogt een positieve bijdrage te leveren aan inspanningen op het gebied van humanitaire hulp en wederopbouw in de post-conflict fase. M voegde daar aan toe dat, in de visie van de NL regering, de Verenigde Naties daarbij een centrale rol zouden dienen te spelen, bij voorkeur gemandateerd door de Veiligheidsraad.

met M, licht 7

Voor de goede orde zij vermeld dat er tijdens het gesprek niet gesproken over enigerlei 'classificatie' van Nederland in Amerikaanse optiek.

Opgesteld door *Btb* - Toestel *Btd*